

Jesucristo besecűú'cárärẽ Espíritu Santu weetamu'que ni'i

A'ti pürĩ a'tiro weero ojano'pã nise ni'i

A'ti pürirẽ Luca ojacã niwĩ. Cã Jesucristo besecűú'cárã na weeseti'quere ojacã niwĩ. A'ti pürĩ Jesú cã bu'erärẽ "Tojo weegutí" ní'caronojõta Espíritu Santure o'ócu niwĩ nisere ojano'o. Tojo weerã cã bu'erã Espíritu Santure c̄horã Jesucristo ye quetire uiro marirõ Jerusalépãre, Judeapãre, Samariapãre, nipe'tiropãre werecusiacárã niwã.

Luca a'ti pürirẽ ojase dãporo ni'cã pürĩ Jesucristo catiri ʉmʉco cjase wereri pürirẽ ojatojacã niwĩ. Tojo weero a'ti pürĩ Jesucristore ejõpeonu'cã'quere cã ojanemoca pürĩ ni'i. Pedrone, Pablore na weeseti'quere ojayu'rãnu'cãno'o.

Espíritu Santu a'tiatjere Jesú wereyu'que ni'i

¹ Teófilo, mʉ'urẽ ni'cã pürĩ todãporopãre ojawã. Ti püripãre nipe'tise Jesú masãrẽ bu'e'quere, cã tutuaro me'rã wee'l'o'quere werewã. Ne waro cã bu'enu'cã'quere,

² cã bu'e yapada'reo'quere werewã. Tojo nicã cã ʉ'musepu mʉjã'quere werewã. Jesú ʉ'musepu mʉjãse dãporo cã bu'erã cã besecűú'cárärẽ dutiro cãucã niwã na weeatjere.

Espíritu Santu masīse o'oro me'rā tere duticʉ niwī.

³ Cū wērī masāca be'ro pejetiri Jesú bajuacʉ niwī. Cuarenta n̄umurī bajuacʉ niwī narē. Tojo weerā cūrē ī'arā, "Marī 'Wērīa wa'ami' nī'cʉ catimi", nicārā niwā. Narē Ó'acʉ nipe'tirā masā wiogʉ nimi nise quetire werecʉ niwī.

⁴ Jesú na me'rā nígʉ, u'musepʉ mujāti dūporo a'tiro nicʉ niwī:

—Musā Jerusalēpʉ tojayá. Ne aperopʉ, ape macāpʉ wijaticā'ñā. Yʉ'ʉ pacʉ musārē todūporopʉ ní'caronojōta Espíritu Santure o'ódijogʉsami. Tojo weerā musā cūrē topʉ yucueya. Yʉ'ʉ musārē tere weretojawʉ.

⁵ Juā musārē aco me'rā wāmeyecʉ niwī. Cū tojo weecā, musā ña'arō weeseti'quere du'u, bujaweti dūcayucā, masā musārē ī'amasicārā niwā. Yʉ'ʉ pacʉ pūrīcā cā'rōacā be'ro musārē Espíritu Santure o'ódijogʉsami. Espíritu Santu musā me'rā ninu'cūcʉsami, nicʉ niwī Jesú.

Jesure cū pacʉ u'musepʉ miimujāa'que ni'i

⁶ Jesú cū bu'erā me'rā nerēcaterore cūrē sērītiña'cārā niwā:

—¿Jesú, ūsā wiogʉ, mu'ʉ romano masārē wiorā nise dūcayugʉsari? ¿Dūcayu, judío masārē wiorā sōrōgʉsari? Marī ñecū Davi, cū macū Salomó a'ti di'tacjārārē duticārā niwā. ¿Na duti'caro weronojō ni'cārōacārē judío masā tja apaturi dutirāsari? ni sērītiña'cārā niwā.

⁷ Na sērītiña'cā tu'ogʉ, a'tiro yʉ'ticʉ niwī:

—Ó'acũ marĩ pacu dia'cũ mas̄sami. Cũ “Tojota wa'ato” nicã, tojota wa'arosa'a. A'te m̄usã ye cjase niwe'e.

⁸ Cã'rōacã be'ro marĩ pacu tutuasere o'oḡusami m̄usärẽ. Espíritu Santu m̄usã me'rã nicã, wācūtutuase cuo, yé quetire masärẽ wererã wa'arasa'a. Jerusalēcjärãrẽ, Judea di'tacjärãrẽ, Samaria di'tacjärãrẽ, nipe'tiro a'ti um̄ucopu nirärẽ wererã wa'arasa'a, nichu niw̄i Jesú cũ bu'erärẽ.

⁹ Tojo ni weretojaca be'ro cãrẽ cũ pacu miim̄ujää wa'acu niw̄i u'm̄usepu. Cũ m̄ujääacã, cũ bu'erã cãrẽ ū'amorōsirutucãrã niwã. Na ū'amorōsirutucã, o'mecurua cãrẽ tuubi'acã'caro niwã. Tojo weerã cãrẽ ū'anemoticãrã niwã majã.

¹⁰⁻¹¹ Jesure cũ pacu miim̄ujääáca be'ro cũ bu'erã cũ m̄ujää'caro pe'e dia'cũ ū'amorõnu'cãcãrã niwã. Ne ū'adu'uticãrã niwã. Na to pe'e ū'amorõnu'cãrĩ cura wācūña marirõ na decopu Ó'acãrẽ wereco'terã puarã su'ti butise sãñarã bajuacãrã niwã.

—Musã Galileacjärã ¿de'ro weerã tocã'rõ ū'amorõnu'cüti? Jesú ni'cãrõacã u'm̄usepu m̄ujää'chta a'ti nucãcãpure apaturi a'tiḡusami tja. Musã cãrẽ m̄ujääacã ū'a'caronojõta a'tiḡusami, nicãrã niwã Ó'acãrẽ wereco'terã.

Judare ducayuacjyre bese'que ni'i

¹² Jesure m̄ujääacã ū'a'cu ūr̄uḡu Olivo wāmeticjü nicaro niwã. Ó'acãrẽ wereco'terã narã Jesú apaturi a'tiḡusami tja nisere wéréca be'ro cãrẽ ū'atuo'cãrã Jerusalépu dajatojaacãrã niwã. Tigü ūr̄uḡu ti macã pu'toacã nicaro niwã.

13 Jerusalépure tojatarã, na cājírõ wi'ipu wa'acárã niwã. Ti wi'i casatiri wi'i nicaro niwã. Ni'cã tucũ bu'ica tucúpu sãjãa, dujicárã niwã. A'ticurã nicárã niwã: Pedro, Santiago, Juã, André, Apérã Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Santiago Alfeo macã, Simó celote curuacjü, Juda Santiago acabiji nicárã niwã. Á'rã nipe'tirã nicárã niwã ti tucúpu nerësajájtjarã dujirã.

14 Ti tucúpure ñubuerã na'irõ nerënu'cúcã'cárã niwã. Apérã na me'rã nerëcárã niwã. Jesú acabijirã, María Jesú paco, co me'räcjärã numia nicárã niwã. Na topu nerë'cárã ni'cárönojõ wäcûseticárã niwã.

15 Ni'cã nñmu Jesure ëjöpeorã nerëcárã niwã ti wi'iputa tja. Ciento veinte wa'tero nicárã niwã. Pedro na nerëri cura wã'cãnu'cã, narë werecu niwã. A'tiro nicu niwã:

16 —Dùporopu marí ñecu Davi Espíritu Santu cã masíse o'oro me'rã Judare wa'atjere ojamu'tacu niwã. Õ'acu ojaduti'que diacjüta wa'apu. Judata i'owí Jesure ápéräpure. Tojo weerã na Jesure bu'iri da'rérätirã ñe'e miawã.

17 Juda ûsã me'räcjüta nimiwã. Jesú cû quë'rärë masärë bu'esere cüumiwiñ ûsärë wee'caronojôta. Ûsã doce nimiwã cû me'rã.

18 Ûsã me'rã nimigü, Jesure i'owí wioräpure. Cû Jesure wiorärë i'o'que wapa na cûrë niyerure wapayecárã niwã. Be'ro narë tere wiacã'cu niwã cû ña'arõ wee'que wapare. Niyeru cû wia'que me'rã pa'ia wiorã di'ta cã'rõacã duucárã niwã. Be'ro cû basu pe'e bñrñque'a, cû paaga tñ'rñste, cû u'tamisí nimi'que wijaastea wa'acaro niwã. Tojo wee wëriña wa'acu niwã Juda.

19 Că tojo wa'asere nipe'tiră Jerusalēcjāră tă'ose'sacāră niwā. "Tojo wee wĕră wa'apu", ni ucjacāră niwā. Na te niyeru me'ră duu'que di'tare wāmeyecāră niwā "Dí cō'áca di'ta." Na ye me'ră nírō, Acéldama tojo nirō weesa'a.

20 Pedro narë werenemocu niwī:

—Dūporopu Salmo wāmetiri pūrīrē oja'cu a'tiro ojacu niwī:

Că ya wi'i masă marīrī wi'i tojato.

Tore ne ni'că nitică'to.

A'te quē'rărē a'tiro ojacu niwī:

Că da'rase nimi'que apīpure wa'ato, ni ojacu niwī.

»Salmo pūrī ni oja'caronojōta tojo wa'apu Judare.

21-22 »Tojo weeră Juda dūcayugure beseroua'a. Marī beseacjă ūsă me'ră sija'cure, Juā Jesure wāmeyecă ū'a'cure beseroua'a. Nipe'tise Jesú că wee'quere, téé că pacu cūrē ū'musepu miimăjăacă ū'a'cure beseroua'a. Că quē'ră ūsă weronojōta weregu wa'agusami Jesú wĕrī'căpu masă'quere, ni werecu niwī Pedro.

23 Că tojo nică tă'oră, ti tucăpu niră a'tiro wāmetiră puarărē besecāră niwā. Ni'că José wāmeticu niwī. Cărēta āpéră Justo, āpéră Barsabá pisucāră niwā. Apī pe'e Matía wāmeticu niwī.

24-25 Tojo wee ti tucăpu niră Ō'acărē a'tiro sērīcāră niwā:

—Ō'acă, nipe'tiră masă wācūsere masă'i. Ni'că mu'ă besetojapu Juda dūcayuacjure. Tojo weegu

ñusārē ñ'oña. ¿Ni'í nisari? Juda mu'ú du-tiro cūumi'quere du'ucā'mi ña'arōpu wa'agu cā catigu añurō weeti'que bu'iri, ni sérīcārā niwā.

26 Na tojo ni Õ'acūrē sérītoja, pua pe ûtāpe Matía, Barsabá na wāmerē ojacārā niwā. ¿Ni'í Õ'acū bese'cu niti? nírā, pi'ipu sāa, ni'cā pe mii ñ'acārā niwā. Matía wāme ojaõ'o'que nicaro niwā.

—Jāa, ã'rī Matía Juda ducayuacju nigūsamī. Cū ãpērā once me'rā Jesucristo ye quetire weregu wa'agūsamī, nicārā niwā ti pere mii ñ'arā.

2

Espíritu Santu dijata'que ni'i

1 Cincuenta nūmūrī Pascua wa'áca be'ro Pentecosté wāmetiri bosenūmu wa'acaro niwā. Ti bosenūmu nicā Jesure ëjōpeorā apaturi toduporo na nérēca wi'ipu tja nerēcārā niwā.

2 Ti wi'ipu na nérēca be'ro wācūña marīrō wī'rō uputu a'tiro weronojō u'musepu busu dijaticaro niwā. Ti wi'i bususe'sa wa'acaro niwā.

3 Tojo wa'ari cura nánucū na dūpopa bu'ipu pecame'e ûjūrī pō'rā ñe'merō weronojō bajuro pesacaro niwā.

4 Espíritu Santure cuyu'rūacārā niwā. Tojo weerā tutuaro me'rā cū dutisere añurō weecārā niwā. Cū weetamurō me'rā apemasā ye ucūsere ucūmasitimi'cārā ucūnū'cācārā niwā.

5-8 Pentecosté bosenūmūrē Jerusalépure pājārā judío masā apeye di'tacjārāpu nerēcārā niwā. Na ëjōpeosetisere añurō weeri masā nicārā niwā. Espíritu Santu tutuaro o'ono'cārā ucūcā

tu'orã, ã'rã na tiropu wa'acãrã niwã. Wa'a, na yere ucãcã tu'orã, tu'omarã wa'acãrã niwã. A'tiro nicãrã niwã:

—Ã'rã marã yere ucãrã a'ti di'ta Galileacjãrã nima. ¿De'ro weerã a'tocjãrã nimirã, marã yere añurõ ucãti? ni a'merã sãrtiña'cãrã niwã.

⁹ Marã apesecjãrã, Elãcjãrã, Mesopotamiacjãrã ni'i. Äpẽrã Judeacjãrã, Capadociacjãrã, Pontocjãrã, Asiacyãrã ni'i.

¹⁰ Äpẽrã Frigiacjãrã, Panfiliacjãrã, Egip tocjãrã, Libia di'ta Cirene wãmetiri macã pu'tocjãrã ni'i a'ti macãpure. Romacjãrã bosenumu etama a'topure. Na ni'cãrãrã judío masã nima. Äpẽrã judío masã nitimirã, judío masã weronojõ ējõpeosetirã na quẽ'rã a'topure nima.

¹¹ Äpẽrã Cretacjãrã, Arabiacjãrã nima. Marã apesecjãrã dia'cã nimirã, marã ye ucuse me'rã tu'orã wee'e Õ'acã cã añuse wee'quere, nicãrã niwã.

¹² Nipe'tirã na yere ucãcã tu'orã, tu'omarã wa'acãrã niwã.

—¿De'ro weero tojo wa'ati? nicãrã niwã.

¹³ Ni'cãrãrã Espíritu Santu tutuaro o'ono'cãrãrã bujicã'cãrã niwã.

—Na que'arã weeapã, tojo ni ucãrã, nicãrã niwã.

Pedro masãrẽ were'que ni'i

¹⁴ Na tojo nicã tu'ogu, Pedro ti wi'ipu ní'cã wijaacu niwã sopepure. Cã me'rãcjãrã Jesú besecã'cãrã cã sirota sirutuwijaacãrã niwã. Pedro nipe'tirã tu'oato nígã upatu tutuaro me'rã ucãcã niwã:

—Yu'u acawererā, tojo nicā nipe'tirā Jerusalēpu nisetirā, yu'ure añurō tu'oya. Msā "Na que'arā weema", ni wācūapu.

15 Usā que'arā mejēta weeapu. Ni'cārōacā ñamiacācure nueve ni'i. A'ti horare que'aya marī'i.

16 Msā ni'cārōacā tu'osere duporopu Joel wāmetigu Ó'acu ye queti weremu'tārī masu ojamu'tāchu niwī. A'tiro ni ojacu niwī:

17-18 "A'ti turi pe'tise duporo Espíritu Santure nipe'tirārē o'óguti", nichu niwī Ó'acu.

"Espíritu Santure o'óca be'ro msā pō'rā umua, numia masārē wererāsama yé quetire.

Bucurā, ma'mapjiare na quē'erōpu ī'ogusa'a be'ropu wa'atjere.

Yu'u dutiro weerārē Espíritu Santure o'ógusa'a. Na quē'rā yé cjase quetire masārē wererāsama.

19 A'ti di'tare, u'musepure mejēcā bajuse ī'ogusa'a.

Tojo wa'aro dí, pecame'e, o'me bajuarosa'a.

20 Umuco quē'rā na'itu'a wa'arosa'a.

Tojo wa'acā, mujipu umucocju bajutigusami.

Mujipu ñamicju quē'rā sō'agu wa'agusami.

Dí weronojō sō'agusami.

Masārē yu'ruo'cu cu apaturi a'tiatji duporo tojo wa'arosa'a.

Cu a'tigu, wiopesase me'rā asistedijatigusami.

Mejō nirī numu nisome.

21 No'o yu'ure 'Ña'arō wee'quere acobojoya' nicā, narē acobojoyosa'a.

Narẽ pecame'epu wa'abo'cārārẽ yu'r̄uoguti",
nicu niwī Ō'acū, ni ojacu niwī Joel, ni
werecu niwī Pedro Jerusalēcjārā masārē.

22-23 Apeye narẽ Pedro a'tiro werenemocu
niwī:

—M̄usā añurō tu'oya yu'u ucūsere. Ō'acū
marī pacu, Jesú Nazarecjūrē o'ócu niwī. Cū
me'rā cū tutuasere ū'ocu niwī marīrē. A'tere
marī tiropure wee'owī. Tojo weerā cū tojo
wee'quere ū'atjīrā, marī masī'i Jesucristo Ō'acū
o'ó'cūta nicu niwī nisere. Dūporopu marī pacu
Ō'acū "Yu'u macūrē masā ña'arā wējērāsama",
ni masītojacu niwī. Tojo wa'atjere masīgū,
"Tojota wa'arosa'a", nicu niwī. Cūrē, marī pacu
o'ó'cū nimicā, m̄usā ña'arārē curusapu paabi'pe
wējēdutiwu.

24 Marī pacu tojo wa'áca be'ro Jesucristore
cū wērī'cupure masōcu niwī. Cū wērīdojaticu
niwī. Masā wa'acu niwī.

25 Dūporopu wiogu Davi a'tiro ojamu'tācu niwī
Jesú cū ucūatjere:

Pacu, mu'urē ū'anu'cūcā'a.

Mu'u yu'u wiogu, yu'u me'rā ninu'cūcā'a.

Tojo weegu yu'u uiwe'e.

26-28 Yu'u ejeripō'rāpure pūrō e'catise me'rā
ucū'u.

Yu'ure cō'asome wērī'cārā nirōpu.

Yu'u mu'u macū ña'ase moogū upu ne boasome.

Yu'u wērīca be'ro apaturi masāgūsa'a tja.

Tere yu'u masī'i.

Tojo weegu ne uise moogūsa'a.

Pūrō e'cati'i mu'urē ū'agū, ni ojacu niwī Davi.

29 »Yu'u acawererā, mūsārē weresī'rīsa'a marī ñecū Davi yere. Cū wērīcū niwī. Cū wērīcā, cūrē yaacārā niwā. Cū ya masāpe a'ti macāta ni'i. Marī masī'i, cū basu pe'e cū ye cjasere ojatipī. Apīpūre ojagu weepī.

30 Davi catigu, Ō'acū ye queti weremu'tārī masū nicu niwī. Marī pacu Ō'acū cūrē a'tiro ni werecu niwī: "Mu'u pārāmi nituriagupu mu'u duti'caro weronojōta a'ti di'tare dutigu nigūsami", nicu niwī.

31-32 Cūrē Ō'acū tojo ní'quere Davi weremu'tācu niwī Jesú cū masātjere. "Cū wērīgūsami. Wērī, maata masāgūsami. Āpērā wērī'cārā weronojō wērīdojasome. Cū upu boasome", ni ojacu niwī Davi. Davi a'tiro oja'cu nimigū, wērīa wa'acu niwī. Cū ya upu boa wa'apā. A'tere tojo nígū, Jesure wa'atje pe'ere ojayugu weepī. Jesure cū pacu wērī'cupure masōcu niwī. Marī ī'a'cārā nitjīlarā masī'i cū masō'quere.

33 Cū pacu cūrē u'musepu cū tiro wiogu dujiri cūmurōpu miimujācu niwī. Ō'acū cū toduporopu ní'caronojōta cū macārē marīrē Espíritu Santure o'oduticu niwī. Tojo weerā Espíritu Santu cū weetamuse me'rā mūsā ye ucūsere ūsā ucūapu.

34-35 Davi pe'e cū upu me'rā u'musepure masāmujāatipī. Tojo weegu Jesú pe'ere wa'atjere ucūgū weepī. Apeyere Jesucristore wa'atjere Davi a'tiro ojanemocu niwī tja:

Ō'acū u'musepu nigū cū macārē, yu'ure yu'rūoacjare a'tiro nicu niwī:

"Yu'u tiro wiogu dujiri cumuropu dujigusa'a. Mu'u to dujica, mu'ure i'u'atu'timi'carare nare ejopeoca weeguti."

Tojo nicu niwi yu'ure yu'ruoacjure Ó'acu, ni ojacu niwi.

Cu a'tiro ojagu, Jesure ucugu weepi.

³⁶ »Tojo weera musa judo masa nipe'tira masina. Jesure, musa curusapu paabi'pe'cure Ó'acu careta mari wiogu soropi. Cu Ó'acu beseno'cuta nica'miwi, ni werecu niwi Pedro.

³⁷ Cu tojo nica tu'ora, "Usa bu'iri chosa'a", ni waccara niwa. Tojo weera Pedrore, apera Jesu cu besecu'carare "¿Usa de'ro weerasari?" ni sertina'cara niwa.

³⁸ Na tojo nica, Pedro nare yu'ticu niwi:

—Bujaweti ducayuya musa ña'aro weeseti'quere. Jesucristore ejopeo, wameyeno'ña. Musa a'tiro weeca be'ro Ó'acu acobojogusami ña'aro weeseti'quere. Tojo nica Espiritu Santure o'ogusami. Musa me'ra ninu'cucusami.

³⁹ Ó'acu toduporopu ní'caronojota musare, musa po'ra nituriarare, aperocjarapure Espiritu Santure o'ogusami. No'o nipe'tira cu beserare o'ogusami, ni werecu niwi Pedro.

⁴⁰ Cu a'te dia'cu wereticu niwi. Nare anuro bosa, werecasanemocu niwi:

—A'ti di'tacjara Jesure weje'cara ña'ara nima. Na ña'aro wee'que wapa Ó'acu bu'iri da'regusami. Na weronojo nitica'ña. Musa Ó'acure acobojose sertina. Tojo weeca, Ó'acu bu'iri da'retigusami, ni werecu niwi Pedro.

Jesure ējōpeori masā na weeseti'que ni'i

41 Pedro tojo ni werecā tu'orā, pājārā Jesucristore ējōpeocārā niwā. Cūrē ējōpeocā ū'arā, be'ro Pedro quē'rā narē wāmeyecārā niwā. Cū tojo ni wéréca nūmūta i'tiati mil wa'tero masā ējōpeocārā niwā.

42 Āpērā toduporo Jesure ējōpeo'cārā me'rā na'irō nerēcārā niwā. Pedro quē'rā na weresere añurō tu'otu'sacārā niwā. Na basu su'ori ba'a, Ó'acūrē ñubuenu'cūcā'cārā niwā.

43 Jesú cū besecū'cārā cū wee'caronojōta masā dutitirārē yu'r̄o, apeye peje weeñ'ocārā niwā. Na tojo weesere ū'arā, masā nipe'tirā ū'amarīacārā niwā.

44-45 Jesure ējōpeorā a'merī añurō weeta-mucārā niwā. Peje cuorā na ye apeyenojōrē dua, te wapare āpērā moorārē ducawaacārā niwā. Tojo weerā nipe'tirā ni'cārōnojō cuoburocārā niwā.

46 Ùmucorinucū nipe'tirā ñubuerā wa'acārā niwā Ó'acū wi'ipu. Na ye wi'seripure e'catise me'rā a'merī su'ori ba'acārā niwā.

47 Tojo Ó'acārē e'catise o'onu'cūcā'cārā niwā. Āpērā quē'rā narē añurō wācūcārā niwā. Ùmucorinucū Ó'acū cūrē ējōpeotimi'cārārē ējōpeocā weecu niwā. Tojo weerā siape me'rā Jesure pājārā ējōpeonemocārā niwā.

3

Pedro quē'rā sijamasitigure sijacā wee'que ni'i

1 Ni'cā nūmū dajaritero be'ro tres nicā Pedro, Juā Ó'acū wi'i pajiri wi'ipu ñubuerā wa'acārā

niwā. Ti wi'ipʉre umʉcorinʉcʉ ti horata Ó'acʉrē masā ñubueno'cūcā'cārā niwā.

² Topʉ na wa'asetirinʉcʉ ni'cʉ masʉ wī'magʉpʉta dojoriwi'i sijamasítigʉ bajua'cu dujicʉ niwī. Ó'acʉ wi'i sope pʉ'to ne sājāarō masā cārē miaa dupomʉjācārā niwā. Ti sope wāmeticaro niwā Añurī Sope. Nipe'tirā sājāarānʉcʉrē niyeru sērīdujicʉ niwī.

³ To na sājāacā ū'agū, Pedro, Juārē niyeru sērīcʉ niwī.

⁴ Cū tojo sērīcā, na pʉarāpʉta cārē ū'acārā niwā. Pedro pe'e "Ū'aña ū'sārē", nicʉ niwī.

⁵ Cū tojo nicāta, cʉ narē pūrō ū'acʉ niwī. "Yʉ'ure niyeru, apeyenojō o'orātirā weesama", ni wācūcʉ nimiwī.

⁶ Pedro cārē nicʉ niwī:

—Yʉ'ure niyeru moo'o. Moomigʉta, mʉ'urē apeyenojō añusere weetamugʉti. Jesucristo Nazarecjʉ tutuaro me'rā mʉ'urē sijacā weegʉti.

⁷ Tojo nígʉta, cʉ dujigʉre diacjʉcamocārē ñe'e, wejewā'cōnʉ'cōcʉ niwī. Cū wejewā'cōcāta, maata cʉ dʉ'pocārī añua wa'acʉ niwī.

⁸ Cū sijamasítigʉ ní'cʉ wā'cānʉ'cāgʉta, bu'pumajā, sijanʉ'cācʉ niwī. Tojo bu'puma sijagʉta, Ó'acʉ wi'ipʉ na me'rā sājāacʉ niwī. Ti wi'ipʉ sājāejagʉ, e'catise o'ocʉ niwī Ó'acʉrē.

—Añu'u, Ó'acʉ. Mʉ'ure ni'cārōacā yʉ'ure sijacā wee'e, nicʉ niwī.

⁹⁻¹⁰ Nipe'tirā Ó'acʉ wi'ipʉ nirā cārē ū'amasítā'cārā niwā.

—Sī'i sō'o bu'puma sijagʉ Ō'acūrē e'catise o'ogʉ Añurī Sopepʉ niyeru sērīduji'cʉta nimiba, nicārā niwā. Cūrē ī'amasi, be'ro ī'amarīa wa'acārā niwā.

Salomó wāmetiri tucūpʉ Pedro masārē were'que ni'i

¹¹ Sijamasītigʉ ní'cʉ Pedro quē'rārē ne du'usī'rītīcʉ niwī. Masā cūrē ī'amarīa, Pedro quē'rā tiropʉ omasājāacārā niwā. To na nerērō sope pʉ'to ti'aya marīrī tucū nicaro niwā. Ti tucū wāmeticaro niwā Salomó tucū.

¹² Pedro masā cū tiro omasājāacā ī'agʉ, narē a'tiro nicʉ niwī:

—¿De'ro weerā mʉsā tocā'rō ī'amarīati? ¿De'ro weerā mʉsā ūsārē pūrō ī'ati? Mʉsā ūsārē “Na añurā nitjīarā, na tutuaro me'rā sijacā weema”, ¿niti?

¹³ Úsā tutuaro mejēta niapʉ. Jesú cū tutuaro me'rā cū sijamasītigʉ ní'cʉ sijami. Marī ñecūsumʉa Abrahā, Isaa, Jacob, āpērā marī ñecūsumʉa na wiogʉ ní'cʉ nimi Ō'acū ū'musepʉ nigʉ. Cūta tja “Yʉ'ʉ macā añuyʉ'rʉagʉ nimi” ni, tutuasere ī'oami. Cū macāta ã'rī sijamasītigʉ ní'cure sijacā weeami. Cūrēta mʉsā wiorārē o'owʉ. Pilato ī'orō mʉsā cūrē ūatiwʉ. Cū “Cūrē du'ugʉti wee'e” nimicā, mʉsā “Du'uticā'ña”, niwā.

¹⁴ Jesú añugʉ ña'ase moogʉ nimiwī. Cū añugʉ nimicā, mʉsā cūrē teewʉ. Jesure du'uwigūrōdutitiwʉ. Masā ña'agʉ masārē wējēgʉ pe'ere du'udutiwʉ Pilatore.

15 Jesú catise o'ogʉ pe'ere wẽjẽdutiwʉ. Cũ pacʉ pūrīcã cã macãrẽ wẽrĩ'cupure masõcʉ niwĩ. Cã tojo wee'quere ñsã ū'awã.

16 Jesúta cã tutuaro me'rã ã'rĩ sijamasitigure sijacã weeami. Mʉsã ū'amasitigãta nimi cã sijamasitigã ní'cu. Úsã Jesucristore ū'opeorã niyucã, cãrẽ yʉ'rʉoami mʉsã ū'orõ. Úsã mejëta cãrẽ yʉ'rʉoapʉ.

17 »Yʉ'ʉ acawererã, mʉsã ū'acã macãta nimi, ni tu'omasititjiarã, Jesure wẽjẽdutiwʉ. Mʉsã wiorã quẽ'rã mejärõta weewã.

18 Dʉporopʉ ū'acã cã ye queti weremʉ'tãrĩ masã nipe'tirãrẽ a'tiro wereduticʉ niwĩ: “Cristo yʉ'ʉ bese'cu pi'etigusami”, nicʉ niwĩ ū'acã, ni wereturiacãrã niwã. Mʉsã Jesure wẽjẽcã, na tojo oja'caronojõta wa'awã.

19 Mʉsã ña'arõ weeseti'quere bʉjawetiyã. Bʉjaweti dʉcayuya. ū'acã ña'aronojõ weeyã. Tojo weecã, ū'acã mʉsã ña'arõ wee'quere acobojogusami. Acobojo, ejerisãjãcã weegusami.

20 Cã bese'cure o'óguسامي. Cã tojo weecã, a'ti turipure apaturi a'tigusami tja. Cã a'tiacjʉ Jesucristo ū'acã bese'cu nimi.

21 Dʉporopʉ ū'acã ye queti weremʉ'tãrĩ masã a'tiro ni werecãrã niwã: “Ū'acã bese'cu ñmʉsepu tojánígusami yuñupu. Be'ro ū'acã a'ti turire dʉcayugusami cã ne waropʉ wee'caronojõta. Cã tojo weeatji dʉporo a'ti turipure cã macã Jesucristore o'óguسامي.”

22 Dʉporopʉ Moisé ū'acã ye queti weremʉ'tãrĩ masã marĩ ñecusumharẽ a'tiro nicʉ niwã: “Be'ropu marĩ wiogʉ ū'acã ni'cã cã ye queti

wereacj̄ure o'óguasami. C̄ ū yu'ure o'ó'caro weronoj̄ota c̄rē o'óguasami. C̄ ū quē'rā marī acaweregu nigūsami. M̄usā nipe'tise c̄ ū were-sere tu'orā, añurō tere ejōpeoya.

23 C̄ ū dutisere weesī'r̄titrānojō wērīrāsama. Ó'ac̄ ū narē cō'agūsami. Āpērā judío masā me'rā ne ninemosome majā", nicu niwī Moisé.

24 Nipe'tirā d̄uporocjārāp̄ Ō'ac̄ ū ye queti weremu'tārī masā ni'cārōacā wa'asere ojamu'tācārā niwā. "Be'rop̄ ū tojo wa'arosa'a", ni ojacārā niwā. Ne waro Samue wāmetigu tere ojamu'tāc̄ ū niwī. C̄ ū be'rocjārā quē'rā mejārōta ojab̄urocārā niwā.

25 »Tod̄porop̄ ū marī ñec̄ ū Abrahārē Ō'ac̄ ū a'tiro nicu niwī: "Mu'ū pārāmi nituriagu me'rā nipe'tirā a'ti di'tacjārārē añurō weeguti." Abrahārē Ō'ac̄ ū tojo ní'quere āpērā Ō'ac̄ ū ye queti weremu'tārī masā marī ñec̄sumu'arē wereturiacārā niwā. Ō'ac̄ ū dia'c̄ ū mejētare nigū weetip̄. Marī na pārāmerā nituriarā nirā quē'rārē tojota nigū weep̄.

26 C̄ ū tojo ní'c̄uta marīrē añurō wéegu, marī judío masārē c̄ ū mac̄ ū wērī'ch̄p̄ure masō, o'óm̄u'tāc̄ ū niwī. Marī ña'arō weesere cō'a, du'udutigu tojo weecu niwī, nicu niwī Pedro.

4

Pedro, Juā wiorā tirop̄ ū na wa'a'que ni'i

1 Pedro quē'rā ū na masārē ucūrī cura pa'ia, ap̄ Ō'ac̄ ū wi'i co'terā surara wiogu, āpērā saduceo masā ū tirop̄ ū wa'acārā niwā.

2 Wa'a, Pedro, Juā me'rā na masārē bu'ese ye bu'iri pūrō uacārā niwā. Pedro pe'e a'tiro ni bu'ecʉ niwī:

—Ó'acʉ cʉ macʉ Jesure wērī'cʉpʉre masōcʉ niwī. Tojo weerā marī masī'i. Marī quē'rā wērīca be'ro tojota masārāsa'a, ni werecʉ niwī Pedro.

Saduceo masā ne ējōpeoticārā niwā masā wērīca be'ro masāsere. Tojo weerā Pedro masārē tojo nicā tʉ'orā, pūrō uacārā niwā.

3 Ua, Pedro, Juārē ñe'e, bu'iri da'reri wi'ipʉ sōrōduticārā niwā. Narē ñe'ecā, ñamica'apʉ nicaro niwā. Tojo weerā ti umucoreta pa'ia wiorāpʉre weresāmasīticārā niwā. Te ye bu'iri Pedro quē'rā ti ñamirē bu'iri da'reri wi'ipʉta dujicā'cārā niwā.

4 Āpērā Ó'acʉ wi'ipʉ na bu'esere tʉ'o'cārā pājārā Jesure ējōpeocārā niwā. Toduporopʉ Jesure ējōpeomʉ'tā'cārā me'rā nírā, umua se'sarore ba'paqueocā, ni'cāmocʉsetiri mil nicārā niwā.

5 Ape nʉmʉ judío masā wiorā, āpērā bʉcārā, tojo nicā Moisé oja'quere bu'eri masā Jerusalēpʉre nerēcārā niwā.

6 Na me'rā āpērā quē'rā Anás pa'ia wiogʉ, apī Caifá, apī Juā, apī Alejandro, āpērā pa'ia wiogʉ acawererā nerēcārā niwā.

7 Nerētoja, Pedro quē'rārē na tiropʉ pi-jiwā'cāduticārā niwā. Na bu'iri da'reri wi'ipʉ ní'cārā na tiro etacā ū'arā, “¿Noa dutiro me'rā mʉsā ã'rī sijamasīti'cʉre sijacā weeati?” ni sērītiñā'cārā niwā.

8-9 Na sér̄tiña'cā, Pedro Espíritu Santu tutuaro me'rā, cū weetamuse me'rā narē yu'ticū niwī:

—Mūsā judío masā wiorā, tojo nicā būcurā, ¿de'ro weerā weresāti ūsārē? ¿Mūsā “¿De'ro wee cūrē sijacā weeati?” ni sér̄tiña'ti?

10 Yū'u mūsārē nipe'tirārē tere wereguti. Jesucristo Nazarecjū tutuaro me'rā ã'rī sijamasítimi'cū sijami. Mūsā cūrē Jesure curusapū paabi'pewū. Cū pacū pūrīcā cū wērī'cupure masōcū niwī. Cū tutuaro me'rā ã'rī sijamasítigū ní'cū sijami.

11 Dūporopū Jesure Õ'acū ye queti oja'cū a'tiro ni ojamū'tācū niwī: “Masā ūtā pjīrī me'rā wi'i yeeri masā ni'cā pjī na uatica pjīrē cō'arāsama. Na cō'áca pjī me'rā āpērā pe'e añurō tutuari wi'i weerāsama.” A'tiro nisi'rīrō wee'e te oja'que. Mūsā Jesucristore uatiwū. Mūsā cūrē uatimicā, cū pacū cū wērī masāca be'ro wiogū sōrōcū niwī.

12 A'ti turipure Jesucristo dia'cū nimi marīrē yu'rūogū. Āpērāpūa marīrē ne yu'rūomasítisama, nicū niwī Pedro.

13 Cū tojo nicā tu'orā, wiorā tu'omariā wa'acārā niwā. Na basu a'merī ucūcārā niwā:

—Ā'rā mejō nirā nima. Bu'e'cārā mejēta nima. Na bu'eti'cārā nimirā, añurō masīse, wācūtutuase me'rā ucūma. Na tojo weecā, mari narē ī'amasi'i. Ā'rā Jesú me'rā ní'cārā nima, nicārā niwā.

14 Na yu'rūono'cū Pedro, Juā tiro nu'cūcā ī'atjīarā, wiorā ucūnemomasíticārā niwā.

15-16 Be'ro Pedro quē'rārē wiorā nerērī tucūpū ní'cārārē aperopū wijaaduticārā niwā yujupū.

Na wijááca be'ro na se'saro a'merī ucūcārā niwā:

—¿De'ro weerāsari marī ã'rārē? Nipe'tirā Jerusalēcjārā na sijamasīti'cure yu'rūocā tū'ope'ticā'sama. Tojo weerā "Yu'rūotiama, tojo nima'acārā weema", marī narē nímasītisa'a.

¹⁷ Masā aperocjārāpū tojo wa'a'quere tū'onemocā uatisa'a. Tojo weerā a'tiro nírā narē: "Jesú ye quetire ne ucūnemoticā'ña majā" nírā, nicārā niwā.

¹⁸ Ucūtojanū'cō, Pedro, Juārē pijisōrōcārā niwā tja. Na, na tiropū etacā, "Āpērāpūre Jesú ye quetire mūsā ne werenemoticā'ña" ni, duticārā niwā.

¹⁹⁻²⁰ Na tojo nicā tū'orā, Pedro quē'rā yu'ticārā niwā:

—Usā mūsā dutiro wéérā, Ó'acū dutiro pe'ere weetibosa'a. ¿Noa dutiro weecā uasari Ó'acū? Mūsā a'tere wācūña. Usā ī'a'quere, usā tū'o'quere weredu'umasītisa'a, ni yu'ticārā niwā.

²¹ Na tojo nicā tū'orā, wiorā pe'e tutuaro me'rā uise o'osī'rīrā, narē ninemocārā niwā:

—Wereticā'ña. Mūsā Jesú ye quetire werenemocā, mūsārē bu'iri da'rerāti, nicārā niwā. Narē maata bu'iri da'remasīti, du'uwigōcā'cārā niwā. Masā Ó'acūrē narē yu'rūo'quere e'catise o'ocā ī'arā, tojo weecārā niwā.

²² Na yu'rūono'cū cuarenta cū'marī yu'rūro cuocū niwī.

*Jesure ejōpeorā na Ó'acūrē weetamuse
sērī'que ni'i*

23 Pedro, Juā topu ní'cārā wijaa, na me'rācjārā nirī wi'ipu wa'acārā niwā. Ti wi'ipu etarā, pa'ia wiorā, būcūrā narē tojo ní'quere werecārā niwā.

24 Na tojo ni werecā tu'orā, nipe'tirā ti wi'ipu nirā ní'cārōnojō wācūseti, Ó'acūrē sērīcārā niwā:

—Ó'acu, ūsā wiogu, mu'u nipe'tise a'ti turi cjasere weecu niwā. U'muse, maarī, nipe'tirā tepu nirārē weecu niwā.

25 Dūporopu Espíritu Santu wācūse o'oro me'rā ūsā ūecu Davire mu'u macu Jesure masā ū'a'arō weeatjere mu'u weremu'tāduticu niwā. Davi mu'u dutisere weegu a'tiro nicu niwī:

Judío masā nitirā Ó'acu cu bese'cu me'rā uputu uarāsama.

Judío masā quē'rā Ó'acu bese'cu ū'a'arō weesī'rīrāsama.

Tojo wācūmirā, ne pōtēosome.

26 A'ti di'tacjārā wiorā a'merī nerērāsama
Ó'acūrē yu'rānu'cā, cūrē ū'a'arō
weesī'rīrā.

Cu bese'cu quē'rārē tojota ū'a'arō
weesī'rīrāsama.

Mu'u tojo ni wereduticu niwā ūsā ūecu Davire.

27 »Cu tojo ni oja'caronojōta queoro wa'awu.
A'ti macāpure mu'u macu Jesú, mu'u bese'cu ū'ejērātirā Herode, Poncio Pilato, āpērā judío masā nitirā, judío masā me'rā a'merī nerēwā.

28 Tojo weerā wējēcā'wā cūrē. Dūporopu mu'u macūrē wējēatjere masītojacu niwā. “Tojo wa'arosa'a”, nicu niwā. Mu'u masī'quere yujuputa ni'cārōacā weerā weema.

29 Õ'acã, ūsãrẽ pa'ia wiorã mu'u macã ye quetire weredutitiama. "Musã werecã, musãrẽ bu'iri da'reräti", niama. Na ūsãrẽ tojo ní'quere wäcüña. Mu'u dutiro weesí'rïsa'a. Ūsãrẽ mu'u tutuasere o'onemoña. Ūsã mu'u tutuase o'ocã, mu'u macã ye quetire ucütutuarãsa'a.

30 Mu'u macã Jesú tutuaro me'rã ūsãrẽ masã dutitirärẽ yu'rueocã, apeye quẽ'rärẽ weeñ'ocã weeya. Mu'u tojo weecã, masã mu'u tutuasere ï'arâsama, ni sêrïcârã niwã Õ'acûrẽ.

31 Na tojo ni sêrïca be'ro na nirí wi'i a'meña'caro niwã. Tojo wa'acã, ti wi'ipu nirã Espíritu Santure choyu'rueacârã niwã tja. Tojo weerã cã weetamuse me'rã Jesú ye quetire uiro marîrõ werecârã niwã.

Jesure ejöpeorã na cuosere a'merî ducawaa'que ni'i

32-33 Jesú besecû'cârã tutuaro me'rã Jesú wêrî'chupu masã'quere werenu'cucâ'cârã niwã. Õ'acã narẽ pûrõ weetamucu niwî. Nipe'tirã Jesure ejöpeorã ni'cârõnojõ wäcûsetibûrocârã niwã. Na cuosere "Yé dia'cã ni'i", niticârã niwã. Tojo weerã na cuosere a'merî ducawaacârã niwã.

34-35 Wi'seri, di'ta cuorã duacârã niwã ãpêrâpûre. Na dua'que wapare ñe'e, apeyenojõ moorârẽ ducawaadutirã Jesú cã besecû'cârârẽ o'ocârã niwã. Jesú besecû'cârã tere ñe'e, apeyenojõ moorârẽ ducawaacârã niwã. Tojo weerã pajasecuorã waro maricârã niwã. Ni'cârõnojõ chobûrocârã niwã.

36 Ni'cã Jesure ejöpeogu José wämetigü nicu niwî. Leví ya curuacjü Chipre wämetiri

nucãrõcjã nicu niwã. Jesú cã besecũú'cãrã pe'e cãrẽ Bernabé pisucãrã niwã. Bernabé griego ye me'rã "Masãrẽ e'catise o'ogu" nirõ weesa'a.

³⁷ Cã di'ta cã'rõacã cuocu niwã. Ti di'tare ãpérãrẽ duacu niwã. Cã dua'que wapare nipe'tiseputa Jesú besecũú'cãrãrẽ o'ope'ocã'cu niwã.

—Marĩ me'rãcãjãrã apeyenojõ moorãrẽ ducawaaya, nicu niwã.

5

Ananía, Safira na nisoo'que ni'i

¹ ãpérã Jesure ejõpeorã Ananía wãmetigu, cã nãmo Safira Bernabé cã wee'caronojõ weeticãrã niwã. Na quẽ'rã di'ta duacãrã niwã ãpérãphre.

² Na dua'que wapare Jesú besecũú'cãrãrẽ o'ocu niwã. Nipe'tise cã niyeru ñe'e'quere o'ope'otica niwã. Apeyere cã basu nurõcã'cu niwã. Na tojo wee'quere na se'saro phaarãta cã nãmo me'rã masicãrã niwã. Pedrore niyerure o'ogu, "Tocã'rõta wapayeama", nisoocu niwã.

³⁻⁴ Te niyerure ñe'egu, Pedro cãrẽ nicu niwã:

—Te di'ta mu'u ye di'ta niwã. Te mu'u dua'que wapa mu'u ye niyeruta niapã. Mu'u no'o o'osí'rirõ o'oboapã. Mu'u ûsã dia'cûrẽ nisoogu weewe'e. Tocã'rõta niyeru wapayeama nígã, Espíritu Santure nisoogu wee'e. Mu'u tojo nisooocã, wãtã mu'urẽ sãjãyu'rãapã mu'u wãcãsephre, nicu niwã Pedro.

⁵ Tojo nicãta, Ananía bãruque'a, wãrã wa'acu niwã. ãpérã tojo wa'acã tu'orã, uputu uicãrã niwã.

6 Be'ro cū wērīca be'ro ma'mapjia ti wi'ipu
sājāa, cūrē yaarā wa'arā, su'ti caseri me'rā oma,
miiwijaacārā niwā.

7 I'tia hora cū wērīca be'ro na nirī wi'ipu Safira
cū nūmo ní'co sājātaco niwō tja. Co marāpu
wērī'quere masítico niwō.

8 Ti wi'ipu sājātacā, Pedro core sērītiña'cu
niwī:

—¿Nirōta mūsārē tocā'rōta niyeru wapayeati
mūsā di'ta dua'que wapare? nicu niwī.

A'tiro ni yu'tico niwō:

—Tocā'rōta niyeru wapayeama, co marāpu
nisoo'caronojōta nico niwō.

9 Co tojo nicā, Pedro nicu niwī:

—Mūsā Espíritu Santu l'orō nisooapu. Õ'acū
l'atisami ūsā tojo weecā, ¿ni wācūmiati?
Ni'cārōacā mu'u marāpūre yaarā eja'cārā
tojatarā weema. Mu'u quē'rā mu'u
marāpu wa'a'caronojōta wērīgōsa'a. Mu'u
quē'rārē yaarāsama mu'u marāpūre yaa'caro
weronojōta, nicu niwī Pedro.

10 Cū tojo nicāta, co quē'rā būruque'a, wērīa
wa'aco niwō. Co marāpūre yaarā eja'cārā
tojatarā, co wērī'copūre bocaejacārā niwā. Nāta
tja core miaa, yaarā wa'acārā niwā co marāpu
mijīrē yaa'caropūta tja. Na nisoo'que ye bu'iri
wērīcārā niwā.

11 Be'ro Ananía, Safirare tojo wa'a'quere
tu'orā, nipe'tirā Jesure ējōpeorā, āpērā quē'rā
uputu uicārā niwā.

*Pedro quē'rā Õ'acū tutuaro me'rā na
wee'rō'que ni'i*

12-15 Jesure ējōpeorā na'irō Salomó wāmetiri tucūpʉ nerēnu'cūcā'cārā niwā. Āpērā Jesure ējōpeotirā na me'rā ba'pátiui nicārā niwā. Narē ba'pátiuimirā, Jesure ējōpeorārē añurō wācūseticārā niwā. Āpērā umʉa, numia pājārā Jesure ējōpeonemocārā niwā.

Jesú besecūú'cārā masā wa'teropʉre peje añuse weeī'ocārā niwā. Dutitirārē yʉ'rʉo, peje apeyenojō weenemocārā niwā. Na tojo weecā ī'arā, pājārā dutitirārē na tiro na nerērī tucūpʉ miacārā niwā. Masā ti tucūrē mu'muamʉjācārā niwā. Āpērārē tojo weerā ma'a tiropʉ na cūñase me'rā cūucārā niwā. Pedro na tiro yʉ'rʉagu, narē ñapeocā uacārā niwā. Āpērā cū ñapeotimicā, "Cū wātīquecūurō me'rā yʉ'rurāsa'a", ni wācūcārā niwā.

16 Apeye macārī Jerusalē sumuto nise macārīcjārā quē'rā yʉ'rʉodutirā dutitirārē Jerusalēpʉ miacārā niwā. Wātīa sājāno'cārā quē'rārē miacārā niwā. Jesú besecūú'cārā nipe'tirā masārē yʉ'rʉocārā niwā.

Pedro quē'rā bu'iri da'reri wi'ipʉ duji'cārā wijaa'que ni'i

17 Na tojo weecā tʉ'orā, pa'ia wiogʉ, cū me'rācjārā saduceo masā Jesú besecūú'cārārē uorā, pūrō uacārā niwā.

18 Tojo weerā Jesú besecūú'cārārē ñe'e, bu'iri da'reri wi'ipʉ miaa, sōrōcārā niwā.

19 Wiorā narē tojo weemicā, ti ñamita Õ'acãrē wereco'tegʉ u'musecjã na nirī tucūpʉ bajuacʉ

niwī. Bajua, na wiorā bi'áca sopere pāo, a'tiro nicü niwī:

—Wijaaya.

20 Õ'acū wi'ipu masārē wererā wa'aya. "Musā Jesure ējōpeorā, cū me'rā catinu'cūrāsa'a", ni wereya narē, nicü niwī Õ'acūrē wereco'tegu.

21 Cū tojo níca be'ro na bu'iri da'reri wi'ipu ní'cārā wijaa wa'acārā niwā. Ape nūmū bo'reacā Õ'acūrē wereco'tegu ní'caronojōta Õ'acū wi'ipu wererā wa'acārā niwā. Na topu wereri cura pa'ia wiogu, tojo nicā cū me'rācājārā nipe'tirā judío masā wiorārē nerēduticārā niwā. Na nerēpe'tica be'ro surarare "Narē pijirā wa'aya marī ñamica'a bi'adupo'cārārē", ní'očārā niwā. Na wijaa'quere masīticārā niwā.

22 Na tojo nicā tū'orā, surara narē pijirā wa'acārā niwā na bi'adupoca wi'ipu. Ti wi'ipu sājāa, na níca tucūrē pāo, ū'acārā nimiwā. Ne marīcārā niwā. Na marīcā ū'a, narē bocati, wiorāpūre wererā wa'acārā niwā.

23 Wiorā tiro eja, "Ne marīama. Añurō bi'áca tucū nimiapu. Ti sope co'terā quē'rā añurō co'temiamā. Na tojo weemicā, ūsā ti sopere pāo ū'acā, ne ni'cū marīami", ni werecārā niwā surara wiorāpūre.

24 Na tojo ni werecā tū'orā, pa'ia wiorā, Õ'acū wi'i co'terā surara wiogu pūrō wācūque'ticārā niwā.

—¿De'ro wa'apariba narē? nicārā niwā.

25 Na wijaa'quere wācūrī cura ni'cū Ō'acū wi'ipu ní'cu pa'ia wiorā tiropu etagū, narē werecū niwī:

—Sō'onícārā bu'iri da'reri wi'ipu ní'cārā Ō'acū wi'ipu masārē bu'erā weeama, ni werecū niwī.

26 Cū werecā tu'orā, surara wiogu āpērā surara me'rā Jesú besecū'cārārē ñe'erā wa'acārā niwā. Narē ñe'erā, masā ūsārē ūtāperi me'rā narē ma'irā doqueri nírā, ne mejēcā weeticārā niwā.

27 Be'ro narē wiorā decopu miaa, topu sājāejacā, pa'ia wiogu narē nicu niwī:

28 —Ūsā mūsārē Jesú ye quetire bu'edutitimiapu. Tere "Bu'erā wa'aya", ne nitiapu. Ūsā mūsārē tojo dutítimicā, nipe'tiropu Jerusalēpūre mūsā bu'ese se'sa wa'a'a. Mūsā masārē tojo ni bu'ecā, "Jesú na ye bu'irita wērīpī", ni wācūrāsama ūsārē. Na tojo ni wācūcā ūarā weesa'a, nicu niwī pa'ia wiogu narē.

29 Tojo nicāta, Pedro, āpērā cū me'rācјārā cūrē yu'ticārā niwā:

—Wiorā dutise yu'rūoro Ō'acū ye pe'ere nemorō weeroħħa'a. Ūsā mūsā dutiro wéérā, Ō'acū dutiro pe'ere weetibosa'a.

30 »Ō'acū marī ñecūsūmħa wiogu Jesú wērī'chħħare, mūsā curusapu paabi'pe wējēduti'cure masōcū niwī.

31 Masōtoja, u'musepu cū tiro wiogu du-jiri cūmurōpu miimħajċu niwī. Cūrē topu miimħajġaġu, marīrē yu'rūo'cure marī wiogu ni-ato ni, sōrōcū niwī. Tojo weegu marī judío

masārē marī ña'arō weeseti'quere b̄ajaweticā,
marīrē acobojogusami.

32 Úsā Ó'acū tojo wee'quere werecusiari
masā ni'i. Úsā Espíritu Santure c̄oyurā,
cū me'rā Ó'acū tutuasere weeñ'oapū masārē.
Nipe'tirā Ó'acū dutiro weerārē Espíritu Santure
o'óghusami, ni werecārā niwā Pedro quē'rā.

33 Cū tojo nicā tu'orā, wiorā pe'e uphtu waro
uacārā niwā.

—Ma. Ā'rārē wējērā marī, nicārā niwā.

Cū me'rācjarā wiorārē Gamalie were'que ni'i

34 Ni'cū fariseo masū Gamalie wāmetigu
wiorā me'rā na nerērōpta nicū niwī. Moisé
oja'quere masārē bu'egū nicū niwī. Masā
cūrē "Añugū nimi", ni wācūcārā niwā. Wiorā
Jesú besecū'cārārē na "Wējērā" nicā tu'ogū,
Gamalie wā'cānū'cā, "Ā'rārē pijiwijaaniña yu-
jupū", nicū niwī. Āpērā wiorārē na tu'otiro
apeyenojō weregutti nígū, tojo nicū niwī.

35 Na wijááca be'ro topū nirā wiorārē a'tiro
nicū niwī:

—Añuro ña'arō wācūnā masā narē weesī'rīsere.

36 Ti nūmūpure ni'cū Teuda wāmetigu "Yū'u
wiogū ni'i", ni wācūcu nimiwī. Cuatrocien-
tos masā cū bu'esere sirutucārā niwā. Be'ro
cūrē āpērā wējēcō'acā'cārā niwā. Cūrē wējēca
be'ro cū me'rā nimi'cārā no'o haro wa'astepe'tia
wa'acārā niwā. Tojo wééca be'ro cū bu'emi'que
pe'tia wa'acaro niwū.

37 Be'ro wiogū masārē ba'paqueori cura apī
Juda wāmetigu Galileacjū nicū niwī. Cū
quē'rārē pājārā masā cū bu'esere sirutucārā

nimiwā. Be'ro cūrē tja āpērā wējēcō'acārā niwā. Cūrē wējēca be'ro cū yarā nimi'cārā wa'astepe'tia wa'acārā niwā mejārōta tja.

38 Yū'u tojo weegu mūsārē tojo wa'a'quere were'e. Sōjā pūrīcārē ūna'arō weeticā'ñā. Narē du'ucā'ñā. Na bu'ese na wācūse me'rā bu'ecā, pe'tia wa'arosa'a Teuda, Judare wa'a'caronojōta.

39 Ó'acū dutiro me'rā na bu'ecā pūrīcārē, mūsā ne pōtēosome. Tojo weerā mūsā narē wējērā, Ó'acārē yū'rūnū'cārā weebosa'a. Tojo weerā du'uya narē, ni werecu niwī Gamalie wiorārē.

40 Cū tojo nisere tu'orā, "Jau. Ā'rī marīrē diacjūta ucūmi", ni wācūcārā niwā. Be'ro Pedro quē'rārē pijiocārā niwā tja. Na topu sājāejacā ū'arā, wiorā surarare tārāduticārā niwā. Tārātoja, "Jesú ye quetire ne apaturi werenemoticā'ñā", nicārā niwā. Nitaja, narē du'uwīrōcā'cārā niwā.

41 Na wiorā tiropu ní'cārā wijaa, a'merī ucūcārā niwā:

—Ó'acū marīrē "Jesú ye quetire wereya" nicā, añu ni'i. Tojo weerā wiorā na tārāmicā, marī añurō e'catise me'rā ni'i, nicārā niwā.

42 Wiorā narē bu'edutitimicā, Ó'acū wi'ipu, wi'seripu Jesú nipe'tirārē yū'rūhogu nimi nisere bu'enu'cūcā'cārā niwā.

6

Jesú besecū'cārā narē weetamuajārē bese'que ni'i

¹ Be'ro siape me'rā pājārā waro judío masā Jesure ējōpeocārā niwā. Na me'rā ape di'tacjārā griego ye ucūrā nicārā niwā. Ti di'tacjārā

waro pe'e Judeacjārā hebreo yere ucūcārā niwā. Na pājārā Jesure ējōpeonemorī cura náta tja dū'sasocārā niwā ba'ase etise me'rā. Tojo weera griego ye ucūrā hebreo ye ucūrārē a'tiro nicārā niwā:

—Mūsā umūcorinucū ba'ase etirā, mūsā yarā wapewia numia pe'ere ba'ase pacase o'orā niapu. Úsā yarā numia pe'ere o'majācā o'orā niapu, nicārā niwā.

² Na tere dū'sasocā tu'orā, Jesú besecū'cārā nipe'tirā Jesure ējōpeorārē nerēduticārā niwā. Nerētojaca be'ro narē a'tiro ni werecārā niwā:

—Úsā ba'ase etirā, Jesú ye queti pe'ere weretibosa'a. Úsā tere weredu'ucā, ña'a nibosa'a.

³ Tojo weera umūha ba'ase etiajārē mūsā wa'tero nirārē beseya. Siete beseya añurō masírārē, Espíritu Santu dutiro weenu'cūrārē. Masā “Náta nima añurā” nino'rārē beseya. Mūsā besecārārē ba'ase etirā sōrōno'rōsa'a.

⁴ Tojo weera úsā pe'e ñubuenu'cū, Jesú ye quetire bu'enu'cūcā'rāsa'a, nicārā niwā.

⁵ Masā na tojo nicā tu'orā, “Añu'u majā”, ni wācūcārā niwā. Tere wācūtoja, besecārā niwā Estebare. Cū añurō Ó'acārē ējōpeogu, Espíritu Santu tutuasere cuoyu'rugu nicu niwī. Ápērārē mejārōta cū weronojō nirārē besecārā niwā. Na a'tiro wāmeticārā niwā: Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, Nicolás Antioquiacjū. Cū judío masū nitimigū, na weronojō ējōpeosetigu nicu niwī. Á'rārē besecārā niwā.

⁶ Narē besetoja, “Á'rārē beseapu” ni, Jesú cū besecū'cārā tiropu miacārā niwā. Narē

na da'ratje cjasere sōrōrā, na düpopare ñapeo,
Ó'acūrē sērībosacārā niwā.

⁷ To be'ro nipe'tiropu Jesú ye queti se'sa
wa'acaro niwā. Pājārā Jerusalēcjārā cūrē
ējōpeonemocārā niwā. Pa'ia quē'rā pājārā
ējōpeocārā niwā.

*Estebare weresā, wiorā tiropu cūrē mia'que
ni'i*

⁸ Estebare Ó'acū añurō weetamucu niwī. Tojo
weegu cū Ó'acū tutuaro me'rā pājārā dutitirārē
yu'rūo, peje añuse weeñ'onemocu niwī masā
wa'teropure.

⁹ Cū tere weecā ñ'arā, cūrē ãpērā judío masā
ñ'atu'ticārā niwā. Cūrē ñ'atu'tirā ni'cārērā
ni'cā wi'i judío masā nerērī wi'i Libertado
wāmetiri curuacjārā nicārā niwā. Na ãpērārē
da'rawāñaco'terā wija'cārā nicārā niwā.
Ãpērā cūrē du'sasowā'cōrā Cirenecjārā,
Alejandríacjārā, Cilicia di'tacjārā, Asia di'tacjārā
na me'rā nicārā niwā.

¹⁰ Cūrē na tojo weecā, Espíritu Santu cū ucūcā,
Estebare peje masīse o'ocu niwī. Tojo weerā na
cū me'rā ne ucū pōtēoticārā niwā.

¹¹ Be'ro na cū me'rā ucū pōtēoti, masā
ñ'atiropu ãpērā masārē niyeru wapaye, nisoodu-
tio'ocārā niwā:

—“Esteba marī ñecū Moisé cū duti'quere
ña'arō ucūami. Ó'acū quē'rārē ña'arō ucūami”,
ni wereya masāpūre, nicārā niwā.

¹² Na wapaye nisoodutio'o'cārā masāpūre
wa'a, werecārā niwā na ní'caronojōta. Tere
werecā tu'orā, masā pe'e queoro ējōpeocārā

niwā. Tojo weerā nipe'tirā masā, āpērā judío masā bucūrā, Moisé oja'quere bu'eri masā Esteba me'rā pūrō uacārā niwā. Na uacā ū'arā, narē uarosājācā wee'cārā maata cūrē ñe'e, pa'ia wiorā tiropu miacārā niwā.

¹³ Na tiropu etarā, āpērā masārē mejārōta nisoodutio'ocārā niwā tja.

—Ā'rī Ō'acū wi'i pajiri wi'ire ña'arō ucūami. Moisé cū duti'que quē'rārē tojota niami.

¹⁴ Apeye "Jesú Nazarecjū ti wi'i Ō'acū wi'ire cō'agūsami", niami. "Moisé marīrē weedutigū cūu'que quē'rārē ducayugūsami", niami, nisoocārā niwā wiorārē.

¹⁵ Na tojo nicā tu'orā, wiorā Estebare pūrō ū'acārā niwā. Na cūrē ū'acā, cū ya diapoa asistea wa'acaro niwā. Ō'acārē wereco'tegu u'musecjū weronojō bajuri diapoa wa'acaro niwā.

7

Esteba wiorārē were'que ni'i

¹ Estebare na ū'arī cura pa'ia wiogu sērītiña'cu niwī:

—¿Mu'urē diacjū nise me'rāta weresāti? nicu niwī.

² Cū tojo nicā, Esteba yu'ticu niwī:

—Acawererā, yu're tu'oya. Ō'acū añurō asistegu, nipe'tise masiyu'rūagū marī ñecū Abrahārē ucūcu niwī Mesopotamia caldea masā nirōpu. Harā wāmetiri macāpu wa'ase dūporo cūrē ucūcu niwī.

3 A'tiro nicu niwi: "A'ti di'tare, mu'u acawerære wijayá. Wa'aya yu'u mu'ure di'ta wereatjopu", nicu niwi.

4 Tojo nica tu'ogu, cã acawerera caldeo masa ye di'tapu ní'cu wija, Harãpu macãri wa'acu niwi. Topu ni, be'ro Abrahã pacu wẽrã wa'acu niwi. Cã pacu wẽrãca be'ro Õ'acã cãre wi-jaduticu niwi tja, a'ti di'ta Judea mari nirõre a'tidutigu.

5 Cã a'topu etaca, cãre ne cã'rõacã di'ta o'oticu niwi yujupu. O'otimigãta, "Be'ropu mu'u ye, mu'u pãrãmera nituriara ye di'ta nirõsa'a", nicu niwi. Ó'acã tojo nícaterore Abrahã ne ni'cã põ'rãmarãcu niwi.

6 Ó'acã cãre apeye ninemocu niwi tja: "Mu'u pãrãmera nituriara ape di'tapu nirãsama yujupu. Cuatrocientos cã'mari ti di'tacjãra peora nirãsama. Nare da'raduti, tãrãperãsama.

7 Yu'u nare tojo weeca, ti di'tacjãrare bu'iri da'regãsa'a. Nare da'retoja, mu'u pãrãmera nituriara ti di'tapu ní'cãra wija, yu'ure a'topu ñubuepeora a'tirãsama", nicu niwi Ó'acã.

8 Cã tojo níca be'ro Abrahãre a'tiro weeduticu niwi: "Nipe'tira umãare na õ'rẽcãju yapa caserore yejecõ'aña. Musa a'tiro wẽéra, yu'ure ñorãsa'a musa ëjõpeosere", nicu niwi Ó'acã. Tojo weegu Abrahã cã macã Isaare ni'cã semana cã bajuáca be'ro cã õ'rẽcãju yapa caserore yejecõ'acu niwi. Isaa quẽ'ra cã macã Jacore tojota weecu niwi. Jacob mejãrõta weecu niwi cã põ'ra docere. Ó'acã duti'caronojõta weecãra niwã, ni werecu niwi Esteba.

9-10 »Jacob pō'rā marī ñecūsūmua na acabiji Joseré ʉorā, āpērā masārē da'raco'teacjū niato nírā duacārā niwā. Ā'rā duu'cārāta tja āpērāpūre Egiptocjārārē duaturiacārā niwā. Na duáca be'ro cā pi'etisetirinucū Ō'acū cūrē weetamunu'cūcā'cū niwī. Cūrē weetamugū, peje masīse o'ocū niwī. Faraō Egipto di'ta wiogū cūrē tū'sayū'rūacū niwī. Tojo weegū cū docacjū wiogū sōrōcū niwī. Apeyere faraō cū ya wi'i cjase da'rase wiogū sōrōcū niwī.

11 »José topū wiogū nirī cura nipe'tiro Egip-topūre ba'ase pe'tia wa'acaro niwū. Cū acawererā, marī ñecūsūmua nirōpū Canaápū quē'rārē pe'tia wa'acaro niwū. Te pe'tica be'ro masā te di'tapū nirā ʉpūtū ʉjaboacārā niwā. Marī ñecūsūmua Abrahā pārāmerā quē'rārē ne ba'ase marīcaro niwū.

12-13 Be'ro Jacob “Egiptopū ba'ase duase nia-poro” nicā tū'ogū, cā pō'rārē “Duurā wa'aya”, ní'o'ocū niwī. Cū tojo nicā tū'orā, Egip-topūre ne wa'arā weecārā niwā. Topū eta, ba'ase duu, na ya wi'ipū tja majāmitojati a'titicārā niwā. Be'ro na te ba'ase na duu'quere ba'ape'o, apaturi duurā wa'acārā niwā mejārōpūta tja. Titare majā na etacā, José “Yū'ū mūsā acabiji ni'i mūsā dua'cū”, ni werecū niwī cū ma'misūmūarē. Be'ro faraō quē'rā “Ā'rā José ma'misūmūa niama” nicā tū'ocū niwī.

14 To be'ro José cā ma'misūmūa me'rā queti o'ócu niwī cā pacūpūre. “Marī pacū, nipe'tirā marī acawererā macārī a'tiato a'topū”, ní'o'ocū niwī narē. Cū acawererā pe'e setenta y cinco

nicārā niwā.

¹⁵ Cū uocā tu'ogu, Jacob cū pō'rā me'rā Josē tiropu wa'arā, Egiptopure bu'acārā niwā. Topu nígūta, na pacu Jacob wērīa wa'acu niwī. Cū pō'rā marī ñecūsūmua cū weronojōta wērīpe'tidiya wa'acārā niwā.

¹⁶ Be'ropu na õ'arīrē yaarā wa'arā Siquem wāmetiri macāpu miacārā niwā. Abrahā cū Hamor pō'rārē ūtā tuti dūúca tutipu cū mijīrē yaa'caropu ta narē sīosōrōcūuocārā niwā.

¹⁷ »Ó'acū toduporopu Abrahārē nicu niwī: "Mu'u pārāmerā nituriarāpu ape di'tapu ní'cārā a'ti di'ta Canaápu tojatirāsama tja." Cū tojo ní'que ejatji dūporoacā Egiptopu nírā, marī ñecūsūmua pārāmerā pājārā masāputinemocārā niwā.

¹⁸ Egiptopure na nicā, apī wiogu sājācu niwī tja. Joseré dūporopu wērīca be'ro niyucā, ne masīticu niwī.

¹⁹ Cū marī ñecūsūmua pājārā na masāputicā ū'a, narē ū'a'abutiaro weepecu niwī. Na pō'rā ne bajua'cārā ūmharē wērīato nígū aperopu cō'adutimujācu niwī.

²⁰ Cū narē tojo dutiri cura Moisé bajuacu niwī. Cū añubutiaghuacā nicu niwī. Cū pacusūmua i'tiarā mujīpū na ya wi'ipure cūrē masōcārā niwā.

²¹ Be'ro na cūrē wējērī nírā, diapu po'ocārā niwā. Na po'óca be'ro Faraō macō cūrē ū'abocaco niwō. ū'aboca, miimajāco niwō co ya wi'ipu. Topu co macārē weronojō cūrē masōco niwō.

²² Cū ti wi'ipu bāchā, nipe'tise Egiptocjārā na

bu'esere bu'ecu niwī. Că masīse me'ră ucū, nipe'tisere añurō weecu niwī.

23 »Be'ro Moisé cuarenta că'marī cuogu, că acawererā tiropu sijagu wa'acu niwī.

24 Topu ejagu, ni'că Egiptocjă că acaweregure paacā ū'acu niwī. Că tojo weecā ū'agă, cărē a'megă, Egiptocjărē paawējecă'cu niwī.

25 Că basu Moisé pe'e a'tiro ni wācūcu niwī: "Yu'u me'rāta Õ'acă yu'u acawererārē na a'ti di'tacjārā peorā nisere wijacā weegusami. Yu'u're na a'tere masīsama", ni wācūcu nimiwī. Că acawererā pe'e că weronojō wācūticārā niwā.

26 »Ape nāmā că na tiropu wa'acu niwī tja. Topu ejagu, āpērā pāarā că acawererā a'mequēcă ū'acu niwī. Narē bosamigă "Acawerā, tocā'rōta a'mequēdu'uya. ¿De'ro weerā tocā'rō a'mequēti ni'că acawererā nimirā?" nicu niwī.

27 »Că tojo nicā tu'ogu, apīrē uāpātu paa'cu pe'e Moisére tuuquenu'cōcu niwī. "¿Noa mu'urē ūsā wiogu 'Narē besegu wa'aya', nīo'oati?

28 ¿Mu'u yu'u're wējēsī'rīsari tja ñamica'a mu'u Egiptocjărē wējē'caronojōta?" ni ye'sucu niwī.

29 »Că tojo nicā tu'ogu, Moisé, ā'rā yu'u're tere masīpe'titojasama nīgă, uiwā'că wa'acu niwī. Be'ro ape di'tapu Madiă wāmetiropu du'tiwā'căcu niwī. Topu omocā du'te, nicā'cu niwī. Pāarā uāmā pō'rāticu niwī.

30 »Madiă di'tapure cuarenta că'marī nicu niwī. Că ticūse că'marī nīca be'ro ni'că nāmā yucu marīrō ūrāgă Sinaí wāmeticju tiropu

ĩ'awã'cãcã niwã. Topã wa'acã, ni'cã siti yucusiti ẽjãcã ĩ'acã niwã. Ti pecame'e ẽjãrã põ'rã decopã Õ'acãrã wereco'tegã weronojõ bajugã bajuacã niwã.

31 Cã ti siti ẽjãcã ĩ'agã, ĩ'amarã wa'acã niwã. “¿De'ro weero tojo wa'amitito?” ni, pã'toacãcure ĩ'agã wa'acã niwã. Pã'toacã ejacã, Õ'acã ti me'e wa'teropã nigã cãrã ucãcã niwã:

32 “Yu'ã Õ'acã ni'i. Mu'ã ñecãsãmã Abrahã, Isaa, Jacob na wiogã ni'i”, nichã niwã. Tojo ucãcã tã'ogã, uputã ui, narãsãcã niwã. Uigã, ĩ'adu'ucã'cã niwã ti me'erẽ.

33 »Be'ro cãrã ucãnemocã niwã tja: “Yu'ã a'tota ni'i mu'ã tirota. Tojo weegã mu'ã sãñase sapature tuweeyã. Mu'ã tere tuweegã, ĩ'ogãsa'a yu'ure mu'ã ãjõpeosere.

34 Yarã masã Egíptopã nirãrã na uputã pi'eticã ã'apã. Na caricãcã tã'oapã. Tojo weegã mu'ãrã Egíptopã o'ögutigã wee'e tja narã yu'rãoacjã”, ni werecã niwã Õ'acã Moisére.

35 »Ã'rã Moiséreta marã ñecãsãmã teerã, a'tiro nicãrã niwã: “¿Noa mu'ãrã ãsã wiogã, ‘Narã besegã wa'aya’, nio'oati?” nicãrã niwã. Marã ñecãsãmã tojo nimicã, Õ'acã pe'e Moisére narã yu'rãoacjã, narã dutiacjã sõrõcã niwã. Pecame'e siti ẽjã'caro bajua'cãta Moisére yu'rãotamucã niwã marã ñecãsãmãarã.

36 Cã Egíptopã nígã, pajiri maa Aco sõ'arã maapã nígã, Õ'acã tutuaro me'rã peje wee'ocã niwã. Tojo weegã cã acawererã Egíptopã ní'cãrãrã apeye di'tapã su'ori miiwijacã niwã. Cuarenta cã'marã yucã marãrõ, masã

marīrōpʉ na wa'acā, Ó'acã tutuaro me'rā
weeñ'onu'cūcā'cʉ niwī.

³⁷ Moiséta marī ñecãsumhaarē a'tiro werecʉ
niwī: "Ó'acã be'ropʉ ní'cã o'óguسامي cã ye
queti wereacjure. Yʉ'ure o'ó'caro weronojōta
cãrē o'óguسامي. Cã quẽ'rā marī acaweregʉ
nigãسامي", nicʉ niwī.

³⁸ Marī ñecãsumha na yucʉ marīrōpʉ nicā,
Moisé na me'rā nicʉ niwī. Topʉ ũrãgã
Sinaí wãmeticjüpʉ Ó'acãrē wereco'tegʉ bajua,
cãrē were'quere narē wereturiacʉ niwī. Marī
quẽ'rā cã wereturia'quepʉreta cʉo'o. Te tojo
ninu'cūcā'rōsa'a. Ne pe'tisome.

³⁹ »Moisé tere weremicā, marī ñecãsumha
ne ējōpeoticārā niwā. Na cã weresere
tʉ'osī'ritirā, "Majāmitojaa wa'arāti Egiptopʉ⁴
tja", ni wācūcārā niwā.

⁴⁰ Tojo wācūrā, Moisé apaturi cã ũrãgãpʉ⁴
mujāca be'ro cã ma'mi Aarõrē a'tiro nicārā
niwā: "Sō'onícʉ marīrē Egiptopʉ ní'cārārē mi-
iti'cʉ waro cuarenta nʉmʉrī yʉ'rʉ'cʉ bajutiro.
¿De'ro wa'apari cãrē? Marī ne masítisa'a."
Tojo weerā cã ma'mi Aarõrē nicārā niwā: "Ùsã
ējōpeoatje queosere yeebosaya. Marī dупoro
wʉhamʉ'tārāsama. Na marī wa'atji ma'arē
l'orāsama", nicārā niwā.

⁴¹ Na tojo nicā tʉ'ogʉ, Aarõ na duti'caronojōta
ní'cã wecʉ wī'magã queose da'recʉ niwī.
Be'ro cãrē ējōpeorā, ecarārē wējē ũjãamorõ,
ñubuepeocārā niwā. Tojo nicā na yee'cʉreta
bosenʉmʉ wee, e'catipeocārā niwā.

⁴² Na tojo weecā l'agã, Ó'acã na ʉaro weeato
nígã na me'rā ní'cʉ cō'acā'cʉ niwī. Tojo weerā

na no'o ḫaro ñocōarẽ, mujípūarẽ ējōpeocārā niwā. Tojo na wee'quere Ō'acũ ye queti weremu'tārī masā a'tiro ni ojacārā niwā:

Ō'acũ a'tiro nicu niwī:

"M̄usā yu'u pe'ere yucu marīrōpūre cuarenta cū'marī nírā, ne ecarārē wējē ñubuepeotiwh.

⁴³ Apī Moloc wāmetigu cū queosere ējōpeorā su'ti caseri wi'i me'rā yoowā'cāwū.

Apī Refán ñocōawū m̄usā yee'cu quē'rārē ējōpeorā tojota weewu.

Ā'rārē m̄usā basuta yee ējōpeowu.

Yu'u pe'ere ne ējōpeotiwh.

M̄usā yu'ure ējōpeoti'que bu'iri āpērā masārē musārē ñe'e miaduticā weeguti yoaro Babilonia wāmetiri macā yu'rūropu", nicu niwī Ō'acũ, ni ojacārā niwā Ō'acũ ye queti wererā.

⁴⁴ Esteba wiorārē werenemocu niwī apeye Ō'acũ wi'i cjasere:

—Marī ñecūshumua na yucu marīrōpu nírā, ni'cā wi'i Ō'acūrē ñubuepeori wi'i, cū diez duti'quere nūrōrī wi'ire cūocārā niwā. Ti wi'i wa'icūrā caseri me'rā na wééca wi'i nicaro niwū. "Tojo bajuri wi'i weeyā", Ō'acũ cū Moisére duti'caronojōta queoro weecārā niwā.

⁴⁵ Na wērīca be'ro āpērā cūoturia sirutucārā niwā ti wi'ire tja. No'o na wa'aro miamuñācārā niwā. Be'ro Josué Moisé wērīca be'ro a'ti di'ta Canaáp u a'tigu, narē ti wi'ire su'ori miiticu niwī. Na a'topu a'ticā, Ō'acũ a'ti di'tacjārārē judío masā nitirārē cō'aõ'omuñācu niwī. Na

wa'awe'o'quepure nicārā niwā. Yoacā ti wi'ipu Ő'acūrē ējōpeocārā niwā téé Davi cū wiogu sājāca be'ropu.

46 Davi ape wi'i weesī'rīmicu niwī. Ő'acū tu'sayu'rūano'gū a'tiro nicu niwī: "Mu'u yu'u ñecū Jacob ējōpeo'cu ni'i. Mu'urē añurī wi'i, pajiri wi'i weebosasī'rīsa'a mu'u niatji wi'ire", nicu niwī Ő'acūrē. Cū tojo weesī'rī'cu nimigū, ti wi'ire weeticu niwī.

47 Cū macū Salomó pe'e weecu niwī ti wi'ire.

48 Ő'acū tutuayu'rūgu ni'cā wi'i, masā wéeca wi'ipu dia'cū nímasítisami. Ő'acū ye queti weremu'tārī masū dūporocjūpu a'tiro ni ojacu niwī Ő'acū cū ucū'quere:

49 "Yu'u nipe'tiropu ni'i.

U'muse, a'ti di'ta yu'u wee'quere yu'uta duti'i. Tojo weegu yu'u masā wéeca wi'ipu dia'cū nímasítisa'a.

50 Yu'u basuta nipe'tise a'tere weewu, nicu niwī Ő'acū", ni ojacu niwī Ő'acū ye queti weremu'tārī masū.

51 Be'ro Esteba narē nicu niwī tja:

—Mu'sā Ő'acū dutisere yu'rūnū'cāyu'rūa'a. Cūrē masítirā weronojō cū wereserne ne tu'osī'rīwe'e. Mu'sā ñecūsūmuwa wee'caronojōta Espíritu Santu dutisere weesī'rīwe'e.

52 Na nipe'tirā Ő'acū ye queti weremu'tārī masārē pi'etise o'ocārā niwā. Āpērārē marīrē yu'rūogu a'tiatjere weremu'tārārē wējēcā'cārā niwā. Na tojo nino'cureta cū a'ticā, mu'sā āpērārē wia, cūrē wējēdutiwu.

53 Mūsārē Õ'acū cūrē wereco'terā me'rā cū dutisere o'ócu niwī. Tere o'óno'cārā nimirā, mūsā yu'rūnū'cāyū'rūa'a, ni tu'ticu niwī narē Esteba.

Estebare ătāperi me'rā doquewējē'que ni'i

54 Cū tojo nicā tu'orā, wiorā uputu uayu'rūa wa'acārā niwā.

55 Esteba pe'e Espíritu Santure cuoyu'rūatjīagū, u'musepu ū'amorō, Õ'acū cū añurō asistegūre ū'acu niwī. Jesú quē'rārē ū'acu niwī cū pacu diacjū pe'e nu'cūgūrē.

56 Cū narē ū'agū, "Jāa, ū'aña. U'muse pārīcā ū'a'a. Jesú, Õ'acū macū masū weronojō uputigū cū diacjū pe'e nu'cūgūrē ū'a'a", nicu niwī Esteba.

57-58 Na cū tojo nicā tu'orā, uputu caricū tu'osū'rītirā, o'meperi da'rabi'acārā niwā. Cū pu'to ni'cārō me'rā omaeja, ū'e, cūrē miacārā niwā ti macā sumutopu. Cūrē doquewējērāti nírā, su'ti bu'icjase na sāña'quere tuwee, Saulo wāmetigūre co'tedutirā o'ocārā niwā. Tere tuwee o'otojanu'cō, cū Estebare ătāperi me'rā doquecārā niwā.

59 Na tojo weecā, Õ'acūrē a'tiro ū'ubuecu niwī:
—Jesú, yu'u wiogu, yu'u wērīgūti wee'e. Yu'u ejeripō'rārē ū'e'eña, nicu niwī.

60 Be'ro būruque'a, pūrō caricūrō me'rā nicu niwī tja:

—Wiogu, acobojoya ū'rārē yu'ure na tojo weesere. Cū tojo níca be'ro wērīa wa'acu niwī.

8

Saulo Jesure ējōpeorārē ña'arō weenu'cā'que ni'i

¹⁻² Saulo na Estebare doquewējēcā ñ'agū, “Añurō wéérā, tojo weeama”, ni wācūcū niwī. Āpērā umua Õ'acūrē ējōpeori masā Estebare yaacārā niwā. Cūrē yaa, uputu dujasewā'acārā niwā. Estebare na wējēca numurēta āpērā Jesure ējōpeotirā Jesure ējōpeorā Jerusalēpu nirārē uputu ña'arō weenu'cācārā niwā.

³ Saulo ne ni'cū Jesure ējōpeogu maríato nígū na ye wi'seripu wa'a, narē ñe'e, bu'iri da'reri wi'ipu miamu'jācū niwī. Umua, numia nipe'tirārē tojo weecū niwī. Na tojo weecā ñ'arā, Jesure ējōpeorā no'o uaro du'tistea wa'acārā niwā Judea di'tapu, āpērā Samaria di'tapu. Jesú cū besecū'cārā se'saro tojacārā niwā Jerusalēpūre.

Felipe Samariacjārārē bu'e'que ni'i

⁴ Nipe'tirā du'tistewā'cā'cārā no'o na wa'aro Jesú ye quetire werewā'cācārā niwā.

⁵ Felipe quē'rā du'tiwā'cā'cūta Samaria wāmetiri macāpū wa'acū niwī. Topu eta, tocjārā masārē Jesú Õ'acū bese'cu nimi nisere werecū niwī.

⁶ Apeye quē'rā Õ'acū tutuaro me'rā narē añuse weeñ'ocu niwī. Cū a'tiro weecā ñ'arā, nipe'tirāti macācjārā cū weresere añurō tu'otu'sacārā niwā.

⁷ Pājārā masā wātia sājāno'cārā masāpūre nimi'cārā wātīarē cō'awīrōcā, uputu caricūwijaacārā niwā. Āpērā pājārā

sijamasitirärē, opa cō'ñerī sijarärē yu'rhuocu niwī.

⁸ Cū tojo weecā ī'arā, ti macācjärā pūrō e'caticärā niwā.

Simó yai weronojō nigū ye queti ni'i

⁹ Samariapure ni'cū Simó wāmetigu yoacā yai weronojō nigū nicu niwī. Cū tojo weesere Samariacjärā ī'amarīamujācārā niwā. Cū basu pe'e "Yu'u tutuayu'rhuagū ni'i", nicu nimiwī masārē.

¹⁰ Nipe'tirā ti macācjärā wiorā, no'o mejō nirā cū weesere ī'atū'sayu'rhuacārā niwā.

—Ā'rī Ō'acū weronojō tutuaro cuogu nisami, nicārā nimiwā.

¹¹ Tojo weerā yai yoacā siape me'rā pejetiri weeī'onemocā ī'ayurā, pājārā masā cūrē ējōpeonemocārā niwā.

¹² Felipe Samariapure tocjärärē a'tiro ni werecu niwī:

—Ō'acū cū dutiro weerā wiogu nimi. Cū macū Jesú marīrē yu'rhuogu nimi, nicu niwī narē. Cū werecā tu'orā, ti macācjärā Jesure ējōpeocārā niwā. Cūrē ējōpeocā ī'agū, wāmeyecu niwī umhua, numiarē.

¹³ Simó "Yu'u quē'rā Jesure ējōpeo'o" nicā tu'ogu, Felipe cū quē'rārē wāmeyecu niwī. Be'ro Felipe no'o wa'aro Simó sirutucu niwī cūrē. Felipe Ō'acū tutuaro me'rā weeī'ocā ī'agū, Simó ī'amarīamujācu niwī.

¹⁴ Felipe Samariapu tojo weeri curareta Jerusalēpu nirā Jesú cū besecū'cārā queti tu'ocārā niwā Samariacjärā na Jesure

ẽjõpeosere. Tere t̄'orã, na me'rācjārārẽ Pedro, Juārẽ ẽadutirã o'ócārã niwã.

15 Na top̄ eta, Jesure ẽjõpeori masārẽ Õ'acūrẽ sērībosacārã niwã:

—Pacu, a'rā quẽ'rārẽ Espíritu Santure o'óya mu'u macārẽ ẽjõpeorārẽ, ni sērīcārã niwã.

16 Felipe c̄u wāmeyecaterore Espíritu Santure na moocārã niwã yujup̄. Jesure ẽjõpeose me'rā dia'cū wāmeyeno'cārã niwã.

17 Pedro, Juā Õ'acūrẽ sērītojarã, Jesure ẽjõpeorārẽ na d̄upopap̄ ñapeocārã niwã. Narẽ ñapeori curata Espíritu Santu napure dijatacū niwã.

18 Pedro quẽ'rā na ñapeocā, Espíritu Santu dijatacā weesere Simó ẽ'acu niwã. Tere ẽ'aḡu, na Espíritu Santure dijatacā wee'quere duusi'rīḡu, Pedro quẽ'rārẽ niyeru o'ocu nimiwã.

19 —Yu'ure musā tutuaro c̄eosere o'oya. Yu'u quẽ'rā d̄upopap̄ no'o ñapeorārẽ Espíritu Santure na c̄oocā weeguti wee'e, nicu nimiwã.

20 C̄u tojo nicā t̄'ogu, Pedro c̄urẽ nicu niwã:

—Mu'u Õ'ac̄u tutuaro o'orore Espíritu Santu ūsā dijatacā weesere niyeru me'rā duuḡati ẽni wācūmiati? Niwe'e. Mu'u me'rāta niyeru boabata'to. Õ'ac̄u mu'urẽ bu'iri da'regusami.

21 Mu'urẽ ẽ'aḡu, “Mu'u wācūse diacj̄u niwe'e”, ni ẽ'asami. Tojo weegu ūsā weronojō Jesú ye quetire masārẽ mu'u weremasitisa'a.

22-23 Yu'u masi'i. Mu'u uosebucu, ña'ase weepoyu'rūacu ni'i. Te mu'urẽ du'uta basiotisa'a. Tojo weegu mu'u ña'arõ wācūsere bujawetiya. Õ'acūrẽ acobojose sērīña. Apetero

weegʉ mʉ'ʉ ña'arõ wācū'quere acobojobogʉ acobojobosami, nicʉ niwī Pedro.

24 Cʉ tojo nicā tʉ'ogʉ, Simó narē nicʉ niwī:

—Te mʉsā ní'que yʉ'ʉre wa'aticā'to nírā, mʉsā yʉ'ʉre Õ'acūrē sērībosaya.

25 Be'ro Pedro quẽ'rā ti macācjārārē Jesú cʉ weecā ð'a'quere, na tʉ'o'quere werecārā niwā. Narē weretoja, Jerusalépʉ tojaa wa'acārā niwā. Topʉ tojaarā, Jesú ye quetire peje macārī Samaria di'tacjārā na nise macārīrē weretojaacārā niwā.

Felipe Etiopíacjūrē were'que ni'i

26 Be'ro Felipere ni'cʉ Õ'acūrē wereco'tegʉ bajua, a'tiro ni werecʉ niwī:

—Jerusalé niwā'cārī ma'a, Gaza wāmetiri macā bu'ari ma'apʉ wa'aya. Ti ma'a yucʉ marīrōpʉ niwā'cāsa'a, nicʉ niwī.

27-28 Cʉ tojo nicā tʉ'ogʉ, Felipe ti ma'apʉ bu'acʉ niwī. Topʉ wa'agʉ, ni'cʉ Etiopía wāmetiri di'tacjūrē bocaejacʉ niwī. Ti di'ta dutigo Candace wāmetigo wiogo docacjū, nipe'tise co ye niyerure co'teri masʉ nicʉ niwī. Jerusalépʉ Õ'acūrē ðjōpeogʉ eja'cʉ cʉ ya di'ta Etiopíapʉ dajatojaagʉ weecʉ niwī. Cʉ yawʉ tūrūpjʉ cabayua wejepjʉ me'rā wa'acʉ niwī. Daporocjāpʉ Õ'acʉ ye queti weremʉ'tārī masʉ Isaía wāmetigʉ cʉ oja'quere bu'esāñacʉ niwī.

29 Cʉ tojo weeri cura Espíritu Santu Felipere “Tiwʉ tirocureacāpʉ wa'aya”, nicʉ niwī.

30 Cʉ tojo nicā Felipe tiwʉ tiroacāpʉ omawā'cācʉ niwī. Cʉ tiro ejagʉ, Etiopíacjū

Isaía oja'quere bu'ecā tħ'ocħ niwī. Tere bu'ecā tħ'ogħu, “¿Mħu' u bu'esere tħ'oti?” ni sērītiña'cu niwī.

³¹ Cū pe'e cūrē yu'ticu niwī:

—Tħ'otisa'a. ¿Yuhu're ne wereticā, de'ro wee yu'u masibosa? Te'a yu'u me'rā wa'aya. Muġjäsajāgħu a'tia yu'ure wereacju, nicu niwī. Cū tojo nicā tħ'ogħu, tiwħpħu cū me'rā muġjäsajāc u niwī. Be'ro wa'a wa'acārā niwā.

³² Etiopiacju cū bu'esānā'que Ķ'acū macūrē wa'atje nicaro niwħi Isaía cū a'tiro oja'que:
Masā ovejare wějératirā, cūrē miasama na wějewħaropu.

Ni'cū masu quē'rārē cū ne bu'iri moogħu nimicā, tojota weerāsama.

Oveja wī'magħu, yuta weerātirā na poari seecā, ne utitisami.

Cū masu quē'rā ye'sutigusami cūrē nħa'arō weecā.

³³ Cū nħa'agħu nigħurē weronojō na cūrē yabi bujirāsama.

Ā'rī bu'iri moogħu nimi nígħu, ne ni'cū cūrē ucūbosasome.

Cū ya turicjārā dicuse nħa'ase weerāsama cūrē.

Te pejere werepe'omasitisa'a.

Cū catiri ħamuco pe'tia wa'arosa'a a'ti diltapure. Etiopiacju a'te oja'quere bu'egħu weecu niwī.

³⁴ Cū tere bu'etojanu'cō, Felipere sērītiña'cu niwī:

—¿Isaía noarē ojagħu weepari? ¿Cū basu pe'e o apipħare ojagħu weepari tojo nígħu? ni sērītiña'cu niwī.

³⁵ Cū tojo nicā, Felipe cū bu'e'quenucūrē werecū niwī:

—Te oja'que Jesucristore nisñ'rñrõ wee'e, nicu niwñ. Tere weretoja, be'ro Jesú ye quetire werenemocu niwñ tja.

³⁶ Ma'apu wa'arã, aco nirõpu etacãrã niwã. Tere ï'agü, Etiopíacjü Felipere "Jää, sõ'o aco ni'i. ¿Yü'ure mu'u wãmeyeta basiosari?" nicu niwñ.

³⁷ "Basiocã'sa'a mu'ü Jesucristore añurõ ñjöpeocãma", ni yu'ticu niwñ Felipe.

Etiopíacjü yu'ticu nimi:

—Yu'ü ñjöpeo'o, Jesucristo Õ'acü macü nimi, nicu niwñ.

³⁸ Be'ro Etiopíacjü cabayuare tojanü'cãduticu niwñ. Tiwüre türëcüutoja, na tiwüpü sãña'cãrã aco nirõpu dijacãrã niwã. Topu ñumuwijia, Felipe cãrë wãmeyecu niwñ.

³⁹ Cûrë wãmeyeca be'ro na ñumunujärí cura wâcüña marñrõ Felipere Espíritu Santu miwñ'cãcü niwñ apesepu. Etiopíacjü cûrë ne apaturi ï'anemoticu niwñ. Be'ro pûrõ e'catise me'rã tojaa wa'acu niwñ majä cü ya macãpu.

⁴⁰ Felipe Espíritu Santu cûrë miáca be'ro maata Azoto wãmetiri macãpu bajuanü'cãcü niwñ. Topu ni, be'ro nipe'tise macãrïpu werecu-siagü wa'acu niwñ Jesú ye quetire. Téé Cesarea wãmetiri macãpu wereejacu niwñ.

9

Saulo ña'agü ní'cü cü dñcayu'que ni'i

¹⁻² Felipe cü bu'esijari curareta Saulo pe'e Jesure ñjöpeorärë "Narë wëjëpe'ocä'si'rñmisa'a", nicu niwñ. Cü ña'arõ weesere ne du'uticu niwñ. Tojo weegü wa'a,

pa'ia wiogure "Yu'ure papera Damascopu wa'atje cjasere dutio'ori pūrīrē apobosaya. Ti pūrīrē judío masā nerēse wí'sericjārā wiorāpure wiaguti wee'e. Jesure ejōpeorārē umua, numiarē no'o yu'u bocaejarārē ñe'e, miitiguti a'ti macā Jerusalēpu bu'iri da'reri wi'ipu", ni sērīcu niwī. Cū tere sērīcā tu'ogu, ti pūrīrē pa'ia wiogu cūrē apobosacu niwī.

³ Cū ti pūrīrē o'óca be'ro Saulo āpērā me'rā Damasco wa'ari ma'apu wa'a wa'acu niwī. Wa'a, Damascopu ejaguti weeri cura wācūñā marīrō u'musepu bupo ya'baro weronojō cū tiro asistedijati, añurō bo'reyua wa'acaro niwu.

⁴ Tojo wa'acā, cū yagu cabayu bu'ipu pesami'cu nucūcāpu būrudiya wa'acu niwī. Topu cū cūñari cura ni'cū cūrē ucūcā tu'ocu niwī. Cūrē a'tiro nicu niwī:

—Saulo, ¿de'ro weegu yu'ure ña'arō weegu weeti? ni sērītiñā'cu niwī.

⁵ Tere tu'o, Saulo pe'e "¿Noa niti mu'ú?" ni yu'ticu niwī.

—Yu'u Jesú, mu'ú ña'arō weesī'rī wapagu ni'i. Mu'ú basu pe'e ña'arō weegu wee'e yu'ure tojo weesī'rīgu.

⁶ Wā'cānu'cāña. Wa'aya macāpu. Topu mu'ú ejacā, ni'cū weregusami mu'ú de'ro weeatjere, nicu niwī Jesú.

⁷ Saulo me'rā wa'a'cārā quē'rā na uputu ucua, ucūmasíticārā niwā. Cū ucūsere tu'ocārā niwā, tu'orā pe'e, mejō Jesú pe'ere ī'aticārā niwā.

⁸ Be'ro Saulo wā'cānujā, cū caperire ī'apāacu nimiwī. Ne bajuno'ticu niwī. Tojo weerā cū

me'rā wa'a'cārā Damascopu cūrē tūawā'cācārā niwā.

⁹ Topu cā etáca be'ro i'tia numu ne caperi ī'aticu niwī. Ne sī'rīti, ne ba'aticu niwī.

¹⁰ Damascopure Jesure ējōpeogu Ananía wāmetigū nicu niwī. Saulore tojo wa'ari curare Ananía cārītimigū quē'ese weronojō Jesú cū pū'to a'ticā ī'acu niwī. Cūrē "Ananía", pisucu niwī.

—¿De'ro niti, yu'u wiogu? ni yu'ticu niwī Jesure.

¹¹⁻¹² Cū tojo nicā, Jesú cūrē nicu niwī:

—Diacjū wāmetiri ma'apu wa'aya. Ti ma'a mu'u wa'aro Juda ya wi'i nisa'a. Cū ya wi'ipu sājāa, ni'cū Tarso wāmetiri macācjū Saulo wāmetigure sērītiña'ñā. Ni'cārōacā cū yu'ure ñubuegu weemi. Yu'u cūrē mejēpu mu'u ti wi'ipu sājāasere ī'otojapu. Mu'u ti wi'ipu sājāa, cū dupoare ñapeoapu, apaturi cūrē caperi ī'adutigu tja. Quē'ese weronojō ī'oapu cū quē'rārē mu'urē weronojōta, nicu niwī Jesú Ananíarē.

¹³ Cū tojo nicā tu'ogu, "Yu'u wiogu, pājārā masā quetiwereama cū Jerusalépu nígu mu'urē ējōpeorārē ña'arō wee'quere.

¹⁴ A'ti macā quē'rārē mu'urē ējōpeorārē ñe'egū a'tiguta weeapu tja pa'ia wiorā na dutio'ori pūri me'rā", nicu niwī Ananía. Te quetire tu'o'cu nitjīagū, Ananía ne wa'asī'rīticu nimiwī.

¹⁵ Jesú cūrē nicu niwī:

—Wa'aya. Yu'u cūrē yé quetire wereacju besetojapu. Cū ape di'tacjārāpūre judío masā

nitirärë, na wiorärë, judío masã nirã quẽ'rärë yé quetire werecusiagüsami.

16 Tere weregu, ɻputu pi'etigüsami. Yu'u basu pe'e wereguti cärë, nicu niwï Jesú Ananíarë.

17 Cã tojo níca be'ropuña Ananía Juda ya wi'ipu wa'acu niwï. Topu eta, ti wi'ipu sãjää, Saulore bocaejacu niwï. Cã dupoapure ñapeo, "Saulo, mu'urë yu'u acaweregure weronojõ ū'a'a. Jesú mu'urë ma'apu a'ticã bajua'cu yu'ure o'oámi, apaturi mu'u caperi ū'ato nígü tja. 'Espíritu Santu tutuasere cœoato' nío'oami", ni werecu niwï Saulore.

18 Cã tojo nirã cura maata cã caperipu wa'i nütürï weronojõ bajuse wã'ñä'que burustedijacaro niwã. Tojo wa'acã, añurõ ū'acu niwï toduporopu cã ū'a'caro weronojõta tja. Be'ro cärë wãmeyecärã niwã.

19 Na tojo wééca be'ropuña ba'a, cã tutuasere cœocu niwï tja. Topure pejeti numurïacã Jesure ējöpeorã me'rã Damascopure tojánícu niwï yujupu.

Saulo Damascocjärärë bu'e'que ni'i

20 Damascopu nígü, maata judío masã nerëse wi'seripu Jesucristo ū'acã macã nimi nisere werecusiagü wa'acu niwï.

21 Cã tojo nicã tu'orã, nipe'tirã tu'omarña wa'acärã niwã.

A'tiro nicärã niwã:

—Ā'rã Jerusalépu nígü, Jesure ējöpeorärë ña'arõ weeseti'cüta nimiba. A'ti macäpu quẽ'rärë Jesure ējöpeorärë ñe'egü a'tigu weeapu

Jerusalép^u narē mia, pa'ia wioráp^ure bu'iri da'redutiacj^u, nicārā niwā.

²² Saulo Jesucristo Ó'ac^u bese'cu nimi nisere wācūtuaro me'rā werecu niwī. C^u tere weregu, queoro Ó'ac^u ye queti werem^u'tārī masā oja'quere bu'eī'o, weremujācu niwī. Tojo weerā Damascocjārā judío masā "Tojo nima'ac^u weemi", nímasiticārā niwā.

Damascocjārā Saulore wējēsī'rīmi'que ni'i

²³ Yoa wa'acaro niwū c^u Jesú ye que tire bu'ecusiaro. Be'ro judío masā Saulore wējēsī'rīcārā nimiwā.

²⁴ C^u pe'e tu'ocā'cu niwī cūrē wējēsī'rīse que tire. Na nipe'tise nūmūrī ñamirī, umūcori ti macā sumuto ùtā cujiri me'rā wēéca sā'rīrō wi-jaarop^u cūrē wējēsī'rīrā, co'temujācūcārā niwā.

²⁵ Tojo weecā ī'arā, ni'cā ñami c^u Saulo bu'esere ējōpeorā cūrē wējēticā'to nírā, pi'i me'rā ti sā'rīrō yu'ruro o'odijocārā niwā.

Saulo Jerusalép^u c^u dajatoja'a'que ni'i

²⁶ Be'ro Saulo Damascop^u ní'cu Jerusalép^u dajatoja'a wa'ac^u niwī. Top^ure etagu, āpērā Jesure ējōpeorā me'rā ba'patisī'rīch^u nimiwī. Na pe'e cūrē ui nicārā niwā.

—C^u quē'rā Jesure ējōpeoguta nisami, ni ējōpeoticārā niwā.

²⁷ Be'ro cūrē tojo weecā ī'agū, Bernabé Saulore weetamug^u, Jesú c^u besecū'cārā tirop^u pi-jiwā'cācu niwī. Top^ure ejagu, Bernabé narē werecu niwī Damasco wa'ari ma'ap^u Saulo Jesure ī'a'quere. Cūrē ucū'que quē'rārē werecu

niwī. Apeye Damascopu Saulo Jesú ye quetire wācūtutuase me'rā bu'e'quere werecu niwī.

28 Bernabé werecāputa, Saulore "Jesure ējōpeoguta nimi", ni ējōpeocārā niwā. Tojo weegu na me'rā tojacā'cu niwī. Be'ro Saulo Jerusalēcārārē bu'esijagu wa'acu niwī.

29 Uise marīrō wācūtutuase me'rā Jesú ye quetire werecu niwī. Tere weregu, āpērā judío masā nimirā, griego ye ucūrā me'rā uputu a'metu'timujācu niwī. Cū me'rā a'metu'ti'cārā Saulore wējēsī'rīcārā niwā.

30 Na tojo weesī'rīcā ū'arā, āpērā Jesure ējōpeorā cārē miacārā niwā Cesarea wāmetiri macāpu. Topu yuchusu me'rā cū ya macā Tarsopu o'ócārā niwā.

Jesure ējōpeori masā ejerisājā'que ni'i

31 Nipe'tirā Jesure ējōpeorā narē ū'a'arō weedu'ucaā ū'arā, ejerisājācārā niwā. Tojo weerā siape me'rā nipe'tiro Judea, Galilea, Samariacārā nemorō wācūtutuanemocārā niwā. Ō'acū cū dutisere añurō weenu'cūcā'cārā niwā. Espíritu Santu weetamurō me'rā pājārā āpērā Jesure ējōpeotimi'cārā ējōpeonemocārā niwā.

Pedro Enearē yu'rhu'que ni'i

32 Pedro quē'rā nipe'tiropu Jesure ējōpeorā nise macārīpūre ū'acusagū, Lida wāmetiri macāpu etacu niwī.

33 Topu etagu, ni'cū Enea wāmetigure bocaejacu niwī. Cū ocho cū'marī cū ya wi'ipu sijamasitigū cūñacu niwī.

34 Pedro cārē nicu niwī:

—Enea, Jesucristo mʉ'ʉrẽ yʉ'rʉogʉsami. Wā'cānʉ'cāña. Mʉ'ʉ cūñarōrẽ tuutūrẽ, nurōña, nicʉ niwī. Cã tojo nicāta, maata Enea wā'cānʉ'cācʉ niwī.

³⁵ Nipe'tirā Lida, Sarō wāmetise macārīcjārā cūrẽ tojo weecā ī'arā, na quē'rā Jesure ējōpeocārā niwā.

Dorca co masā'que ni'i

³⁶ Ape macā Jope wāmetiri macāpʉ ni'cō numio Jesure ējōpeogo Tabita wāmetigo nico niwō. Griego ye me'rā pe'ema Dorca wāmetico niwō. Dorca nírō, "ñama" nisí'rírō weesa'a. Co añurō weenu'cūcā'co niwō. Pajasecuorārẽ añurō weetamuco niwō.

³⁷ Pedro cã Lidapʉ nirī cura co pe'e Jopepʉ nígō, dutiti, wērīa wa'aco niwō. Co wērīca be'ro na weeseti'caronojōta āpērā co upare coecārā niwā. Core coetojanʉ'cō, ni'cā tucū ʉ'mʉarōca tucūpʉ peocārā niwā.

³⁸ Jope Lida pʉ'toacā tojacaro niwā. Tojo weerā Pedro Lidapʉ nicā tu'orā, ʉmʉa pʉarā Jopecjārā Jesure ējōpeorārẽ pijidutirā o'ocārā niwā.

—Quero a'tiato, ni weredutio'ocārā niwā.

³⁹ Na Lidapʉ etacā, maata Pedro na me'rā Jopepʉre wa'acʉ niwī. Dorca nirī wi'ipare ejarā, co wērī'co pesari tucūpʉ cūrẽ pijimʉjācārā niwā. Cã ti tucūpʉ sājātacā, wapewia numia Pedro sumuto nerēnʉ'cācārā niwā. Na utirāta, ī'ocārā niwā camisari, apeye su'ti co catigo narẽ derobosa'quere.

⁴⁰ Be'ro Pedro masā to nirā nipe'tirārẽ wi-jaaduticʉ niwī. Na wijááca be'ro Pedro ejaque'a,

Ó'acūrē ñubuecʉ niwī. Ñubuetanja, wērī'core ī'a, core nicʉ niwī:

—Tabita, wā'cānʉ'cāñña. Cū tojo nicāta, co caperire ī'apāaco niwō. Pedrone ī'agōta, wā'cānujāco niwō.

⁴¹ Co ya omocāpʉ ñe'e, core wejewā'cōnʉ'cōcʉ niwī. Be'ro wapewia numiarē, āpērā Jesure ējōpeorārē narē pijimʉjā, core wiacʉ niwī.

⁴² Nipe'tirā Jopecjārā tu'ose'sacārā niwā tojo wee'quere. Tojo weerā pājārā Jesure ējōpeonemocārā niwā tja.

⁴³ Pedro peje nʉmʉrī tojacʉ niwī Jopephre. Ni'cū Simó wāmetigʉ wa'icʉrā caseri apogʉ ya wi'ipʉ cājīcʉ niwī.

10

Cornelio Pedrore cū pijidutio'o'que ni'i

¹ Cesareapʉ ni'cū Cornelio wāmetigʉ cien surara Italiano wāmetiri curuacjʉ wiogʉ nicʉ niwī.

² Cū añugʉ nicʉ niwī. Romano masñ nimigʉ, judío masñ weronojō Ó'acūrē ējōpeocʉ niwī. Cū ya wi'icjārā nipe'tirā Ó'acūrē ējōpeocārā niwā. Judío masñ pajasechørārē niyeru o'omʉjācʉ niwī. Ó'acūrē ñubuenu'cūcā'cʉ niwī.

³ Ni'cā nʉmʉ ñamica'a tres nicā cārītimigʉ quē'egʉ weronojō ni'cū Ó'acūrē wereco'tegure ī'acʉ niwī. Cū tiro sājāa, cūrē pisucʉ niwī:

—Cornelio, nicʉ niwī.

⁴ Cū upatʉ uise me'rā ī'anu'cūbajaque'acʉ niwī cārē.

—¿De'ro niti? ni yʉ'ticʉ niwī.

Cñ tojo nicã tu'ogu, Ó'acñrẽ wereco'tegu cñrẽ nicu niwñ:

—Ó'acñ mu'u ñubuesere tu'oami. Mu'u pajesecuorãrẽ niyeru o'ose quñrãrẽ ñ'ami. Cñ mu'u ñubuesere yu'tigusami.

⁵ Ni'cñroacñ Jopepu mu'u umuarñe o'óya. Narñ ni'cñ Simó Pedro wãmetigu wa'adutiya.

⁶ Cñ apñ Simó wãmetigu wa'icñro caseri apogu ya wi'ipu cñjñsami. Ti wi'i pajiri maa sumutopu nisa'a, nicu niwñ Ó'acñrẽ wereco'tegu Corne liore.

⁷ Be'ro Ó'acñrẽ wereco'tegu wa'a wa'acu niwñ. Cñ wa'áca be'ro Cornelio cñrẽ da'raco'terñ puarãrñe, tojo nicã ni'cñ surara cñrẽ weeta mugñro pijiocu niwñ. Surara quñro Ó'acñrẽ ëjopeoguta nicu niwñ.

⁸ Nipe'tise Ó'acñrẽ wereco'tegu ni'quere narñ werecu niwñ. To be'ro narñ o'óca'cu niwñ Jopepu.

Pedrore Ó'acñ queose ñ'o'que ni'i

⁹ Na wa'áca be'ro ape numu dajaritero nicã na Jopepu ejarñtirñ weeri cura Pedro pe'e cñ nirñ wi'i bu'i duposãrñpu ñubuegu mujñacu niwñ. Ti wi'i duposãrñ opa sira nicaro niwñ.

¹⁰ Cñ topu ujaboa, puro ba'asñrocu niwñ. Ti wi'icñjñro na ba'ase weeri cura cñrotimigu quñese weronojo apeyenojo dijaticñ ñ'acu niwñ.

¹¹ U'muse purocu ñ'acu niwñ. Topu ni'cñro su'tiro weronojo bajuri caserojo nucñcñpu di jaticaro niwñ. Ba'paritise sumutori du'te'caro nicaro niwñ.

¹² Ti casero po'peapure nipe'tirñ wa'icñro, puroa, mirñcua sãñacñro niwñ.

13 Õ'acũ cãrẽ nicu niwĩ:

—Pedro, ū'aña. ã'rãrẽ wẽjẽ ba'aya, nicu niwĩ.

14 Pedro pe'e cãrẽ yu'ticu niwĩ:

—¡Acoe! Ba'awe'e, yu'u wiogu. ãpẽrã wa'icurã ūsã judío masã ba'aya marirãnojõ nima. Yu'u ne ã'rãnojõrẽ ba'atigu nicati, nicu niwĩ.

15 Õ'acũ cãrẽ ninemocu niwĩ tja:

—Yu'u ba'aduti'cãrã añurã nima. “Ba'aya marirãnojõ nima”, niticã'ña, nicu niwĩ.

16 I'tiati tojo ū'ocu niwĩ cãrẽ ti casero me'rã. Cã ū'osetirinacu “Ba'aya”, nicu niwĩ. Be'ro ti caserore Õ'acũ u'musepu miimujãa wa'acu niwĩ.

17 Pedro ti casero mujãáca be'ro uputu wãcũque'ticu niwĩ.

—¿De'ro nisí'rírõ weesari te yu'u ū'a'que? ni wãcucu niwĩ. Tojo cã wãcûrõ cura Cornelio cã o'o'cãrã umua Jopepure etacãrã niwã.

18 Eta, “Simó wa'icurã caseri apogu ya wi'i ¿no'opu niti?” ni sêrîtiña'cã niwã tocjärãrẽ. Na pe'e na sêrîtiña'cã, “Sô'opu nisa'a”, ni wereo'ocãrã niwã. Tojo nicã tu'o, wa'acãrã niwã Simó Pedro nirõ wi'ipu. Topu eja, “¿Ne, a'tota niti Simó Pedro wãmetigu?” ni sêrîtiña'cã niwã. Na tojo nirõ cura Pedro cã ū'a'quere wãcũque'tigu weecu niwĩ.

19 Cã tojo wãcucã, Espíritu Santu cãrẽ nicu niwĩ:

—Mu'urẽ sope pu'topu umua i'tiarã a'marã weeama.

20 Quero, na tiropu dijabaque'oya. Na me'rã wa'aya. “Yu'u na me'rã wa'acã, ña'a nibosa'a, na

judío masā mejēta nima”, ni wācūtigʉta wa'aya. Yʉ'ʉ narē o'oápʉ, nicʉ niwī Espíritu Santu.

21 Cã tojo níca be'ro Pedro dija, “¿Yʉ'ʉreta a'mati? ¿De'ro weerā a'tiati?” ni sērītiña'cʉ niwī.

22 Cã tojo nicã, na yʉ'ticārã niwã:

—Cornelio wāmetigʉ surara wiogʉ ūsārẽ o'oámi. Cã añugʉ, Ó'acãrẽ ejōpeogʉ ni-ami. Cãrẽ nipe'tirã judío masā añurõ wācūrã niama. Ni'cã Ó'acãrẽ wereco'tegʉ Cornelio a'tiro niapʉ: “Pedrore pijidutiya mu'ʉ umʉarẽ”, niapʉ. Mu'ʉ weresera tu'odutigʉ weeapʉ. Tojo weerā ūsā mu'ʉrẽ pijirã a'tirã weeapʉ, nicārã niwã.

23 Na tojo nicã tu'ogʉ, Pedro narē, “Sājātia. A'ti ñamirẽ a'to cãrīnã”, nicʉ niwī.

Ape nʉmʉ cã ye dure, wa'a wa'acārã niwã. Apẽrã ti macācjārã quẽ'rã Jesure ejōpeorã Pedro me'rã wa'acārã niwã.

24 Ape nʉmʉ pe'e ejacārã niwã Cesareapʉre. Cornelio cã neocũu'cārã me'rã cã ya wi'ipʉ narē co'tecʉ niwī. Na a'ticārã nicārã niwã Pedrore co'terã: Cornelio acawererã, apẽrã cã me'rācjārã waro nicārã niwã.

25 Pedro topʉ etacã, Cornelio cãrẽ pôtẽrígʉ wijaatacʉ niwī sopepʉ. Topʉ cãrẽ ejōpeogʉ ejaque'acʉ niwī.

26 Pedro cã tojo weecã ū'agʉ, “Wã'cānʉ'cānã. Yʉ'ʉre ejōpeoticā'ñã. Yʉ'ʉ quẽ'rã mu'ʉ weronojōta umʉ ni'i”, nicʉ niwī.

27 Wã'cānʉ'cāca be'ro na utamurāta sājāacārã niwã cã ya wi'ipʉre.

Topu sājāagñ, Pedro pājārā masā nerēyu'cārāpure bocaejacu niwñ.

Pedro Cornelio ya wi'ipu were'que ni'i

28 Be'ro narē nicu niwñ topu nerē'cārārē:

—Usā judío masārē dutise, Usā ējōpeose a'tiro ni'i. Musā judío masā nitirā ye wi'seripure sājāadutiwe'e. Ne musārē ba'patidutiwe'e. Musā tere añurō masīsa'a. Õ'acñ ni'cārōacārē yu'ure ñ'oami. "Ne āpērārē ba'patiti weeticā'ña. 'Na ña'arā nima' ni yabiticā'ña", niami.

29 Tojo weegu na yu'ure pijiticā, maata a'tiapu. "Wa'awe'e, judío masā mejēta nima", nitiapu. Mu'u ¿de'ro weeguti pijoati? Yu'u masīsī'rīsa'a, ni sērītiña'cu niwñ Cornelio.

30 Cornelio cārē yu'ticu niwñ:

—Ba'paritise numurī yu'ru'u a'ti horata tres nicā a'ti wi'ipu yu'u be'ti ñubueca be'ro. Wācūña marīrō ni'cñ umu su'ti asistese sāñagñ bajuawī yu'u tiropu.

31 Yu'ure niwñ: "Cornelio, Õ'acñ mu'u ñubuesere tu'oami. Mu'u pajasecuorārē niyeru o'ose quē'rārē ñ'ami.

32 Jopepu mu'u umuarē o'óya. Ni'cñ Simó Pedro wāmetigure pijigu wa'adutiya narē. Cñ apí Simó wāmetigu wa'icurā caseri apori masñ ya wi'ipu pajiri maa sumutopu cājīsam. Cñ a'topu etagu, mu'urē wereregusami Õ'acñ ye cjasere", ni werewī yu'ure.

33 Tojo weegu maata mu'urē pijidutigu o'ówu. Mu'u añurō wéégu a'tiapu. Marī nipe'tirāputa

Ó'acã ū'orōpü ni'i. Nipe'tise mu'urẽ Ó'acã were-dutisere mu'u ūsãrẽ werecã tu'osí'rísa'a, nicü niwĩ Cornelio Pedrore.

34 Cã tojo nica be'ro Pedro werecã niwĩ narẽ:
—Yü'u ni'cãrõacã masí'i, Ó'acã nipe'tirãrẽ ni'cãrõnojõ ma'isami.

35 Cã nipe'tise cururicjãrã cãrẽ ejõpeorãrẽ, cã uaro weenu'cãrãrẽ añurõ ū'asami.

36 Ó'acã añuse o'ócu niwĩ judío masãrẽ Jesucristo me'rã ejerisãjãse bocarãsama nisere. Jesucristo nipe'tirã masã wiogü nimi.

37 Müsã tu'opã nipe'tise judío masã na nirõpü wa'a'quere. Juã masãrẽ bu'e, wãmeyemu'tãca be'ropü Jesú bu'enü'cãwĩ Galilea di'tapure.

38 Jesú Nazarecjürẽ wa'a'quere müsã masïsa'a. Cã pacü Espíritu Santu me'rã cãrẽ tutuasere o'ocü niwĩ. Cã me'rã ninu'cãcã'cü niwĩ. Tojo weegü no'o cã wa'aro masã me'rã añurõ weewã. Äpérã wãtã dutiro weenu'cãrãrẽ wãtãrẽ cõ'awírõmüjãwã.

39 »Jerusalé nipe'tiropü judío masã nise macãrõpüre ūsã cã wee'quere ū'ape'ocã'wü. Äpérã cãrẽ curusapü paabi'pe wëjëwã.

40 Ó'acã pe'e i'tia nümü be'ro cãrẽ masõcu niwĩ. Cãrẽ masõca be'ro ūsã tiropüre apaturi bajuacã weewã.

41 Masã nipe'tirãpüre bajuatiwã. Ó'acã todüpüporopü cã bese'cãrã dia'cãrẽ bajuawã. Cã masãca be'ro cã me'rã sã'rã, ba'awü.

42 »Üsãrẽ cã ye quetire weredutiwã äpérãrẽ. Cã pacü cãrẽ nipe'tirã masã añurã, ña'arãrẽ beseacjü sõrõwã nisere weredutiwã ūsãrẽ Jesú.

43 »Nipe'tirā dʌporocjärāpʉ Ō'acʉ ye queti weremu'tārī masã Jesú yere a'tiro ni ojamʉ'tācārā niwā: “Cūrē ējōpeorārē nipe'tirā na ña'arō wee'quere acobojose sērīcā, narē acobojogʉsami cū tutuaro me'rā”, nicārā niwā, nicʉ niwī Pedro Cornelio ya wi'ipʉ nerē'cārārē.

Judío masã nitirārē Espíritu Santu dijata'que ni'i

44 Pedro ucūrī curata cã wereseretʉ'orāpʉre Espíritu Santu dijatacʉ niwī.

45-46 Tojo wa'áca be'ro āpērā ye ucūsere ucūmasitimi'cārā ucūnʉ'cācārā niwā. Tojo nicā “Ō'acʉ, mu'ʉ añuyu'rūagʉ ni'i”, ni e'catise o'ocārā niwā. Na tojo ucūcā tʉ'orā, Pedro me'rā wa'a'cārā judío masã Jisure ējōpeorā tʉ'omariā wa'acārā niwā.

—¡Acoe! Ō'acʉ Espíritu Santure o'oámi judío masã nitirā quẽ'rārē, nicārā niwā.

47-48 Pedro cã me'rā wa'a'cārārē nicʉ niwī:

—Ō'acʉ Espíritu Santure o'oámi ã'rā quẽ'rārē marī judío masārē weronojōta. Tojo weerā “Wāmeyeticā'ñā, Espíritu Santure mooma” ni, cã'mota'ata basiwe'e. Na Jesucristore ējōpeoma. Tojo weerā narē wāmeyeroha'a, nicʉ niwī Pedro. Be'ro Cornelio quẽ'rā cārē “A'topʉ tojaque'aniña yujupʉ pejeti nūmūrī ūsā me'rā”, nicārā niwā. Tojo weegʉ na me'rā tojánícʉ niwī.

11

Jisure ējōpeorārē Pedro Jerusalépʉ cã were'que ni'i

¹ Judeapu nirã Jesú besecú'cãrã, tojo nicã Jesure ējōpeorã topu nirã Cornelio quẽ'rã judío masã nitimirã na Jesure ējōpeosere tu'ocãrã niwã.

² Tere tu'o'cãrã niyurã, Pedro Jerusalépu tojatacã, tocjärã judío masã Jesure ējōpeorã cûrẽ tu'ticãrã niwã:

³ —Mu'u judío masu nimigu, judío masã nitirã ya wi'ipu sãjãapã. Na me'rã ba'apã. Te mu'u tojo wee'que ña'a ni'i, nicãrã niwã.

⁴ Na tojo nicã tu'ogu, narẽ nipe'tise tenucu cûrẽ topu wa'a'quere werepe'ocã'cu niwã:

⁵ —Ni'câti Jopepu nígu, yu'u ñubueri cura quẽ'ese weronojõ u'musepu apeyenojõ dijaticã ñ'awu. Ni'cãrõ su'tiro weronojõ bajuri caserojo dijatiwu yu'u tiropu. To ba'paritise sumutori du'téca casero niwu.

⁶ Yu'u ti casero pu'toacã wa'a, ¿ñe'enojõ niti? nígu, ñ'agu wa'awu. Nirãncusãñawã. Wa'icurã, nucucjärã, ecarã, pírõa, miricua sãñawã.

⁷ »Yu'u tojo ñ'arí cura Õ'acu yu'u're ucucã tu'owu: "Pedro, narẽ wẽjẽ ba'aya", niwã.

⁸ Yu'u pe'e cûrẽ yu'tiwu: "Ba'awe'e, yu'u wiogu. Äpérã wa'icurã judío masã ba'aya marírãnojõ nima. Ne ni'câti nanojõrẽ ba'atigu nicâti", niwu cûrẽ.

⁹ Õ'acu yu'u're apaturi ucûdijowï tja: "Yu'u ba'aduti'cãrã añurã nima. 'Ba'aya marírãnojõ nima', niticâ'ñia", niwã.

¹⁰ »I'tiati tojo wa'awu. Be'ro Õ'acu ti caserore miimujãa wa'awu u'musepu.

11 Tojo wa'ari curata i'tiarā ʉmʉa Cesareacjārā yʉ'ure pijiri masā yʉ'ʉ nirī wi'ipʉre ejacārā niwā.

12 »Espíritu Santu yʉ'ure na me'rā wa'adutiwi. “Na judío masā nitima, yʉ'ʉ na me'rā wa'acā, ña'a nibosa'a', ni wācūnurūtiguta wa'aya”, niwī. Ā'rā seis Jasure ējōpeorā Jopecjārā Cesareapʉ wa'arā, na quē'rā yʉ'ure ba'patiwā'cāwā. Topʉ eja, ʉsā Cornelio wāmetigʉ ya wi'ipʉ sājāawʉ.

13 ʉsā topʉ sājāejacā, Cornelio ʉsārē werewī: “Ni'cū Ō'acūrē wereco'tegʉ yá wi'ipʉ sājāticā ì'awʉ. Cū yʉ'ure Ɂmʉa o'óya Jopepʉ. Ni'cū Simó Pedro wāmetigʉre pijigu wa'adutiya.

14 Cū mʉ'ʉ ya wi'ipʉ ejagʉ, Ō'acū yere mʉ'urē weregusami. Tere ējōpeocā, mʉ'ʉ, mʉ'ʉ ya wi'icjārārē Ō'acū yʉ'ruogusami', ni werewī yʉ'ure Ō'acūrē wereco'tegʉ”, niwī Cornelio.

15 Yʉ'ʉ narē ucūnʉ'cārī curata ne waro marīrē dijata'caronojōta Espíritu Santu dijatawī napure.

16 Tojo wa'acā ì'agʉ, yʉ'ʉ Jesú marī wiogʉ cū ní'quere wācūwʉ: “Juā mʉsārē aco me'rā wāmeyecʉ niwī. Be'ro yʉ'ʉ pacʉ pūrīcā Espíritu Santure o'óguسامی mʉsārē. Mʉsā me'rā ninu'cūcā'gūسامی” cū ní'quere wācūwʉ.

17 Tojo weegʉ yʉ'ʉ tojo wa'ari curapʉta wācūcāti majā. Ō'acū Espíritu Santure o'ócu niwī judío masā nitirārē marīrē o'ó'caronojōta na marī wiogʉ Jesucristore ējōpeocā. Tojo weegʉ yʉ'ʉ Ō'acūrē yʉ'rʉnʉ'cāmasīticāti. Cūrē “Judío masā nitirā ya wi'ipʉ sājāawe'e”, nímasīticāti, nicʉ niwī Pedro.

18 Tere cū tojo ni weretojaca be'ro judío masā di'tamarípe'tia wa'acārā niwā.

—Ó'acū judío masā nitirā quē'rārē na ña'arō wee'quere b̄ujaweticā uasami na u'musepu añurō e'catise bocato nígū, ni e'catise o'ocārā niwā Ó'acārē.

Antioquiacjārā na weeseti'que ni'i

19 Estebare na wējēcaterore Jesure ējōpeorārē ña'arō weecārā niwā. Tojo weecā, na no'o uaro du'tistea wa'acārā niwā. Āpērā Feniciapu, āpērā Chipre nūcūrōpu, āpērā Antioquiapu wa'acārā niwā. Na tepu etarā, judío masā dia'cārē Jesú ye quetire werecārā niwā.

20 Ni'cārērā Antioquiapu du'tiwā'cā'cārā Chipre, Cirenecjārā nicārā niwā. Na pūrīcā judío masā nitirārē Jesú ye quetire werecārā niwā.

—Jesú nipe'tirā wiogu nimi. Cūrē ējōpeocā, marī ña'arō wee'quere acobojogusami, ni werecārā niwā.

21 Ó'acū na tojo wererārē añurō weeta-mucu niwī. Na werecā tu'orā, pājārā tocjārā Jesure ējōpeocārā niwā. Na toduporopu ējōpeomi'quere ējōpeodu'ucā'cārā niwā.

22 Jerusalēcjārā Jesure ējōpeorā Antioquiacjārā cūrē ējōpeose quetire tu'ocārā niwā. Tere tu'o, Bernabére Antioquiapu ū'agū wa'aya ¿de'ro wa'amitito? nírā, o'ocārā niwā.

23 Cū ti macāpu eja, ū'agū niwī narē Ó'acū weetamu'quere. Tere ū'agū, uputu e'cati, narē werecū niwī. A'tiro nicū niwī:

—Jesure m̄usā ne wācūdu'uticā'ñā. Cū dutisere añurō weenu'cūcā'ñā, ni werecū niwī.

²⁴ Bernabé Espíritu Santure cuoyu'rutjīagū, añurō Õ'acūrē ejōpeonu'cūgū nicū niwī. Cū ti macācjārārē werecā, pājārā masā Jesure ejōpeocārā niwā.

²⁵ Bernabé Antioquíapu ní'cu wa'a, Saulo Tar-sopu nigūrē a'magū wa'acu niwī.

²⁶ Cūrē bocaеja, Antioquíapu miimajāmitojacu niwī. Na ti macāpūre Jesure ejōpeorā me'rā ni'cā cū'ma nicārā niwā. Topūre pājārā masārē bu'ecārā niwā. Titareta tocjārā Jesure ejōpeorārē "Cristiano, Jesucristo yarā nima", ni pisunū'cācārā niwā.

²⁷ Bernabé, Saulo Antioquíapu nirī cura Jerusalēcjārā Ó'acū ye queti weremū'tārī masā na tiropu etacārā niwā.

²⁸ Na me'rā wa'a'cu ni'cū Agabo wāmetigū nicū niwī. Topu eja, Espíritu Santu tutuaro me'rā tocjārārē werecū niwī.

—Nipe'tiropu ba'ase pe'tia wa'arosa'a, ni wereyucū niwī narē. Cū tojo ní'que queoro wa'acaro niwā Claudio romano wiogū nise cū sājāca be'ropu.

²⁹ Cū tojo nicā tū'orā, Antioquíacjārā Jesure ejōpeorā a'tiro ni wācūcārā niwā: "Marī Judea di'tapu nirā Jesure ejōpeorārē niyeru o'orā marī cuoro ejatuarō."

³⁰ Tojo weerā Saulo, Bernabé me'rā narē weetamurā niyeru neo, o'ócārā niwā.

—O'oya a'tere Jesure ejōpeorārē su'ori nirāpūre, nío'ocārā niwā.

12

*Pedrore bu'iri da'reri wi'ipu ní'cure Ó'acûrẽ
wereco'tegu pãoowîrõ'que ni'i*

¹ Antioquíapu Saulo, Bernabé na bu'ecusiari curare Herode Judea di'ta wiogu nicu niwĩ. Titareta Jerusalépure ña'arõ weenu'cäcu niwĩ ni'cärerã Jesure ejöpeorärẽ.

² Tojo weegu Juã ma'mi Santiagore di'pjí pajiri pjí me'rã wøjeduticu niwĩ.

³ Cã tojo wøjecã ï'arã, äpérã judío masã Jesure ejöpeotirã pürõ e'caticärã niwã. Cã tere masigü, nemorõ e'catirásama majã nígü, Pedrore ñe'edutigü o'ócu niwĩ tja. Tojo wa'acaro niwã pã bçcuase me'rã morëtica bosenumu nicã. Ti nãmürã masã pã bçcuase me'rã na morëti'quere ba'acärã niwã.

⁴ Pedrore ñe'éca be'ro Herode bu'iri da'reri wi'ipu sôrõdutigü o'ócu niwã. Ti wi'ipure ba'paritise cururi surara cärẽ ducayu, co'temujäcärã niwã. Te cururinucu ba'paritirã surara nicärã niwã. Herode "Pascua bosenumu be'ro cärẽ miiwirõguti masã wa'teropu. Na ï'orõpu cärẽ wøjedutiguti", ni wäcucu nimiwĩ.

⁵ Tojo weerã surara Pedrore añurõ co'temujäcärã niwã. Cã bu'iri da'reri wi'ipu nirã cura Jesure ejöpeorã pe'e Ó'acûrẽ sêribosanu'cucã'cärã niwã.

⁶ Pedrore Herode "Ñamiacã miiwirõguti" nica ñamirã cõme dari me'rã du'teno'cu puarã surara decopu cärïcu niwã. Ni'cã surara diacjucamocã pe'e cõme dare cã ya omocãpu du'teõ'ocu niwã. Apí pe'e quẽ'rã cùpecamocã pe'ere mejärõta

weecʉ niwī. Pedro mejēcā weecā tʉ'oñā'rāti nírā, tojo weecārā niwā. Āpērā ti wi'i sope pʉ'topʉre co'tecārā niwā.

⁷ Be'ro wācūña marīrō ni'cʉ Ō'acūrē wereco'tegʉ Pedro nirī tucūpʉ bajuacʉ niwī. Cʉ tojo weecā, ti tucū añurō bo'reyuse'sa wa'acaro niwā. Cūrē wā'cōgʉ, tuucarécu niwī.

—Quero. Wā'cānʉ'cāña, nicʉ niwī. Tojo nicāta, cōme dari Pedrore dʉ'temi'que surumajā wa'acaro niwā.

⁸ —Ejerituya. Mu'ʉ ye sapature sāñāña, nicʉ niwī. Cʉ tojo nicā tʉ'o, ejeritu, cʉ ye sapature sāñacʉ niwī. Tu'ajanʉ'cōcā ī'a, cūrē nicʉ niwī tja:

—Mu'ʉ yaro bu'icjārō asibusurore sāñāña. Te'a yʉ'ure sirutuya.

⁹ Pedro cʉ tojo nicā tʉ'o, cʉ siro sirutuwijaacʉ niwī. “¿Diacjāta nisari a'te Ō'acūrē wereco'tegʉ yʉ'ure miñwijaase? Apetero weegʉ quē'egʉ weesa'a”, ni wācūcʉ niwī. Cʉ tojo wijaasere añurō masíticʉ niwī.

¹⁰ Surara na ne co'te dujiore yʉ'rʉacārā niwā. Be'ro apero quē'rārē tja yʉ'rʉaa, ti wi'i ne sājāarō cōmesope tiropʉre ejacārā niwā. Na topʉ ejacā, ti sope se'saro pārīa wa'acaro niwā. Be'ro na ti sopere yʉ'rʉwijaa wa'acārā niwā. Yoacurero wa'a, Ō'acūrē wereco'tegʉ bajudutia wa'acʉ niwī. Pedro ni'cʉta tojanʉ'cācʉ niwī majā.

¹¹ Be'ro cʉ bajuduticāpʉta añurō tʉ'omasīcʉ niwī.

—Diacjāta niapā yʉ'ʉ ī'a'que. Nirōta Ō'acʉ yʉ'ure yʉ'rʉdutigʉ, ni'cʉ cūrē wereco'tegʉre

o'oapī Herode ña'arō weeticā'to nígħ. Tojo nicā judío masā Jesure ējōpeotirā nipe'tise yu'ure ña'arō weesi'rīsere cā'mota'agħ o'oapī, nicu niwī Pedro.

12 Că tere wācūgħta, wa'acu niwī María Juā Marco wāmetigu paco ya wi'ipu. Ti wi'ipure Jesure ējōpeorā Pedrore pājārā Ő'acūrē sērībosarā weecārā niwā.

13 Ti wi'i tiro ejagħu, sope pu'to uthā cujiri me'rā na wéeca sā'rīrō tiropu ejanu'cā, pisucu niwī narē. Ti wi'icjārārē da'raco'tego Rode wāmetigo ti wi'i po'peapu nico niwō. Pedro pisucā tu'ogo, sopepu wa'a, yu'uñi' agħo wa'aco niwō.

14 Pedro cū ucūsere tu'omasīgħo, co unctionu e'catigo, cārē pāosōrōtimigħta omasajħā, to nubue dujirāpħre werego wa'aco niwō. Na tiro ejago, "Pedro sope pu'to niami", ni wereco niwō.

15 Co tojo nicā tu'orā, "Mu'ie tojo nima'aco wee'e", nicārā niwā. Co pe'e "Diacjħta ni'i", nico nimiwō. Be'ro na "To pūrīcārē Pedrowātī niapī", nicārā niwā.

16 Na tojo nicūñarī cura Pedro sope pu'topħure pisugħu weecu weecu niwī. Be'ropu na sopepu wa'a, ti sopere pāo ī'acārā niwā. Pedro topu nu'cūcā ī'arā, unctionu uċċaċārā niwā.

17 Be'ro narē omocā me'rā weequeoċu niwī tocā'rōta ucūña nígħ. Be'ro bu'iri da'reri wi'ipu cū ní'cure Ő'acū cārē miiwijja'quere werecu niwī. Apeye tja narē werenemocu niwī:

—Wereya Santiagore, āpērā Jesure ējōpeorārē yu'ure tojo wa'a'quere, nicu niwī. Nitaja, că ti wi'ipu ní'cu wijaa, wa'a wa'acu niwī aperopu.

18 Bo'reque'aca be'ro bu'iri da'reri wi'i co'terā Pedro marīcā ī'arā, upeutu wācūque'ticārā niwā.

—¿De'ro wa'apariba Pedrore? ni, na basu a'merī sērītiñā'cārā niwā.

19 Be'ro Herode Pedro marīcā tu'ogu, surarare "A'marā wa'aya", nío'ocu niwī. Na a'macārā nimiwā. Ne bocaticārā niwā. Be'ro Herode Pedrore co'terā nimi'cārārē upeutu sērītiñā'cūmí, narē wējēcā'duticu niwī.

To be'ro Herode Judea di'tapure wijawā'cā, Cesarea wāmetiri macāpu nigū wa'acu niwī tja.

Herode cū wērī'que ni'i

20 Herode upeutu uacu niwī Tiro, Sidō wāmetise macārīcjārā me'rā. Herode ya di'ta cjase nicaro niwū te macārīcjārā na ba'ase pe'e. Cū na me'rā uagu, tocjārārē ne ba'ase duadutiticu niwī. Tojo weerā ba'ase apaturi duato tja nírā, tere Herode tiropu aporā wa'acārā niwā. Herode me'rā da'ragu Blasto wāmetigure ucūmu'tācārā niwā.

—Ēsārē ucūbosagu wa'aya Herode tiropu, nicārā niwā. Cū narē weetamusī'rīgū, "Jaū", nichu niwī.

21 Tojo weegu Herode me'rā ucūgū wa'acu niwī. Be'ro Herode pe'e cū werecā tu'ogu, ni'cā nūmu na me'rā ucūatji nūmūrē besecu niwī. Ti nūmu nicā Herode cū ye wiogu su'tire sāñā, wiorā dujiri cūmurōpu dujicu niwī. Topu Tiro, Sidōcjārārē ucūpeocu niwī.

22 Cū ucūcā tu'orā, "Ā'rī a'to ucūgū, umu dia'cū nitimi. Ó'acū nimi", ni caricūcārā niwā.

23 Na tojo nicā tu'ogʉ, Herode "Yʉ'ʉ ʉmʉ ni'i, Ó'acʉ ni'cūrēta ējōpeoroua'a", ne niticʉ niwī. Tojo weegʉ na caricūrī curata Ó'acūrē wereco'tegʉ Herodere dutida'recʉ niwī. Be'ro majā cū becoa ba'weeno'o, wērīa wa'acʉ niwī.

24 Te quetire tu'orā, pājārā Jesure ējōpeonemocārā niwā. Nipe'tiropʉ Jesú ye queti se'sa wa'acaro niwā.

25 Be'ro Bernabé, Saulo Jerusalépʉ niyeru o'otojaca be'ro majāmitojaacārā niwā tja Antioquíapʉre. Juā Marco wāmetigu quē'rā na me'rā wa'acʉ niwī.

13

Bernabé, Saulo na Jesú ye quetire apeye macārīpu weresijanʉ'cā'que ni'i

1 Antioquíapʉre Jesure ējōpeorā wa'terore Ó'acʉ ye quetire weremʉ'tārī masā, tojo nicā Ó'acʉ yere bu'erā a'ticūrā nicārā niwā: Bernabé, apī Simó, cūrēta tja "Nigʉ" pisucārā niwā. Apī Lucio Cirene wāmetiri macācjʉ, apī Manaé Herode Galilea wiogʉ tiro ni'cārō me'rā masā'cu, tojo nicā Saulo nicārā niwā.

2 Ni'cāti na be'ti ñubueri cura Espíritu Santu narē nicʉ niwī:

—Bernabé, Saulore du'uo'oya. Narē aperopʉ wa'adutigʉti wee'e. Na apeye di'tapʉ quē'rārē bu'ecusiarā wa'arāsama. Narē yʉ'ʉ beseapʉ, nicʉ niwī.

3 Tojo nicā tu'o, be'ti ñubueca be'ro na me'rācjārā Saulo, Bernabére na dʉpopare ñapeo, narē we'eriti, o'ócā'cārā niwā.

Chipre nucūrōpu Bernabé, Saulo na wa'a were'que ni'i

4-5 Be'ro Bernabé, Saulo Espíritu Santu ní'caronojóta Seleucia wāmetiri macāpū wa'arā, Antioquíapū ní'cārā wijawā'cācārā niwā. Tocjārā yucusu me'rā wa'a ejacārā niwā Chipre nucūrōrē ni'cā macā Salamina wāmetiri macāpū. Ti macāpū nírā, judío masā na nerēse wi'seripū Jesú ye quetire werecārā niwā. Juā Marco Antioquíapū ní'cu narē weetamucusiagu na me'rā wa'acū niwī.

6 Ti macāpū wijaa, nucūrōpure Jesú ye quetire werecusiabi'acā'cārā niwā. Téé apese pā'rē Pafo wāmetiri macāpū wereejacārā niwā. Ti macāpūre ni'cū judío masū yai weronojō nigūrē bocaejacārā niwā. Cū wāmeticū niwī Barjesú. Griego ye me'rā pe'ema cārē Elima pisucārā niwā. "Yū'ū Ó'acū ye queti weregu ni'i", nisoocu niwī ti macācjārārē.

7 Cū yai ti nucārō wiogu Sergio Paulo wāmetigū añurō tū'omasīse cuogu me'rācūjū nicū niwī. Sergio Paulo Jesú ye quetire tū'osī'rīgū pijidutio'ocu niwī Bernabé, Saulore. Tojo weerā cū pu'topu wererā wa'acārā niwā.

8 Yai pe'e Sergio Paulo Jasure ējōpeoticā'to nígū, na weresera cā'mota'asī'rīmicu niwī.

9 Cū tojo weecā ū'agū, ne waropūre Saulo wāmeti'cu, Pablo wāme ducayu'cu Espíritu Santu cuoyu'rugu ū'acūuña ū'a,

10 nicū niwī:

—Mu'u wātī dutiro weegu ni'i. Mu'u masārē añurō weesī'rīrārē cā'mota'a. Diacjū niwe'e.

Weeta'sasebucu ni'i. Ó'acü cü diacjü weredere
“Tojo niwe'e”, ni ucümaasoo'o.

¹¹ Mu'urë ni'cäröacä Ó'acü bu'iri da'regusami.
Mu'u caperi ū'atigü tojagüsa'a téé Ó'acü uaro
pötëorö, nicü niwü Pablo.

Cü tojo nicäta, cürë na'itü'a wa'acaro niwü.
Ne caperi ū'atigü tojacü niwü. Cürë tojo wa'acä
tu'oña'gü, cürë tüawä'cäcjüre a'macü niwü.

¹² Yaire tojo wa'acä ū'agü, Sergio Paulo Jesure
ëjöpeocü niwü. Pablo, Bernabé na Jesú ye
quetire bu'eme'rïcä ū'amarüatjigü, tojo ëjöpeocü
niwü.

*Bernabé, Pablo Chiprepü ní'cärä Antioquíapü
na were'que ni'i*

¹³ Pablo, cü me'räcjärä Pafopü ní'cärä wi-
japü'a, ni'cä maapü nujä, ejacärä niwü Perge
wämétiri macäpure. Ti macä Panfilia wämétiri
di'tapü nicaro niwü. Na Pergepu etacä, Juä
Marco narë totá soocä, Jerusalépu majämitojaa
wa'acü niwü.

¹⁴ Be'ro ti macäpü ní'cärä wa'acärä niwü ape
macä Antioquia wämétiri macäpü tja. Ti macä
Pisidia wämétiri di'tapü tojacaro niwü. Sauru
nicä judío masä na nerëri wi'ipü Pablo quë'rä
tocjärä me'rä sähänujä dujicärä niwü.

¹⁵ To be'ro ti wi'i wiorä bu'ecärä niwü Moisé
cü ojáca pürü cjasere, be'ro tja Ó'acü ye queti
weremu'tärü masä na oja'quere. Bu'etoja, ti
wi'i wiorä äpërä to dujirärë “Sójärë weredutirä
wa'aya”, ní'o'ocärä niwü. Na pe'e wa'a, “Acaw-
ererä, müsä wäcütutuasenojö queti cñorä,
ní'cäröacä wereya üsärë”, nicärä niwü.

16 Na tojo nicā tu'ogu, Pablo wā'cānu'cā, narē omocā me'rā di'tamariduticu niwī. Weetoja, narē werecu niwī:

—Musā judío masā, āpērā na weronojō Ō'acurē ējōpeorā yu'u ucūsere tu'oya.

17 Ō'acu, usā judío masā ējōpeogu, usā ñecusumuarē besecuúcu niwī. Na āpērā ye di'ta Egíptopu nicā, narē pājārā masāputinemocā weecu niwī. Be'ro na ti di'tapu nirārē cutuuaro me'rā miiwijacu niwī.

18 Cuarenta cu'marī yucu marīrō, masā marīrōpu nírā ña'arō na curē yu'runu'cāmicā, na tojo weesere cunu'cācu niwī.

19 Be'ro na ya di'ta waro Canaá di'tapu ejacā, ti di'tacjārārē siete cururire co'ao'ocu niwī. Ti di'tare usā ñecusumuarē o'ogutigu, na macārī wa'awe'o'quere niato nígu tojo weecu niwī.

20 Be'ro tja na Canaá di'tapu nicā, Ō'acu narē su'ori nisetiajārē sōrōcu niwī. Na cus sōrō'cārā masārē beseri masā nicārā niwā. Cuatrocientos cincuenta cu'marī nā masārē beseri masā duticārā niwā. Samue Ō'acu ye queti weremu'tārī masu cunise numurīpu dutituocārā niwā.

21 Samuereta masā sērīcārā niwā: "Usā ni'cu wiogu waro uasa'a." Na tojo nicā tu'o, Samue Ō'acurē sērīcu niwī. Ō'acu tojo weegu na wiogu waro niacjure Saúl wāmetigure sōrōcu niwī. Saúl Cis macu Benjamí ya curuacju cuarenta cu'marī wiogu nicu niwī.

22 Saúl wiogu nisere Ō'acu curē wīrōca be'ro apī Davi wāmetigure sōrōcu niwī tja. Ō'acu curē a'tiro nicu niwī: "Davi Isaí macu nipe'tise yu'u

tu'sasere weemi. Tojo weega puro e'cati'i cu me'ra", nica niwi.

23 Ó'acu usa ñecusumuare "Ni'cu Davi param nituriagua musa judío masare yu'ruoga a'tigusami", ni wereca niwi. Jesu wametiga Ó'acu tojo ní'cuta nimi.

24 Ne waropure Jesu cu masare bu'ena'case duporopure Jua masare bu'eyuca niwi: "Musa ña'aro wee'quere bujawetiya. Musa nisetisere ducayuya. Musa tojo ducayuca, yu'u musa wameyegusa'a", nica niwi.

25 Jua cu bu'edu'uati duporo nare nica niwi: "Musa yu'ure 'Masare yu'ruoacja nimi' zni wacuti? Yu'u niwe'e. Yu'u be'ro api a'tigusami masare yu'ruoacja. Cu anuga waro nigusami. Yu'u pe'e mejo nigu tu'oña'a. Cu ye sapature tuweemasitiga weronojo cure ne ni'carowijimasitisa'a", nica niwi Jua.

26 »Yu'u acawerera Abraha paramera nituriara, nipe'tira Ó'acure ejopeorare wereguti. Ó'acu toduporopu "Masare yu'ruoacju nimi", nica niwi. Tojo nígu, marire a'te quetire o'óca niwi.

27 Tojo weemica, Jerusalecjara, na wiora que'ra "Jesu marire yu'ruoacja nimi", ni ñ'amasiticara niwa. Na saurunucu Ó'acu ye queti weremu'tari masa na oja'quere bu'emira, ne tu'omasiticara niwa. Jesucristore wiora wejedutica, duporopu Ó'acu ye queti weremu'tari masa na oja'que queorota wa'acaro niwu.

28 Jerusalecjara Jesucristore bu'iri bocatimira, Pilatore "Wejedutiya", nicara niwa.

29 Na Jesucristore wējērā, dūporopu Ō'acū ye queti weremu'tārī masā na ojamu'tā'quenacūta weecārā niwā. Cū wērīca be'ro āpērā curusapu ní'cure miidijoo, ătā tutipu cārē yaarā slosōrōcūucārā niwā.

30 Ō'acū na wējēmicā, cū macūrē wērī'cupare masōchū niwī.

31 Cū masāca be'ro toduporo Galilea, Jerusalēpu cū me'rā ba'paticusia'cārārē peje nūmūrī bajuacu niwī. Ā'rāta cū masācā ī'a'cārā cū ye quetire masārē wererā weesama.

32-33 »Yū'ū Bernabé me'rā mūsārē añuse quetire weregu a'tiapu. Dūporopu Ō'acū ūsā ñecūshūmarē wereyugu, "Yū'ū macū wērī'cupare masōgūsa'a", nichu niwī. Narē tojo nimigū, na nícateropare "Cū weegūti" ní'quere weeticu niwī. Úsā na pārāmerā nituriarāpore, āpērā a'tocateropu nirārē tere weeī'ocu niwī.

»Nimu'tārī pūrī be'ro cja Salmo Ō'acū cū macū wērī'cupare masō'quere "Mu'u yū'u macū ni'i. Ni'cācā me'rā yū'u mu'u pacu nisere ī'o'o", nicaro niwā.

34 Ape pūrī Isaía cū ojáca pūrīpu quē'rārē Ō'acū wereyucu niwī cū macūrē wērī'cupare masōatjere, cū upu boadojatiatjere. "Nipe'tise yū'u Davire dūporopu 'O'oguti' ní'caronojōta mu'urē o'ogusa'a", nichu niwī.

35 »Apero Salmo Davi cū oja'caropare tja a'tiro ojano'caro niwā: "Mu'u, mu'u macūrē wērīdojacā weesome", nicaro niwā.

36-37 »Davi Ō'acū dutiro wéégu, cū nícaterocjārārē queoro dia'cū weecu niwī.

Be'ro cū wērīcā ū'a, cūrē yaacārā niwā āpērā cū
ñecūsumūa mejārā yaa'caropūta. Cūrē yááca
be'ro cū ya upū boa wa'apā. Ó'acū masō'cū
Jesú pūrīcārē cū upū boatipā. Tojo weerā marī
masī'i. Jesú pe'ere cū ya upū boadojatiatjere
ojagū weepī Davi.

38-39 Yū'ū mūsārē weresere wācūña. Jesucristo
me'rā mūsā acobojose bocarāsa'a. No'o nipe'tirā
cūrē ejōpeorārē ña'arō na wee'quere acobo-
jope'ocūsami. Moisé cū dutise me'rā pūrīcārē
marī acobojose ne bocamasítisa'a.

40-41 »Dūporocjārāpū Ó'acū ye queti
weremu'tārī masā a'tiro ojacārā niwā:

Mūsā Ó'acūrē bujicā'rā, cārē ejōpeotirā
tu'oña'ñā.

Mūsā catiri umūcore yū'ū Ó'acū añuse
weegūsa'a.

Mūsārē āpērā añurō weremicā, ne ejōpeosome.
Tojo weerā mūsā ejōpeoti'que wapa wērīrāsa'a.
A'te na oja'quere añurō tu'oña'ñā, mūsārē
tojo wa'ari nírā, ni werecu niwī Pablo Antio-
quiacjārārē.

42 Tere weretoja, na wijaari cura Pablo
quē'rārē to nerē'cārā a'tiro nicārā niwā:

—Usārē ape sauru nicā werenemoña tja te
cjasere, nicārā niwā.

43 Ti wi'i ní'cārā na wijaasteari cura pājārā
judío masā, āpērā judío masā weronojō weese-
tirā na weresere tu'otu'sarā, Pablo, Bernabé
me'rā ba'patiwā'cācārā niwā. Narē Pablo quē'rā
a'tiro nicārā niwā:

—Ó'acū cū añurō weesere wācūdu'uticā'ñā.
Cūrē ejōpeonu'cūcā'ñā, ni werecārā niwā.

44 Ape nūmū sauru nicā pājārā ti macā Antioquiacjārā Ó'acū ye quetire tū'orātirā nerēcārā niwā tja.

45 Na pājārā nerēcā ī'arā, Pablo quē'rārē ti macācjārā judío masā ӯputu doecārā niwā. Tojo weerā Pablo cū wereserere "Mejēcā weremi. Diacjū niwe'e", ni bujicā'cārā niwā.

46 Na tojo nicā tū'orā, Pablo quē'rā tutuaro me'rā narē nicārā niwā:

—Mūsā judío masārē Jesú ye quetire weremū'tārōua'a. Mūsārē tere weremicā, ne ējōpeowe'e. Tojo weerā "Ūsā catise pe'titisere ūatisa'a", nirā wee'e. Ūsā ni'cārōacārē āpērā judío masā nitirārē Jesú ye quetire werenu'cārā wa'arāsa'a.

47 A'tirota duticu niwī Ó'acū cū ye ojano'ca pūrīpūre. A'tiro nicu niwī:

Yū'u mūsārē judío masā nitirārē yé cjase quetire werecusiali masā cūugūti.

Mūsā me'rāta nipe'tiro a'ti turicjārāpū na yū'rūatjere masārāsama.

A'te cū ní'quereta Pablo quē'rā "Ó'acū ūsārē dutigū weemi", nicārā niwā.

48 Na tojo nicā tū'orā, "Ó'acū ye queti añubutia'a" nírā, ti wi'i nirā judío masā nitirā ӯputu e'caticārā niwā. Topu ní'cārā Ó'acū "Yū'ure a'ticurā ējōpeorāsama", nino'cārānūcūta ticurāta Jesure ējōpeocārā niwā.

49 Tojo wee nipe'tiro Pisidia di'tapūre Jesú ye queti se'sa wa'acaro niwā.

50 Tojo weecā ī'arā, judío masā Pablo quē'rārē cō'asī'rīcārā niwā. Tojo weerā ni'cārērā niyeru

pajiro c̄horā numiarē, judío masā weesetisere añurō weenu'cūrārē uarosājācā weecārā niwā. Um̄a ti macā wiorā nirānojō quē'rārē tojota weecārā niwā. Tojo weerā Pablo quē'rārē nūrūrā, pi'etise o'onu'cācārā niwā. Ti macāp̄u na nirārē cō'aō'otojarāp̄u, ña'arō weedu'ucārā niwā.

⁵¹ Pablo quē'rā Antioquíap̄ure na cō'awīrōcā wijarā, ti macā cjase di'tare paastecō'acārā niwā. Tere tojo weerā m̄usā Jesú ye quetire teerā, a'ti macācjārā bu'iri cuo'o nisī'rīrā, tojo weecārā niwā. Be'ro ape macā Iconio wāmetiri macāp̄u wa'a wa'acārā niwā tja.

⁵² Na wa'áca be'ro nimicā, Jesure ējōpeorā Antioquíacjārā Espíritu Santure cuoyu'rūatjīarā, uputu e'catise me'rā tojacārā niwā.

14

Pablo, Bernabé Iconio wāmetiri macāp̄u na weeseti'que ni'i

¹ Iconiop̄ure ejarā, na Antioquíap̄ure wee'caronojōta Pablo quē'rā judío masā nerēri wi'ipu sājāanujā, dujicārā niwā. Topu quē'rārē Jesú ye quetire werecārā niwā. Na añurō weretu'sayucā, pājārā judío masā, āpērā judío masā nitirā Jesure ējōpeocārā niwā.

² Judío masā Jesure ējōpeosī'rītirā judío masā nitirā pe'ere uarosājācā weecārā niwā. Tojo weerā na uarosājācā wee'cārā Jesure ējōpeorārē ña'arō wācūcārā niwā.

³ Tojo weecā ñ'arā, Pablo quē'rā narē weren-emorātirā Iconiop̄ure yoacā tojacārā niwā. Na ti macāp̄u nírā, "Jesú nipe'tirā masārē ma'ígū

añurō weemi" nisere ʉphʉtu wācūtutuaro me'rā werecārā niwā. Na a'tere werecā ñ'agū, Ó'acū diacjūta werema yé cjasere nígū, cū tutuaro me'rā masārē weeī'ocā weecʉ niwī.

⁴ Na weeī'omicā, ti macācjārā mejēcārī dia'cū ducawaticārā niwā. Āpērā judío masā Jesure ējōpeotirā me'rā niseticārā niwā. Āpērā Pablo, Bernabé me'rā niseticārā niwā.

⁵ Pablo, Bernabére ʉatirā, wiorā me'rā nerē ucūcārā niwā. Na nerē, ni'cārōnojō wācūtojaca be'ro narē pi'etise o'o, ʉtāperi me'rā doquerāti nírā, tojo weecārā niwā.

⁶⁻⁷ Pablo quē'rā na tojo weesī'rīsere tʉ'orā, Licaonia wāmetiri di'tapʉ du'tiwā'cā wa'acārā niwā. Ti di'tapʉre Listra, Derbe wāmetise macārī nicaro niwā. Tepʉ nirārē, te macārī nirārē Jesú ye quetire bu'ecusiacārā niwā tja.

Pablo, Bernabé Listra, Derbe macārīpʉ na bu'ecusia'que ni'i

⁸ Na Listrapʉ nírā, ni'cū masū dojoriwi'i wī'magūpʉta sijamasītigʉ bajua'cure bocae-jacārā niwā.

⁹⁻¹⁰ Ti macāpʉre Pablo masārē bu'ecʉ niwī. Cū bu'esere dojoriwi'i quē'rā tʉ'ocʉ niwī. Cū, "Ó'acū yʉ'ure añurō yʉ'rʉomasīsami" ni wācūsere Pablo tʉ'oña'gū, tutuaro me'rā cūrē ucūquejocʉ niwī:

—Wā'cānʉ'cāñā, nicʉ niwī. Cū tojo nicāta bu'pumajā, sijamasītimi'cʉ sijanʉ'cācʉ niwī.

¹¹ Pablo tojo weecā ñ'arā, tocjārā Licaonia ye me'rā ʉphʉtu caricūcārā niwā:

—Marī ējōpeorā ʉmʉa weronojō bajurā dojotjiarā, marī tiropʉ dijatama, nicārā niwā.

¹² Bernabére Zeus pisucārā niwā. Ti wāme na ējōpeorānojō wiogʉ wāme nicaro niwā. Pablo pe'ere cū ʉphʉtʉ ucūgʉ niyucā, Hermes pisucārā niwā. Hermes na ējōpeorārē wereco'tegʉ nicʉ niwī.

¹³ Ti macā sumutopʉ Zeure ñubuepeori wi'i nicaro niwā. Ti wi'icjʉ pa'i Pablo quē'rārē ējōpeogʉ, wecuha ʉmʉarē o'ori me'rā ma'masu'a'cārārē ti macā ne sājārōpʉ wejewā'cācʉ niwī. Pa'i, āpērā tocjārā Pablo quē'rārē ējōpeorā wecuare wējē ñubuepeosī'rīmicārā niwā.

¹⁴ Na tojo weesī'rīcā tʉ'orā, Pablo, Bernabé na basu na ye su'tire tʉ'rēstecārā niwā. Musā tojo weesī'rīse ña'a ni'i nírā, tojo weecārā niwā. Be'ro caricū, na pājārā decopʉ wa'acārā niwā. Narē a'tiro nicārā niwā:

¹⁵ —¿Musā ʉsārē de'ro weerātirā tojo weeti? Usā quē'rā musā weronojōta ʉmʉa ni'i. Ó'acāa mejēta ni'i. Musārē añuse quetire wererā a'tiapʉ. Musā a'tiro weesetisere tocā'rōta weedu'uya. Musā ējōpeose ne wapamarī'i. Ó'acāa catigʉ pe'ere ējōpeoya. Cū weecʉ niwī nipe'tise ʉ'muse, a'ti di'ta, maarī, nipe'tirā wa'icʉrā, mirīcāa, wa'i, tepʉ nirārē.

¹⁶ Ó'acāa todʉporopʉre judío masā nitirā na āpērānojōrē ējōpeocā, tojo tʉ'oña'cā'cʉ niwī. Ne cā'mota'aticʉ niwī.

¹⁷ Na cūrē ējōpeotimicā, cū nisetisere nipe'tirā masārē i'ocʉ niwī. Nipe'tirārē añurō wéegʉ, acoro pejase, otese quē'rārē dʉcaticā weecʉ

niwī. Ba'ase, tojo nicā e'catise o'ocu niwī, ni werecārā niwā.

18 Na weremicā, uputu wecuare wējē, Pablo quē'rārē ñubuepeosí'rīmicārā niwā. Cā'rōacā waro du'sacaro niwā na wējē ñubuepeoatjo. Pablo quē'rā "Uputu weeticā'ña" ni pūrīcā, weeticārā niwā.

19 Be'ro judío masā Antioquíacjārā, āpērā Iconiocjārā Listrapure etacārā niwā. Topu Pablo quē'rārē ña'arō weesí'rīrā sirutuejacārā niwā. Tocjārā masārē na weronojō wācūsetiro uacārā niwā. Na tojo weecā, tocjārā pe'e quē'rā uarosājā wa'acārā niwā. Tojo weerā Pablore ūtāperi me'rā doque, ti macā sumutopu cūrē cō'arā wa'arā wejewā'cācārā niwā. Cūrē "Wērīa wa'ami", ni wācūcārā nimiwā.

20 Pablore cō'a'caropu Jesure ējōpeorā cūñarō tiropu ū'aejanu'cācārā niwā. Cū na topu ejacāta, masā wa'acu niwī tja. Be'ro apaturi macāpū na me'rā pi'a wa'acu niwī. Ape nūmū Bernabé me'rā Derbepu wa'a wa'acārā niwā.

21 Na topu eta, Jesú ye quetire werecārā niwā. Tere na werecā, tocjārā masā pājārā Jesure ējōpeonemocārā niwā. Be'ro na majamitojaa wa'acārā niwā Listra, Iconio, Antioquia toduporo na a'ti'que macārīpūta tja.

22 Te macārīpure tocjārā Jesure ējōpeorārē wācūtutuase o'ocārā niwā. Tojo nicā "Jesure ne wācūdu'uticā'ña. Peje pi'etise wa'arosa'a Jesure ējōpeorārē marī ū'musepu wa'ati dūporo", ni wereyū'rūwā'cā wa'acārā niwā.

23 Jesure ējōpeorā na nerēse wi'serinu'cū ni'cārērā narē su'ori nisetiajārē besebūrocārā

niwā. Na be'ti ñubueca be'ro "Marī ējōpeogʉ Jesú weetamuato mʉsārē", ni sērībosa, cūuwā'cācārā niwā.

Pablo quē'rā Antioquíapʉ na majāmitojaa'que ni'i

24-25 Be'ro Listra, Iconio, Antioquia wāmetise macārīpu ní'cārā yʉ'rʉwā'cācārā niwā Pisidia di'tare. To yʉ'rʉaa, Panfilia di'ta Perge wāmetiri macāpʉ ejacārā niwā. Ti macāpʉre Jesú ye quetire werecārā niwā. Be'ro Atalia wāmetiri macā petapʉ bu'ajacārā niwā tja.

26 Topʉ na ne waro wijawā'cātica macā Antioquíapʉ dajarā, yucʉsu me'rā wijawā'cācārā niwā. Ti macāpʉta te macārīpu na wa'ase dʉporo Jesure ējōpeorā "Mʉsārē Ó'acʉ añurō co'teato", ni sērībosa, o'ócārā niwā. Espíritu Santu narē bu'eduti'caronojōta tere bu'epe'otojanʉ'cō, dajacārā niwā.

27 Ti macāpʉ na dajarā, Jesure ējōpeorārē neocūu, narē werepe'ocā'cārā niwā Ó'acʉ na me'rā weetamusija'quere. Tojo nicā "Judío masā nitirā quē'rā Jesure ējōpeorā weeama a'tiro nicārē", ni quetiwerēcārā niwā narē.

28 Na yoacā Jesure ējōpeorā me'rā Antioquíapʉre tojacārā niwā.

15

Judea di'tacjārā Antioquíapʉ wa'a'que ni'i

1 Pablo, Bernabé Antioquíapʉ nirī curare āpērā judío masā Judea di'tacjārā na tiropʉ wa'acārā niwā. Na ti macācjārā Jesure

ẽjõpeorãrẽ na judío masã weesetisere weeduticãrã niwã.

—Musã Moisé duti'caro weeticã, musã õ'rẽcjü yapa caserore yejecõ'aticã, Õ'acã musãrẽ yu'r̄osome, ni werecãrã niwã.

^{2,3} Na tojo nicã tu'orã, Pablo, Bernabé na me'rã ȣp̄t̄tu a'metu'ticãrã niwã. Tojo weerã Antioquiacjãrã Jerusalép̄u o'órâtirã Pablo, Bernabére, ȣp̄erã tocjãrãrẽ neo, besecãrã niwã. Narẽ a'tiro nio'ocãrã niwã:

—Jerusalép̄u wa'aya. Jesú cã ne waro besecũú'cãrã, tojo nicã Jesure ẽjõpeorãrẽ su'ori nirã tiro sêr̄itiña'rã wa'aya. ¿Diacjãta nimiapari to Judeacjãrã marĩrẽ were'que? nicãrã niwã.

Top̄u wa'arã, Fenicia, Samaria wa'a se ma'aríp̄u yu'r̄uacãrã niwã. To yu'r̄uarã, judío masã nitirã Jesure ẽjõpeosere wereyu'r̄uam̄uñacãrã niwã. Te quetire tu'orã, Jesure ẽjõpeorã pürõ e'caticãrã niwã.

Pablo, Bernabé Antioquíap̄u ní'cãrã Jerusalécjãrãrẽ na wererã wa'a'que ni'i

⁴ Pablo, Bernabé, ȣp̄erã Antioquiacjãrã Jerusalép̄ure etacãrã niwã. Top̄ure na etáca be'ro Jesú cã ne waro besecũú'cãrã, Jesure ẽjõpeorãrẽ su'ori nirã, nipe'tirã cãrẽ ẽjõpeorã narẽ põtẽrĩ, añuduticãrã niwã. Be'ro Pablo quẽ'rã werecãrã niwã nipe'tiro na sija'carop̄u Õ'acã narẽ weetamu'quere.

⁵ Na tojo nicã tu'orã, Jesure ẽjõpeorã fariseo masã wã'cãnu'cã, ucũcãrã niwã:

—Marĩ judío masã weronojõta judío masã nitirã Jesure ẽjõpeorã quẽ'rãrẽ weedutirou'a.

Na ñ'rēcjʉ yapa caserore yejecō'adutiroʉa'a. Nipe'tise Moisé cã duti'quere weedutiroʉa'a, nicārã niwã.

⁶ Tojo weerã Jesú cã besecūú'cārã, cãrẽ ējōpeorārẽ sʉ'ori nirã nerẽ, ucūcārã niwã fariseo masã narẽ tojo ní'quere.

⁷ Topʉta na yoacã ucūca be'ro Pedro wã'cānʉ'cã, narẽ nicʉ niwĩ:

—Acawererã, Ó'acã sõ'onícateropʉ judío masã nitirã quẽ'rārẽ cã ye quetire weredutigʉ yʉ'ure besewĩ. Na tere tu'o, cãrẽ ējōpeoato nígʉ besewĩ. Musã nipe'tirã añurõ masĩ'i a'tere.

⁸ Cãta nipe'tise masã wācūsetisere ñ'agã marirẽ o'o'caronojõta na quẽ'rārẽ Espíritu Santure o'ówĩ. Tojo weerã marĩ na yʉ'rʉono'cārãpʉta nima nisere masĩ'i.

⁹ Ó'acã marirẽ ma'irõnojõta na quẽ'rārẽ ma'imi. Ne ducawaatisami. Na Jesure ējōpeocã, na ña'arõ weeseti'quere acobojoçʉ niwĩ.

¹⁰ Tojo weerã marĩ judío masã nitirãrẽ "Moisé cã duti'caro weeya", niticã'rõʉa'a. Marĩ tere weeya nírã, "Ó'acã narẽ yʉ'rʉoticʉ niwĩ yujupʉ", nirã weebosa'a. Marĩ, marĩ ñecãsʉmʉapʉmaricã Moisé cã duti'quere weepõtēoticārã niwã. Tjāsama napʉa. Tojo weerã narẽ tere weedutiticã'rõʉa'a.

¹¹ A'tiro pe'e ni'i. Marĩ wiogʉ Jesucristo ma'itjãagã, marĩ wapayecã mejëta, marirẽ ña'arõ wee'quere acobojoçʉ niwĩ. Marirẽ yʉ'rʉo'caronojõta Jesucristo na judío masã nitirã quẽ'rārẽ yʉ'rʉocʉ niwĩ, nicʉ niwĩ Pedro.

¹² Cã tojo nicã tu'orã, nipe'tirã di'tamarípe'tia

wa'acārā niwā. Be'ro Pablo, Bernabé narē werecārā niwā judío masā nitirā tiropu Ō'acū tutuaro me'rā na weeñ'ocusia'quere.

¹³ Nipe'tise narē wéréca be'ro Santiago ucūcu niwī:

—Acawererā, yu'u musārē werecā tu'oya.

¹⁴ Ni'cārōacā Simó Pedro wereami Ō'acū judío masā nitirārē ne waro añurō weenu'cā'quere. Ō'acū cā yarā niato nígū, na quē'rārē besecu niwī.

¹⁵ Dūporopu Ō'acū ye queti weremu'tārī masā judío masā nitirā quē'rā Jesure ējōpeoatjere queorota ojamu'tācārā niwā. A'tiro ojacārā niwā:

¹⁶ "Davi cū wiogu nise pe'tia wa'acaro niwā.

Be'ropu cārē yu'u wiogu sōrō'caronojōta cā pārāmi nituriagupare sōrōgūti.

¹⁷⁻¹⁸ Cārē tojo sōrōca be'ro āpērā judío masā nitirā quē'rā, yu'u bese'cārā yu'u're ējōpeorāsama."

Dūporopu marī wiogu Ō'acū tojo ni wereyucu niwī.

A'tiro ni ojacārā niwā Ō'acū ye quetire weremu'tā'cārā.

¹⁹ »Tojo weegu yu'u wācū'u. Judío masā nitirā Jesure ējōpeorārē peje dutise o'oticā'rōua'a.

²⁰ Mejō dia'cū ni'cā pūrī "A'ticuse weeticā'ña", ni ojarā narē. "Wa'icu di'i, āpērānojōrē Ō'acū mejētare ējōpeorā na wējē ūjūamorō ñubuepeo'quere ba'aticā'ña", nírā. "Musā nūmosānumia nitirārē, musā marāpu'sumua nitirārē a'metārāticā'ña", nírā. "Nipe'tirā wa'icurā wāmūta ãrūasurē'cārārē ba'aticā'ña.

Nipe'tirā dí miiña marīrārē ba'aticā'ñā. Wa'icurā ye díre ba'aticā'ñā." Ticuseta dutirā narē.

²¹ Dūporopu saurunucū judío masā na nerēse wi'seripu Moisé cū duti'quere bu'enu'cūcā'ma. A'tere nipe'tise macārīpu bu'erā weema. Tojo weerā judío masā nitirā quē'rā masīsama Moisé cū duti'quere, nicu niwī Santiago.

²² Be'ro Jesú cū besecū'cārā, Jesure ējōpeorārē su'ori nirā, nipe'tirā cūrē ējōpeorā puarārē besecārā niwā. Ni'cū Juda wāmeticu niwī. Cūrēta tja Barsabá pisucārā niwā. Apī pe'e Sila wāmeticu niwī. Ticurārē besecārā niwā Pablo quē'rā me'rā Antioquíapu ti pūrīrē miajārē. Na puarā Jesure ējōpeorā wa'teropure wiorābocure nicārā niwā.

Antioquíacjārā na su'ricūñā'quere diacjū'que ni'i

²³ Jesú besecū'cārā dutise ojáca pūrīrē Pablo quē'rā me'rā o'ócārā niwā. A'tiro ojano'caro niwū ti pūrīpūre:

"Ēsā Jesú besecū'cārā, cūrē ējōpeorārē su'ori nirā mūsārē añuduti'i. A'ti pūrīrē mūsārē ojao'o nipe'tirā Antioquíacjārārē, judío masā nitirā Jesure ējōpeorārē. Tojo nicā Siria, Cilicia di'tapu nirārē ojao'o.

²⁴ Āpērā ūsā me'rācjārā a'tocjārā, mūsā tiropu wa'a, na wācūrō me'rā mūsārē caribosijapārā. 'Mūsā õ'rēcjū yapa caserore yejecō'aña, Moisé cū dutisere weeya' ni, mūsārē weresu'riacūapārā. Ēsā dutiro marīrō tojo weeapārā mūsārē.

25 Tojo weerā ūsā ni'cārōnojō wācūse me'rā p̄uarā um̄uarē m̄usā tiropu bese o'órā wee'e. Na ūsā mairā Bernabé, Pablo me'rā wa'arāsama.

26 Bernabé, Pabloreta Jesucristo marī wiogu yere na bu'ecusiaca, wējēcārā nimiwā.

27 Ūsā bese'cārā Juda, Sila a'ti p̄uripu nise nipe'tisere na basu m̄usārē bu'e, wererāsama.

28 Ūsārē Espíritu Santu wācūse o'oyucā, peje m̄usārē dutisī'rītisa'a. A'ticu seta m̄usārē dutirāti.

29 Wa'icu di'i, āpērānojōrē Ō'acā mejētare ejōpeorā na wējē ūjūamorō ūhubuepeo'quere ba'aticā'ña. Nipe'tirā wa'icurā ye díre ba'aticā'ña. Wa'icurā wām̄uta ūrāsure'cārārē ba'aticā'ña. Wa'icurā dí miñia marirārē ba'aticā'ña. M̄usā nūmosānumia nitirārē, m̄usā marāp̄us̄um̄ua nitirārē a'metārāticā'ña. M̄usā ūsā dutisere wéérā, añurō weerāsa'a. Tocā'rōta m̄usārē oja'a", ni ojacārā niwā.

30 Be'ro na o'óno'cārā we'eriti, Antioquíapu wa'a wa'acārā niwā. Topu ejarā, na dutise ojáca p̄urirē tocjārā Jasure ejōpeorārē nerēduti, wiacārā niwā.

31 Tojo weecā, ti p̄urirē bu'érā, wācūque'timi'cārā na diacjūnū'cōcā, ti macācājārā p̄urō e'caticārā niwā.

32 Juda, Sila Ō'acā wereduti'quere wereturiari masā nitjārā, Antioquíacjārārē añurō werecārā niwā. Tojo weerā narē nemorō wācūtutuase me'rā tojacā weecārā niwā.

33 Na me'rā topure cā'rō tojánícārā niwā yujupu. Be'ro tocjārārē we'eriticā, tocjārā pe'e "Ō'acā me'rā wa'aya m̄usārē o'ó'cārā tiropu",

nío'ocārā niwā.

³⁴ Sila pe'e "Yu'u pūrīcā a'topu tojagħati", nicu niwā. Tojo weegu topu tojacā'cu niwā.

³⁵ Pablo, Bernabé yoacā Antioquíapare Jesure ējōpeorā me'rā tojacārā niwā. Tocjārārē pājārā āpērā me'rā Jesú ye quetire werecārā niwā.

Pablo, Bernabé na a'merī ducawati'que ni'i

³⁶ Be'ro Pablo Bernabére nicu niwā:

—Te'a apaturi tja toduporopu marī Jesú ye quetire bu'ecusia'que macārīpu. Tocjārārē ī'arā wa'arā ¿de'ro nisetimi na? nicu niwā.

Bernabé "Jaū", nicu niwā.

³⁷ Juā Marco wāmetigħure uputu miasī'rīmicu niwā.

³⁸ Juā Marco toduporopu na me'rā añurō bu'eyapada'reoticu niwā. Jerusalēpu wa'agu, Panfilia di'tapu narē cō'atojaa wa'acu niwā. Tojo weegu Pablo cārē ne miasī'rīticu niwā.

³⁹ Be'ro na basu uputu a'metu'ti, a'merī ducawatia wa'acārā niwā. Bernabé pe'e yucusu me'rā Chipre nucarrōpu Marcore miacu niwā.

⁴⁰ Pablo pe'e cū me'rā wa'acjħure Silare besecu niwā. Tocjārā Jesure ējōpeorā "O'acū mħasārē co'teato", ni sērībosacārā niwā. Be'ro Pablo quē'rā narē we'eriti, wa'a wa'acārā niwā.

⁴¹ To wa'arā, Siria, Cilicia wāmetise di'tapu yu'rueacārā niwā. Tepu Jesú ye quetire wererā, tocjārā Jesure ējōpeorārē wācūtutuase o'onemowā'cācārā niwā.

16

Timoteore Pablo, Sila na mia'que ni'i

¹ Pablo, Sila Derbe, Listra wāmetise macārīpūre etacārā niwā. Listrapu ni'cū Jesure ējōpeogu Timoteo wāmetigūre bocaejacārā niwā. Cū paco judío masō Jesure ējōpeogo nico niwō. Pacu pe'ea griego masū nicu niwī.

² Jesure ējōpeorā Listra, Iconiocjārā Timoteore añurō wācūcārā niwā. “Añugū nimi”, ni ī'acārā niwā.

³ Tojo weegu Pablo narē ba'patiato nígū, cūrē miasī'rīcu niwī. Cūrē miasī'rīgū, cū õ'rēcjū yapa caserore yejecō'aduticu niwī. Cū tojo weeno'tigu judío masā cū bu'esere ējōpeotibosama nígū, tojo weecu niwī. To nirā nipe'tirā judío masā Timoteo pacu griego masū nisere masīcārā niwā. Judío masā nitirā na pō'rārē õ'rēcjū yapa caserore yejecō'aticārā niwā.

⁴ Be'ro Timoteo Pablo quē'rā me'rā wa'acu niwī. Nipe'tise na yu'rūase macārīpūre Jesure ējōpeorārē wereyū'rūamūjācārā niwā. Jerusalēpu nirā Jesú cū besecū'cārā, cūrē ējōpeorārē su'ori nirā dutio'o'quere werecārā niwā. Nipe'tirārē “Na duti'quere weeya”, nibūrocārā niwā.

⁵ Na tojo werecā tu'orā, Jesure ējōpeorā siape me'rā wācūtutuanemocārā niwā. Ne Jesure ējōpeodu'uticārā niwā. Āpērā quē'rā Jesure ējōpeotimi'cārā umūcorinūcū pājārā cūrē ējōpeonemocārā niwā.

Pablore Macedoniacjū weetamuse sērī'que ni'i

⁶ Pablo quē'rārē na Asiapu Jesú ye quetire bu'erā wa'abo'cārārē Espíritu Santu cā'mota'acu

niwī. Tojo weerā na apero Frigia, Galacia tiro pe'e yu'rħacārā niwā.

⁷ Topħ yu'rħaa, Misia na di'ta ta'a'caro sumutopħ ejacārā niwā. Topħ eja, na Bittinia wāmetiri di'tapħ wa'asī'rīmicārā niwā tja. Topħ wa'asī'rīrārē apaturi Espíritu Santu narē cā'mota'acħ niwī.

⁸ Na to Misia yu'rħaa, wa'a, bu'acārā niwā Troa wāmetiri macāpħ.

⁹ Topħ na etáca ñami Pablo quē'ese weronojō ni'că Macedoniacjā că tiro sērīnu'cūcā ī'acħ niwī. A'tiro nicħ niwī:

—A'tia a'to Macedoniapħ. Īsārē weetamugħ ā'tia, nicħ niwī.

¹⁰ Be'ro că quē'ese weronojō ī'a'quere werecā, maata īssā ye dure wa'a wa'awħ. Yu'ħi Luca a'ti pūrīrē oja'cu quē'rā na me'rā wa'awħ. Īsā că quē'ese weronojō ī'a'quere a'tiro wāċūwħ: “Ó'acă marīrē Macedoniajārārē că ye quetire weredutigħ weewapī”, ni wāċūwħ.

Pablo, Sila Filipopħ Lidia wāmetigore na bocaeja'que ni'i

¹¹ Īsā Troapħ ní'cārā yucusħ me'rā pē'awħ Samotracia wāmetiri nħċurōpħre. Tocjārāta ape nħumħa wa'anemowħ ape macā Neápoli wāmetiri macāpħ.

¹² Tóma majā ma'apħ majāa, romano masā na wéeċa macā Filippopħre etawħ. Ti macāta ti di'ta Macedonia wa'teropħre dutiri macā niwħi. Topħre īssā pejeti nħumħarī tojánīwħi.

¹³ Sauru nicā Ó'acārē ñubuepeorārē a'marā wa'awħ. Tojo weerā macāpħ ní'cārā dia sumuto

na ñubuewuaropu wa'awu. Narẽ bocaеja, na tiro ejanujã, to numia nerẽ'cãrãrẽ Jesú ye quetire werewu.

¹⁴ Ni'cõ topu ũsã werestere tu'o'co Lidia wãmetigo niwõ. Co Tiatira wãmetiri macãcjõ, su'ti wapabujuse sõ'a ñibocuresere duago niwõ. Judío masõ nitimigõ, Õ'acãrẽ ëjõpeogo niwõ. Pablo cã werestere ëjõpeoato nígã Õ'acã core tu'omasise o'ocu niwã.

¹⁵ Be'ro core, co ya wi'icjãrã nipe'tirãrẽ wãmeyewu. Co ũsãrẽ niwõ:

—Yu'ure diacjãta Jesure ëjõpeogo nimo nírã, ya wi'ipu cãrãrã wa'aya, niwõ. Co ɻptu tojaduticã tu'orã, co ya wi'ipu tojawu.

Pablore, Silare bu'iri da'reri wi'ipu sõrõ'que ni'i

¹⁶ Ni'cã nãmu ũsã Õ'acãrẽ ñubuepeowuaropu wa'arã, ejapejacâti ni'cõ numio wãtã sãjãno'core. Co ɻpérãrẽ da'raco'tego niwõ. Wãtã weetamuno'gõ “Be'ro tojo wa'arosa'a”, ni masisere cuowõ. Co masisere ɻpérãrẽ werese me'rã core cuorã pajiro niyeru wapata'awã.

¹⁷ ũsãrẽ ũ'asirutu, caricũwõ:

—Ã'rã Õ'acã ɻ'musepu nigã dutisere weerã nima. Musãrẽ wererã weema Jesure ëjõpeorã yu'rurãsama nise quetire, ni caricũwõ.

¹⁸ Co peje nãmurã tojo nicusiawõ. Be'ro Pablo caributi, majãmii'a, wãtã copure nigãrẽ niwã:

—Jesucristo tutuaro me'rã mu'urẽ copure nigãrẽ wijaaduti'i. Cã tojo nicata, maata wijaa wa'acu niwã.

¹⁹⁻²⁰ Cã wijáaca be'ro co masimi'que pe'tia wa'awu. Tojo weerã core cuo'cãrã marã niyeru

wapata'asome nírã, ua wa'awã Pablo, Sila me'rã. Tojo weerã macã deco wiorã tiropure narẽ ñe'e miawã.

Be'ro wiorãpure co wiorã nimi'cãrã weresãwã. A'tiro niwã:

—Ã'rã judío masã nima. A'ti macãcjãrãrẽ caribosijarã weema.

²¹ Na bu'ese marĩ romano masãrẽ dutise mejëta ni'i. Tojo weerã marĩ na weedutisere weeticã'rõua'a, niwã wiorãpure.

²² Na topã nerẽ'cãrã tojo nicã tu'orã, Pablo quẽ'rã me'rã ua wa'awã. Tojo weerã wiorã Pablo, Silare na ye su'tire tuweeduti, na yarã surarare tãrãdutiwã.

²³ Narẽ  p t  t r toja, bu'iri da'reri wi'ip  s r w . Be'ro ti wi'i co'teg  du'tiwijari n r , a n r  bi'ac 'dutiw .

²⁴ Na tojo nicã tu'og , bu'iri da'reri wi'i co'teg  nit oroca tuc p  s r c  niw  nar . P a yuc  t a wa'terop  na d 'poc r r  s ios r c uoduti, nar  d 'tec uoc  niw .

 'ac  di'ta nar s c  wee'que ni'i

²⁵ Be'ro  ami deco Pablo, Sila  'ac r   ubue, basapeoc r  niw . Na tojo weec , ti wi'ip  nir  bu'iri da'reno'c r  nar  tu'oc r  niw .

²⁶ W c n a mar r  di'ta  p t  nar s caro niw . Na nir  wi'i qu 'r  a'me a'caro niw . Tojo weero maata ti wi'i bi'ami'que soperi, nipe'tir  bu'iri da'reri wi'ip  nir r  d 'tec umi'que c me dari p r stea wa'acaro niw .

²⁷ Tojo wa' ca be'ro ti wi'i co'teg  w 'c c  niw . W 'c , te soperi susupe'tic   'ac  niw . "Nipe'tir  du'tiwijaape'tia wa'ap ", ni w c c 

nimiwī. Tojo weegu uigu, cū basu di'pjī mii wējēcā'cu nimiwī.

²⁸ Tojo weesi'rīcā, Pablo cūrē uputu caricūquejocu niwī:

—Mu'u basu wējēticā'ña. Úsā nipe'tirā a'topu nipe'ticā'a, nicu niwī.

²⁹ Pablo tojo nicā tu'ogu, āpērā surarare "Sī'ase miitia", nicu niwī. Na o'óca be'ro sī'oo, omasājāacu niwī Pablo, Sila na nirī tucūpu. Uigu, uputu narāsāgūta, na pu'to ejaque'acu niwī.

³⁰ Be'ro wā'cānh'cā, narē pijiwīrō, sērītiña'cu niwī:

—¿De'ro weegusari yu'u Ó'acu yu'ure yu'rūoato nígū?

³¹ Na pe'e a'tiro yu'ticārā niwā:

—Mu'u marī wiogu Jesure ējōpeogu, yu'rūgusa'a. Mu'u ya wi'icjārā quē'rā mu'u weronojō ējōpeorāta, yu'rūrāsama, nicārā niwā.

³² To be'ro cūrē, cū ya wi'icjārārē Jesú ye quetire bu'ecārā niwā.

³³ Surara bu'iri da'reri wi'i co'tegu Pablo quē'rārē ñami decota na tārā'que cāmirē coecu niwī. Cū coéca be'ro Pablo quē'rā cūrē, cū ya wi'icjārārē wāmeyecārā niwā.

³⁴ Be'ro ti wi'i co'tegu cū ya wi'ipu pijiwā'cā, narē su'ori ba'acu niwī. Na Ó'acūrē ējōpeoca be'ro cū, cū acawererā uputu e'caticārā niwā.

³⁵ Ape nūmu bo'reacā ti macācjārā romano masā wiorā surarare ti wi'i co'tegupure wereduticārā niwā. A'tiro nío'ocārā niwā:

—“Na to puarā umua nirārē du'uwīrōdutiamā”, ni wererā wa'aya, nicārā niwā.

36 Surara topu eja, wiorā na wereduti'quere ti wi'i co'tegupure werecārā niwā. Tere tu'otoja, cū pe'e quē'rā wereturiacu niwī Pablo, Silare tja.

—Musārē a'ti macācjārā wiorā “Du'uwīrōato”, nicārā niama. Tojo weerā musā wijaaya. Añurō e'catise me'rā wa'aya, nicu nimiwī ti wi'i co'tegu pe'e.

37 Cū te quetire werecā tu'ogu, Pablo surarare nicu niwī:

—A'ti macācjārā wiorā ūsārē bu'iri bocatiama. Bocatimirā, masā tiropu miaa, tārā, a'ti wi'i bu'iri da'reri wi'ipu ūsārē sōrōama. Ūsā romano masā nimicā, tojo weeama. Ni'cārōacārē ūsārē masā ū'atiropu nħawīrōsī'rīsama. Basiowe'e. Na basuta a'titjārā, ūsārē wīrōrā a'tiato, nicu niwī surarare.

38 Surara cū tojo ní'quere tu'orā, wiorāpūre wererā wa'acārā niwā. Pablo quē'rā “Romano masā ni'i” niama nise quetire werecā tu'orā, wiorā uchua wa'acārā niwā.

39 Na ti wi'ipu wa'a, Pablo quē'rārē acobojose sērīcārā niwā. Sērītoja, narē bu'iri da'reri wi'ipu ní'cārārē miiwijaa, “Ne a'ti macārē niticā'ña, wijayá”, nicārā niwā.

40 Na tojo nicā tu'orā, Pablo, Sila bu'iri da'reri wi'ipu ní'cārā wijaawā'cā, Lidia ya wi'ipu wa'acārā niwā tja. Topu Jesure ējōpeorārē wācūtutuanemocā weecārā niwā. Be'ro ti macāpu ní'cārā wa'a wa'acārā niwā.

17

Tesalónica Pablo quē'rārē wa'a'que ni'i

¹ Pablo, Sila Filipopu ní'cārā yu'rūacārā niwā Anfípoli, Apolonia wāmetise macārīrē. To yu'rūaa, etacārā niwā Tesalónica wāmetiri macāpu. Ti macāpūre judío masā nerērī wi'i niçaro niwā.

²⁻³ Pablo cū weesetironojōpūma ti wi'ipu sājāacu niwī. I'tia semana saurunūcū Jesú ye quetire bu'ecu niwī. Dūporocjārāpū Ó'acū ye queti weremu'tārī masā na oja'quere bu'ecu niwī:

—“Ó'acū bese'cu pi'eti, wērīgūsami. Wērī'cūpū nimigū, masāgūsami”, ni ojacārā niwā. Na tojo ni ojano'cureta mūsārē ni'cārōacārē were'e. Jesúta nimi na tojo ní'cu Ó'acū cū bese'cu, ni werecu niwī Pablo.

⁴ Tojo ni werecā tu'orā, ni'cārērā judío masā ējōpeocārā niwā. Judío masā weronojō ējōpeosetirā quē'rā griego masā pājārā ējōpeocārā niwā. Wiorā weronojō nirā numia pājārā ējōpeocārā niwā.

⁵ Āpērā judío masā Pablo cū wereserē ējōpeotirānojō uputu uocārā niwā Pablore. Tojo weerā umua nijisijarārē, ña'arā nibajaque'atirārē macā decopu neo, o'ócārā niwā:

—Nipe'tiropu caricūste sijaya, nicārā niwā. Na tojo weecā, ti macācjārā nipe'tirā uarosājācārā niwā. Be'ro Pablo quē'rārē masā decopu miarātirā a'marā wa'acārā niwā. Na cājīca wi'i Jasō wāmetigu ya wi'ipu wa'acārā

niwā. Topu eja, narē a'marā, ti wi'i sopere weje pā'rēcā'cārā niwā.

⁶ Ne bocaticārā niwā. Bocati, ti wi'i nigū Jasōrē, āpērā Jesure ējōpeorārē ñe'e miacārā niwā wiorā tiropu. Topu ejarā, a'tiro caricūcārā niwā:

—Aperocjārā ʉmʉa marī ya macāpʉ a'ticārā niama. Nipe'tiro na sijaropʉre dojorē sijarā weema.

⁷ Jasō narē cū ya wi'ipʉ cājīo'ocʉ niami. Na nipe'tise marī wiogʉ Romacjʉ cū dutisere yʉ'rʉnʉ'cārā weeama. Apī pe'ere "Wiogʉ waro nimi Jesú wāmetigʉ" nirā weeama, ni caricūcārā niwā.

⁸ Na tojo nicā tu'orā, ti macācjārā, ti macā wiorā nipe'tirā caricūstea wa'acārā niwā.

⁹ Be'ro wiorā Jasōrē, cū me'rācjārārē a'tiro nicārā niwā:

—Musā ūsārē niyeru wapayecā, musārē du'uŵirōrāti. Pablo, Sila na a'ti macāpure wijáca be'ro musā ye niyerure wiarāti tja, nicārā niwā. Tojo nicā tu'orā, na wapayecārā niwā. Na tojo wéeca be'ro narē du'ucā'cārā niwā.

Pablo, Sila Bereapʉ na bu'e'que ni'i

¹⁰ Ñamica'a, na'ique'ari curapʉ āpērā Jesure ējōpeorā Tesalónicaçjārā Pablo, Silare Berea wāmetiri macāpʉ wijaduticārā niwā. Be'ro ti macāpʉ eja, judío masā na nerērī wi'ipʉ wa'acārā niwā tja.

¹¹ Bereacjārā pe'e Tesalónicaçjārā nemorō Pablo weresero tu'otʉ'sacārā niwā. ¿Pablo marīrē diacjʉta bu'egʉ weemiti? nírā,

um̄corinuc̄ Ō'ac̄ ye queti ojarā na oja'quere bu'enu'cūcā'cārā niwā.

¹² C̄ diacj̄ta werecā ū'arā, judío masā pājārā ējōpeocārā niwā. Āpērā pājārā griego masā um̄ha ējōpeocārā niwā. Numia quē'rā griego numiata pajiro niyeru c̄horā numia ējōpeocārā niwā.

¹³ Judío masā Tesalónicaçjārā Pablo Bereapu Ō'ac̄ ye quetire bu'ecā tu'ocārā niwā. Tere tu'orā, na Bereapu wa'acārā niwā masārē uarosājācā weerā wa'arā tja.

¹⁴ Na uarosājācā ū'arā, maata Jesure ējōpeorā Pablore āpērā me'rā dia pajiri maapu o'ocā'cārā niwā. C̄ me'rācārā pe'e Sila, Timoteo ti macāpūta tojacā'cārā niwā.

¹⁵ Pablo c̄rē ba'patiwā'cā'cārā me'rā b̄uruaa, Atena wāmetiri macāpū ejacārā niwā. Topu c̄rē soocā, majāmitojati a'titicārā niwā na ya macā Bereapu tja. Na me'rāta Pablo queti o'ocu niwī:

—Quero Sila, Timoteo a'tiato a'topu, nicu niwī.

Pablo Atenapu Jesú ye quetire were'que ni'i

¹⁶ Sila, Timoteore yucuegūnojō Pablo Atenapu nígu, ti macāpū ū'acuisiacu niwī. Topu peje na ējōpeose queose yee'quere ū'acu niwī. Tere ū'agū, pūrō b̄ujaweticu niwī.

¹⁷ Tojo weegu Jesú ye quetire judío masā na nerērī wi'ipu werecu niwī. Judío masārē, āpērā na weronojō ējōpeosetirārē werecu niwī. Tojo nicā um̄corinuc̄ macā decopu wa'am̄ujācū niwī. Topu c̄ ū' bocaejarārē Jesú ye quetire weremujācū niwī.

18 Ni'cārērā epicúreo, estoico wāmetise cururicjārārē bu'erā Pablo me'rā ucūcārā niwā. Cū Jesú ye quetire, apeye quē'rārē wērī'cārāpū masásere werecu niwī narē. Tojo weerā ni'cārērā na basu a'merī sērītiñā'cārā niwā:

—¿De'ro ni weresi'rīgū weeti tocā'rō ucūsepijagu? Āpērā pe'e a'tiro nicārā niwā:

—Ape di'tacjārā na ējōpeorānojōrē ucūgū weesami, nicārā niwā.

19 Be'ro cārē pijiwā'cācārā niwā wiorā na ucūwħaro Areópago wāmetiropū. Topū cārē nicārā niwā:

—Ùsā ma'ma cjase mu'ū bu'esere tu'osī'rīsa'a.

20 Ùsārē mejēcā warota nicā'sa'a. Tere ne tu'otirā nicāti. ¿De'ro nisī'rīrō weeti te mu'ū bu'ese? Wereya, nicārā niwā.

21 Ti macā Atenacjārā, āpērā topū macārī wa'a'cārā na weesetise a'tiro nicaro niwā. Ma'ma queti dia'cārē tu'o, ucūnu'cūcā'sī'rīcārā niwā.

22 Na wereduticā tu'ogū, Pablo Areópagopū wā'cānū'cā werecu niwī Atenacjārārē:

—Yū'ū ī'acā, mūsā ējōpeorānojōrē añurō ējōpeoseti'i.

23 Yū'ū a'ti macāpū sijagū, mūsā ējōpeosere ī'apū. Topū ni'cārō mūsā ējōpeorānojōrē wa'icārā wējē ūjūamorōpeoropū a'tiro ojaō'ono'carore bocaejapejasū. “Ó'acū masīno'ña marīgūrē ējōpeoro ni'i”, niapū. Mūsā masītimirā ējōpeo'cure mūsārē ni'cārōacā weregūti.

24 »Õ'acū a'ti turi nipe'tisere wee'cu ɻ'muse, a'ti di'ta wiogu nimi. Tojo wiogu nitjīagū, ɻmua na wee'que wi'seripu dia'cū nímasítisami.

25 Ne apeyenojō dū'satisa'a Õ'acūrē. Nipe'tirārē catise, ejerimise, nipe'tisere o'osami. Ne marī da'rase me'rā cūrē weetamuta basiotisa'a.

26 Õ'acū ne waropūta ni'cū masū weecu niwī. Cū me'rāta nipe'tise cururicjārārē weecu niwī. Narē nipe'tiro a'ti turipūre nibūroato nígū dūcawaqacu niwī. Õ'acū cū dutiro me'rā marī pōtēorō catiatjore, marī niatjore cūucu niwī.

27 Cū wee'quere ī'arā, yu'ure masīsī'rīrā a'mato nígū tere weecu niwī Õ'acū. Cūrē a'mato nimigū, yoaropu nitisami. Marī tiroacā nisami.

28 »Õ'acū weetamurō me'rāta marī cati'i, da'ra'a. Ni'cārērā mūsā ya curuacjārā papera ojari masā a'tiro ni ojacārā niwā: "Marī quē'rā Õ'acū wee'cārā cū pō'rā ni'i."

29 »Marī Õ'acū pō'rā ni'i nírā, cūrē "Uru, plata wāmetise me'rā yee'cu nimi", ni wācūticā'rōħa'a. Tojo nicā "Ūtāgā me'rā queose wee'cu nimi", niticā'rōħa'a. "Masā na wācūrō me'rā yeeme'rī'cu nimi Õ'acū", niticā'rōħa'a.

30 Dūporocjārāpūre na masītirā yee ējōpeo'quere Õ'acū tojo ī'acā'cu niwī. A'tocaterore marī nipe'tirocjārārē a'tiro ɻasami. Marī ña'arō weesetisere būjaweti, du'udutisami.

31 Õ'acū a'ti turi nipe'tirocjārārē beseatji ɻumūrē ī'acasanu'cōcu niwī. Ti ɻumū nicā, queoro nise me'rā besegħusami. Cū bese'cu Jesú me'rā tojo weegħusami. Õ'acū cūrē ā'rīta mūsārē

beseacjʉ nimi nígʉ, wērī'cʉpure masōcʉ niwī, nicʉ niwī Pablo.

³² Pablo “Ni'cʉ masʉ wērī'cʉpu masācʉ niwī” nicā tʉ'orā, āpērā ni'cārērā mejō bujicā'cārā niwā. Āpērā pe'e “Mʉ'ʉ apetero tere ucūcā, tʉ'onemosī'rīsa'a tja”, nicārā niwā.

³³ Be'ro Pablo na nerērōpʉ ní'cʉ wijaa wa'acʉ niwī.

³⁴ Ni'cārērā cūrē sirutuwijaa, cʉ wereseretʉ'orā, Jesure ējōpeocārā niwā. Ni'cʉ Dionisio wāmetigʉ Areópagopʉ āpērā wiorā me'rā nerēwʉagu nicʉ niwī. Apego Dámari wāmetigo, tojo nicā āpērā Jesure ējōpeocārā niwā.

18

Pablo Corintopʉ weeseti'que ni'i

¹ Pablo Atenapʉ wéréca be'ro Corinto wāmetiri macāpʉ wa'acʉ niwī.

² Topʉ etagu, ni'cʉ judío masʉ Aquila wāmetigʉre, cʉ nʉmo Priscilare bocaejacʉ niwī. Ne waropure Ponto wāmetiri di'tacjāpʉ nicʉ nimiwī. Be'ro Italia di'tapʉ macārī wa'acʉ niwī. Cʉ topʉ níca be'ro tocjā romano masā wiogʉ Claudio nipe'tirā judío masārē ti di'tapʉ nirārē wijaduticʉ niwī. Cʉ tojo nicā tʉ'ogʉ, cʉ nʉmo me'rā Corintopʉ wa'acʉ niwī. Pablo cʉ Corintopʉ etase dʉporoacā na quē'rā ne etarāta nicārā niwā. Pablo topʉre etáca be'ro ni'cā nʉmu na tiropʉ sijagʉ wa'acʉ niwī.

³ Na quē'rā cʉ weronojōta da'rasetirā nicārā niwā. Usebutise su'ti caseri pacá me'rā āpērā sijarā wa'arā na miase wi'serire da'rera nicārā

niwā. Te na da'raseticā ū'agū, na tiro na me'rā da'ragū tojacā'cū niwī.

4 Saurunūcū judío masā na nerērī wi'ipū judío masārē, judío masā nitirārē Jesú ye cjasere cūrē ējōpeoato nígū weregū wa'amūjācū niwī.

5 Be'ro Sila, Timoteo Macedonia di'tapū ní'cārā Pablo cū uono'cārā Corintopūre etacārā niwā. Topū na etacā, Pablo su'ti caseri me'rā wi'seri weemi'quere da'radu'ucā'cū niwī. Cū nipe'tise nūmūrī bu'ero bajuro Jesú ye cjasere bu'ecū niwī. Cū judío masārē "Ō'acū bese'cū marī yoacā yucue'cū Jesú wāmetigū nimi", ni bu'ecū niwī.

6 Na pe'e a'tere tu'osī'rīticārā niwā. Tojo weerā cū weremicā, tocjārā cūrē tu'ti, cū were-sere ye'sumūjācārā niwā. Na tojo weecā ū'agū, cū tu'satisere ū'ogū, cū ye su'tire to cjase di'ta wā'a'quere paastei'ocū niwī. Narē a'tiro nicū niwī:

—Ō'acū mūsārē bu'iri da'recā, mūsā ye bu'iri wa'arosa'a. Yé bu'iri nisome. Mūsārē yū'ū cū ye cjasere weretojapū. Tojo weegū yū'ū ní'cācā me'rā judío masā nitirārē Jesú ye cjasere bu'egū wa'aguti, nicū niwī.

7 Tojo nitojanū'cō, ti wi'ipū ní'cū wijaa, Ticio Justo ya wi'ipū wa'a, nicā'cū niwī. Ti wi'i pe'e na nerērī wi'i pū'toacā nicaro niwā. Justo judío masā nitimigū, ū'acārē ējōpeogū nicū niwī.

8 Apī na nerērī wi'i wiogū Crispo wāmetigū cū quē'rā Jesure ējōpeočū niwī. Nipe'tirā cū ya wi'icjārā Jesure ējōpeorā dia'cū nicārā niwā. Āpērā quē'rā ti macācjārā Pablo cū were'quere

tu'orã, pãjãrã Jesure ñejõpeocãrã niwã. Na ñejõpeotojacã ñ'agã, Pablo narẽ wãmeyecu niwã.

9-10 Ni'cã ñami Pablo cãritimigu quẽ'ese weronojõ Jesú cûrẽ ucucã tu'ocu niwã:

—A'ti macãpure pãjãrã yu'ure ñejõpeoajã nima. Tojo weerã mu'urẽ apêrã ne mejẽcã weeta basiosome. Yu'u mu'u me'rã nigãti. Tojo weegu uiticã'ña. Yé cjasere ne weredu'uticã'ña. Tojo werenu'cucã'ña, nicu niwã Jesú Pablore.

11 Tojo weegu Pablo ni'cã cã'ma ape cã'ma deco tocjärärẽ Õ'acu ye quetire bu'égu, Corinthopure tojacu niwã.

12 Titareta ti di'ta Acaya wiogu Galiõ wãmetigu sãjãcu niwã. Tojo cã wiogu nirã cura judío masã Pablore ñ'e, cã tiropu miacãrã niwã.

13 Cûrẽ weresãrã, a'tiro nicãrã niwã:

—Ã'rã mejẽcã ñejõpeodutimi. Ûsãrẽ dutise mejëtare weedutigu weemi, nicãrã niwã.

14 Pablo yu'tiguti weeri curata Galiõ ucucquejocu niwã judío masã cûrẽ weresã'cãrãrẽ:

—Cã ña'arõ wéeca be'ro nicã püríçãrẽ, yu'u tu'oboapã.

15 Musã judío masã ye dutise niyucã, musã basu apoya. Yu'u püríçã tere ne besesome, nicu niwã.

16 Tojo nitojanu'cõ, topu nirãrẽ cã yarã surarare cõ'awírõduticu niwã.

17 Na topu nírãta, maata Sóstenes wãmetigu're wiogu ñ'orõpu ñe'ea, paacãrã niwã. Na paagu judío masã nerêrõ wi'i wiogu nicu niwã. Galiõ na tojo weecã, tojo ñ'arõ bajuro ñ'acã'cu niwã. Ne cã'mota'aticu niwã.

Pablo Corintopʉ ní'cʉ Antioquíapʉ dajato-jaa'que, tojo nicā apaturi cã bu'esijanemo'que ní'i

18 Pablo peje nʉmʉrī Corintopʉre tojacʉ niwī. Be'ro tocjārā Jesure ējōpeorārē we'eriti, Priscila, Aquila me'rā Siria di'tapʉ wa'a wa'acʉ niwī. Topʉ cū wa'ase dʉporo Corintopʉ ní'cʉ Cencrea wāmetiri macāpʉ bu'acʉ niwī. Ti macāpʉta yucʉsʉ me'rā wa'ati dʉporo cū poarire seecō'aduticʉ niwī. Cã todʉporopʉ Õ'acārē "A'tiro weegʉti" ní'quere tu'aja'a nisī'rīgʉ tojo weecʉ niwī.

19-21 Cūrē sééca be'ro na yucʉsʉpʉ mʉjāsājāa, dia pajiri maarē pē'a, ape pā'rē Éfeso wāmetiri macāpʉ etacārā niwā. Topʉ eta, cū judío masā nerērī wi'ipʉ sājāa, Jesú ye cjasere judío masā me'rā ucūcʉ niwī. Ni'cārērā ti wi'i nirā cūrē yoacā tojaduticārā nimiwā. Cã pe'e tojasī'rīticʉ niwī.

—Yʉ'ʉ Jerusalépʉ wa'agʉ wee'e bosenʉmʉ yʉ'rʉogʉ wa'agʉ. Ó'acã cū uacā, apetero weegʉ a'tigʉti tja, nichʉ niwī narē. Priscila, Aquila pūrīcā ti macāpʉta tojacā'cārā niwā. Pablo ni'cāta to ní'cʉ yucʉsʉ me'rā yʉ'rʉacʉ niwī.

22 Yʉ'rʉaa, etacʉ niwī Cesareapʉre. Topʉ eta, yucʉsʉpʉ ní'cʉ dijaa, Jerusalépʉ wa'agʉ ma'apʉ majācʉ niwī. Jerusalépʉre etagʉ, tocjārā Jesure ējōpeorārē añuduti, topʉ tojacā'cʉ niwī. Be'ro Antioquíapʉre yʉ'rʉacʉ niwī tja.

23 Topʉre cā'rō niquejo, yʉ'rʉa wa'acʉ niwī tja Galacia, Frigia di'ta nise macārīpʉre. Nipe'tirā Jesure ējōpeorārē nemorō wācūtutuase o'onemowā'cācʉ niwī.

Apolo wāmetigu cū masārē bu'e'que ni'i

24 Pablo Galacia, Frigia di'tapu sijari curata apī judío masū Jesure ējōpeogu Apolo wāmetigu Éfesopure etacu niwī. Cū Alejandríacjū añurō ucūme'rīgū nichu niwī. Ó'acū ye queti wererā na ojáca pūrī cjasere masīrī masū nichu niwī.

25 Toduporopure āpērā Jesú ye quetire werecā tu'ocu niwī. Tojo weegu cū weretu'saro me'rā, diacjū nise me'rā āpērārē Jesú ye quetire were-turiacu niwī. Tojo weemigū, Juā cū masārē wāmeye'que dia'cūrē masīcu niwī. Espíritu Santu cū dijata'que pe'ere masītici niwī.

26 Cū ne uiro marīrō wācūtuaro me'rā judío masā na nerērī wi'ipu Jesú ye quetire werecū niwī. Be'ro Priscila, Aquila tu'ocārā niwā cū weresera. Tere werecā tu'orā, cūrē na ya wi'ipu miacārā niwā. Topu cūrē añurō Jesú ye quetire cū masītimi'quere diacjūnu'cōcārā niwā.

27 Be'ro Apolo “Acayapu wa'asī'rīsa'a” nicā tu'orā, Éfesocjārā Jesure ējōpeorā cūrē papera ojabosacārā niwā. Ti pūrīrē Acayacjārā Jesure ējōpeorāpūre ojao'ocārā niwā. A'tiro ni ojacārā niwā: “Añurō ñe'eña Apolo cū topu ejacā”, ni ojao'ocārā niwā. Ó'acū to Acayacjārārē narē ma'ígū, cū macū Jesure ējōpeocā weecu niwī. Narēta Apolo cū bu'ese me'rā Acayapu ejagu, wācūtuase o'onemocu niwī.

28 Cū nipe'tirā ū'orōpu judío masārē cū wereme'rīse me'rā docaque'amūjācā weecu niwī. Cū Ó'acū ye cjase ojáca pūrīpu bu'e, narē werecū niwī:

—Ó'acũ cã bese'cu marĩ yoacã yucue'cu nimi Jesú, nicu niwĩ. Cũ añurõ diacjũ bu'e wereme'rīcã, cûrẽ na mejẽcã nímasíticãrã niwã.

19

Pablo cã Éfesopu bu'e'que ni'i

¹ Apolo Corintopu nirĩ cura Pablo pe'e u'muase bu'pare yu'rhaa, Éfesopure ejacu niwĩ. Topu ãpẽrã Jeshire ëjõpeorãrẽ bocaejacu niwĩ.

² Narẽ sêr̄tiñ'a'cu niwĩ:

—¿Mussã Jeshire ëjõpeorã, Espíritu Santure ñe'erĩ? nicu niwã.

Na yu'ticãrã niwã:

—Ñe'etiwu. Ûsã “Espíritu Santu nipu” nicã tu'otirã nicãti, nicãrã niwã.

³ —¿To pür̄icãrẽ mu'sã wãmeyeno'rã, ñe'enojõ me'rã wãmeyeno'rã? ni, narẽ sêr̄tiñ'a'nemocu niwã Pablo.

—Juã cã bu'e wãmeyeronojõta ũsãrẽ wãmeyewã, nicãrã niwã.

⁴ Pablo narẽ nichu niwã tja:

—Juã wãmeyecu niwã masã na ña'arõ weeseti'quere bujaweti ducayúca be'ro. Juã a'tiro nichu niwã: “Yu'hu be'ro ni'cã a'tigusami. Cûrẽ ëjõpeoya”, nichu niwã. Cã tojo ni were'cuta nimi Jesú, nichu niwã Pablo.

⁵ Cã narẽ weretojaca be'ro na Jeshire ëjõpeocã ï'agã, wãmeyecu niwã.

⁶ Be'ro na du'popapure cã ye omocãrîrẽ ñapeocu niwã. Tojo weeri curata Espíritu Santu napure dijatacu niwã. Cã narẽ dijatacã, apemasã ye ucûsere ucûmasítimi'cãrã

ucūnʉ'cācārā niwā. Apeye quē'rārē Ó'acʉ cū weredutisere cā wācūse o'oro me'rā werecārā niwā.

⁷ Na nipe'tirā nírā, doce wa'tero ʉmʉa nicārā niwā.

⁸ Pablo ti macāpʉ nígʉ, i'tiarā mujīpū judío masā na nerērī wi'ipʉ wācūtutuaro me'rā bu'esijagʉ wa'amʉjācʉ niwī. Ó'acʉ nipe'tirā wiogʉ nimi nisere na Jesure ējōpeoato nígʉ pūrō werecʉ niwī.

⁹ Āpērā ni'cārērā ti wi'ipʉ nirā cū weresere tʉ'otʉ'saticārā niwā. Ne ējōpeoticārā niwā. Jesú ye cjasere masā na tʉ'ropʉ ña'arō bu-jicā'cārā niwā. Tojo weegʉ Pablo na me'rā nimi'cʉ cō'awijaa wa'acʉ niwī. Nipe'tirā Jesure ējōpeorārē cā me'rā ti wi'ipʉ nirārē pijiwijaacʉ niwī. Be'ro cā ʉmʉcorinʉcʉ Tirano wāmetigʉ ya wi'i bu'eri wi'ipʉ masārē bu'ecʉ niwī.

¹⁰ Pua cā'ma bu'enu'cūcā'chʉ niwī. Tojo weerā ti di'ta Asiacjārā tʉ'ope'ticā'cārā niwā Jesú ye quetire. Judío masā, āpērā judío masā nitirā quē'rā mejārōta tʉ'ocārā niwā cū weresere.

¹¹ Pablo ti macāpʉ nicā, Ó'acʉ cū me'rāta peje añuse weeī'omʉjācʉ niwī.

¹² Tojo weegʉ Pablo cū basu wa'atimicā, āpērā cū ye su'ti bu'icjase tuweecū'que su'tire, cū ye nesurire miamʉjācārā niwā dutitirā tiro, wātīa sājāno'cārā tiropʉ. Te me'rā dutitimi'cārā yʉ'ruamʉjācārā niwā. Wātīa sājāno'cārārē cō'awīrōmʉjāno'cārā niwā.

¹³⁻¹⁴ Titareta āpērā masā wātīa cō'awīrō si-jari masā Éfesopʉre etacārā niwā. Na siete nicārā niwā. Esceva wāmetigʉ pō'rā ni'cū

põ'rāta nicārā niwā. Cū ni'cū judío masā pa'ia wiogū nicū niwī. Na Jesure ējōpeotimirā, Pablo weronojō na quē'rā Jesú wāmerē pisurā, wātiarē cō'awīrōsī'rīmicārā niwā. Tojo weerā wātiā sājāno'cārārē cō'awīrōrātirā a'tiro nicārā niwā:

—Wātiā mūsā masāpūre nirārē wijaaduti'i Jesú, Pablo werestijagū wāme me'rā.

15 Na tojo nicā, wāti narē yū'ticū niwī:

—Yū'u Jesure masī'i. Pablo quē'rārē masī'i. Mūsā pūrīcārē masītisa'a. ¿Noanojō niti mūsā? nicū niwī.

16 Narē tojo níca be'ro masū wāti sājāno'cū na tiropū bu'puquepejacū niwī. Narē ӯpūtū paacū niwī. Cāmida're, na ye su'tire paatū'rēpe'ocā'cū niwī. Ni'cā pe'e narē paacā'cū niwī. Na pe'e ne a'meticārā niwā. Na su'ti marīrā tojarāpū ti wī'ipū ní'cārā omawija wa'acārā niwā.

17 Ti macā Éfesopū nirā judío masā, āpērā judío masā nitirā nipe'tirā tū'ose'sa wa'acārā niwā tojo wa'asere. Tere tū'oñcua, Jesure wiopesase me'rā wācūseticārā niwā.

18 Tojo weerā pājārā masā Jesure ējōpeorā, masā na tū'oropū wereyū'rūcārā niwā na todūporopū masārē dojorēseti'quere, na yai weronojō niseti'quere.

19 Pājārā tojo wee'cārā paperare na tenojō bu'e'que turirire masā na ū'orōpū ūjūacō'ape'ocārā niwā. Te turiri wapa na ba'paqueocā, cincuenta mil niyeru cujiri wapabūjuse cujiri wapatiro wijacaro niwū.

20 Tojo wee Jesure pājārā ējōpeonemocārā niwā. Cū ye queti nipe'tiropū se'sacaro niwū.

21 Be'ro Pablo wācūcu niwī: "Yū'u Jerusalépu tojaaguti. Topu wa'agu, Macedonia, Acaya di'tapu yu'rūaguti. Jerusalérē cā'rō niquejo, yu'rūaguti tja Romarē ī'asijagu wa'agu", nicu niwī.

22 Tojo weegu puarā cūrē weetamurārē Timoteo, Erastore Macedoniapu o'óyumu'tācu niwī. Cū pe'e Asia di'taputa tojacā'cu niwī.

Éfesopu cumuca wa'a'que ni'i

23 Titareta Pablo cū Éfesopu nicā, Jesure pājārā ējōpeose ye bu'iri pūrō cumuca wa'acaro niwū.

24 Te cumucare wā'cōcu niwī ni'cū Demetrio wāmetigū. Cū asipa'ase plata wāmetisere da'rari masū nicu niwī. Te asipa'ase me'rā Artemisa wāmetigore na ējōpeose wi'seriacā queosere yee, duamūjācu niwī. Artemisa na ējōpeogo na yee'co nico niwō. Te wi'seriacārē duarā Demetrio, āpērā cū me'rā da'raco'terā pajiro wapata'amūjācārā niwā.

25 Be'ro pājārā Jesure ējōpeocā ī'agū, cū me'rācārā, āpērā na weronojō da'rasetirārē neocūocu niwī. Na nérēca be'ro narē nicu niwī:

—Mūsā añurō masī'i. Marī a'te da'rasetise me'rā añurō wapata'a nicā'a.

26 Mūsā quē'rā Pablo werestere tu'oña'ñā. "Marī ējōpeorā masā queose yee'cārā catise cuorā mejēta nima. Ó'acū weronojō nitima", ni werestijagu weeami. Cū tojo were'quere a'tocjārā pājārā ējōpeorā weema. A'tocjārā dia'cū ējōpeosetirā weetima. Pājārā ējōpeorā

weema. A'ti di'ta Asiacjārā quē'rā cū wereserē ējōpeoma.

²⁷ Tojo weero marīrē a'te wiopesabutia'a. Marī da'rasere masā ña'arō wācūrāsama. Tere duutirāsama. Apeye quē'rārē marī ējōpeono'gō añubutiago ya wi'i mejō nirī wi'i tojacā'rōsa'a. A'tocaterore Asiacjārā, nipe'tirocjārā core ējōpeoma. Masā Pablo wereserē ējōpeorā, siape me'rā core ējōpeodu'ucā'rāsama, nicū niwī Demetrio.

²⁸ Na cū tojo nicā tu'orā, uputu ua, caricūcārā niwā:

—Artemisa Éfesocjārā wiogo añubutiago nimo.

²⁹ Āpērā quē'rā tere tu'o, to nirā waroa añurō caricūse'sa wa'acārā niwā. Tojo caricūrāta Gayo, Aristarco wāmetirārē ñe'e, sojaro me'rā wejewā'cācārā niwā pajiri wi'i ti macācjārā na nerērī wi'ipu. Na Macedoniajārā Pablo me'rā sija'cārā nicārā niwā.

³⁰ Pablo quē'rā cū basu masā pājārā tiropu na me'rā ucūgū wa'agū wa'asī'rīmicū niwī. Āpērā Jesure ējōpeorā pe'e cūrē wējēbosama nírā, ne du'u'oticārā niwā.

³¹ Āpērā quē'rā Asiacjārā wiorā Pablo me'rācārā queti o'ócārā niwā cūrē:

—Masā pājārā wa'teropu ne wa'aticā'to, ni queti o'ócārā niwā.

³² Na topu nerērā mejēcā dia'cū no'o na uaro caricūma'acā'cārā niwā. Na ¿de'ro weerātirā a'topu marī nerēti? nisere ne masīticārā niwā.

³³ Na pājārā ti wi'ipu nirī curata masā ūorōpu judío masā na acaweregū Alejandro

wāmetigare tuuquenū'cōcārā niwā. To caricūrārē wereato nírā tojo weecārā niwā. Cū tocā'rōta di'tamarīato nígū narē omocā me'rā weequeocu niwī. Usā judío masā bu'iri moo'o nisere weresī'rīmicu niwī. "Pablo cū weresijase ūsā ye cjase mejēta ni'i", nisī'rīmicu niwī.

³⁴ Na cūrē judío masū nimi ni īamasīrā, ā'rī quē'rā Artemisare ējōpeotisami nírā, maata ni'cārō me'rā caricūmajācārā niwā:

—Artemisa Éfesocjārā wiogo añubutiago nimo. Pua hora tere tojo caricūnu'cūcā'cārā niwā.

³⁵ Be'ro ni'cū ti macācjārā wiogupu narē di'tamarīcā weecu niwī. Narē nicu niwī:

—Marī a'ti macā Éfesocjārā Artemisa añubutiago ējōpeori wi'ire co'terā ni'i. Co queose u'musepu dijati'quere co'terā ni'i. Nipe'tirocjārā a'tere masīsama.

³⁶ "Mūsā tere co'terā niwe'e", ne ni'cū marīrē nímasītisami. Tojo weerā mūsā uasere tocā'rōta du'uya. Diacjū wācūmu'tātimirā, ña'arō weetimicā'ñā.

³⁷ Ā'rā mūsā miiti'cārā apeyenojōacā marī ējōpeose wi'seri cjasere ne yajaticārā niama. Marī ējōpeogore yabiticārā niama. Na weetimicā, mūsā narē mejō waro miiticārā niapu.

³⁸ Demetrio, cū me'rā da'rārā āpērā masārē weresāsī'rīrā, marīrē besewuaropu weresārā wa'ato. Te niatjeta na'irō beseri masā beserā niama.

³⁹ No'o apeyenojō mūsā uasere sērīsī'rīrā, wiorā na a'ti macācjārārē nerēduticā, mūsā uasere ucūñā.

40 Ni'cācā marī caricū'quere romano masā wiorā "Marīrē yu'rūnū'cārā weesama", ni wācūrāsama. Marī tojowarota caricūrō bajuro caricūma'acārā weeapu. Tojo weerā romano masā na weresācā, marīrē de'ro ni yu'tita basiotisa'a, nicu niwī Éfesocjārā wiogu.

41 A'te ucūyapati, "Tocā'rōta ni'i", nicu niwī. Cū "Mūsā ye wi'seripu wa'aya" nicā tu'orā, wijaastepetia wa'acārā niwā.

20

Pablo Macedonia di'tapu, Grecia di'tapu cū sija'que ni'i

1 Cumuca pe'tica be'ro Pablo Jesure ējōpeorārē werecasanu'cōgūti pijiocu niwī. Cū wéréca be'ro narē we'eriti, wa'a wa'acu niwī Macedonia di'tapu.

2 To cjase macārīpu yu'ruagu, tocjārārē cū werese me'rā nemorō wācūtutuase o'onemowā'cācu niwī. Tojo weewā'cā, ejacu niwī Grecia di'tapure.

3 Topu i'tia mujīpū tocjārā me'rā tojacu niwī. Be'ro cū Siriapu yucusu me'rā wa'aguti weemigū, queti tu'ocu niwī judío masā mu'urē wējērātirā weeama nise quetire. Tojo weegu "Mejārō yu'hu a'tica ma'a Macedoniaputa wa'aguti tja", ni wācūcu niwī.

4 Cū wa'acā, cū me'rā wa'acārā niwā Bereacjū Sópater wāmetigu, Tesalónicacjārā puarā Segundo, Aristarco wāmetirā. Tojo nicā Derbecjū Gayo wāmetigu wa'acu niwī. Apī Timoteo, ãpērā Asiacjārā puarā Tíquico, Trófimo

wāmetirā wa'acārā niwā. Be'ro Filipopure etawā. Yū'ū quē'rā Luca Filipopu ní'cu wa'awu tja na me'rā.

⁵ Na ūsā dāporo Filipopu ní'cārā wijawā'cāwā. Ūsārē Troapu co'tecārā niwā.

⁶ Pā bucuase me'rā morētica ba'ari bosenamū be'ro ūsā quē'rā Pablo me'rā narē sirutuwu Filipopu ní'cārā. Tojo sirutuwā'cārā, yucusu me'rā na wa'a'caropu ūsā quē'rā wa'awu. Wa'a, ní'cāmocuse nūmūrī be'ro Troapure ejawu. Topu ūsā me'rācjārā ūsārē pōtērīwā. Topure ní'cā semana tojániwu.

Pablo Troapu būrudija wērī'cupure masō'que ni'i

⁷ Soorinamū ñamipu pōtērīrātirā nerēwā. Pablo pōtērīse dāporo masārē bu'ewī. Cū ape nūmu wijaguti weeyugu, narē yoacā bu'ewī. Téé ñami decopu bu'edu'uwi.

⁸⁻⁹ Ūsā i'tia casatiri wi'i bu'ica tucūpu nerēwā. Ti tucūpure peje sī'osepa niwā. Ni'cū ma'mu Eutico wāmetigu ventana sopepu dujiwī. Pablo yoacā ucūyucā, cūrē wuja ejayu'rūacaro niwā. Cū cārīyu'rūmajā wa'a, būrudija wa'awī nucūcāpu. Ti tucūpu ní'cārā cū tiropu dija, cū wērī'cupure wejewā'cō dāpowā.

¹⁰ Pablo quē'rā dijaa, mu'rīque'a, cūrē paabu'a wejewā'cōwī. "Catimi yujupu. Wācūque'titicā'ñā", niwī.

¹¹ Pablo cūrē masōca be'ro ūsā apaturi mūjāwā ti tucūpūta tja. Cū ūsārē su'ori pōtērīse o'o, ucūnemowī tja téé bo'reste dijaticāpu. Be'ro weretojanu'cō, wijaa wa'awī.

12 Cū wa'áca be'ro Eutico wērī'cāpū masā'cure topū nerē'cārā cā ya wi'ipū miawā. Cū masācā, na pūrō e'catise me'rā tojawā.

Pablo quē'rā Troapū ní'cārā Mileto wāmetiri macāpū wa'a'que ni'i

13 Be'ro Pablo ūsārē Troapū nirārē diapū wa'ayudutiwī Asō wāmetiri macāpū. Tojo weerā topū wa'awū. Pablo cū wa'asī'rī'caronojōta ma'apū wa'acū niwī.

14 Ūsā cūrē Asōpū bocaeja, cū ūsā me'rā diapū wa'awī. Be'ro tja ūsā Mitilene wāmetiri macāpū wa'awū.

15 Topū eja, ape nūmu yū'rūawū Quío wāmetiri nūcūrō pū'topū. Topū cārī, ape nūmu yū'rūawū tja. Yū'rūaa, ejawū Samos wāmetiri nūcūrōpūre. To yū'rūaa, ejawū Trogilio wāmetiri macāpū tja. Topū cārīwū. Ape nūmu wa'a, ejawū Mileto wāmetiri macāpū.

16 Asiapūre yoacā nisī'rītigū, “Éfesore diacjū yū'rūarā”, niwī Pablo. Cū sojayū'rūawī. Apetero weegū cūrē basiocāma, Pentecosté bosenūmu dūporo maata Jerusalēpūre niyusī'rītojawī.

Pablo Éfesocjārā Jesure ējōpeorārē sū'ori nirārē weretūo'que ni'i

17 Miletopū nígūta, Éfesocjārā Jesure ējōpeorārē sū'ori nirārē Pablo queti o'owī:

—Topūre wa'awe'e. A'topū yū'ure pōtērī ucūrā a'tia, ní'o'owī.

18 Na etacā ū'a, narē niwī:

—Mūsā añurō masī'i yū'u mūsā wa'teropūre weeseti'quere. Yū'u ne waro Asiapū etagū

weesetinu'cā'quere, téé yu'u nituogupu weeyapada'reo'quere musā añurō masīsa'a.

19 Yu'u marī wiogu dutiro weeri masū nígu, "Yu'u masīrō me'rā ucū'u", ne nitiwu. Masā Jesure ējōpeoticā uticāti. Yu'ure judío masā na wējēsī'rī wapacā, yu'u pi'eticāti.

20 Yu'u musā nerēwuaropu, no'o musā ye wi'seripu musārē weetamusenojōrē ya'yiotiwu. Werepe'ocā'wu.

21 Judío musārē, judío masā nitirā quē'rārē a'tiro werewu: "Musā ña'arō weesetisere bujaweti ducayuya. Jesú marī wiogure ējōpeoya", niwu.

22 Yu'u ni'cārōacā Jerusalēpu wa'agu wee'e Espíritu Santu yu'ure duti'caronojōta. Topu yu'ure de'ro wa'aro wa'arosa'a. Masītisa'a.

23 A'te dia'cūrē masī'i. Nipe'tise macārīpu yu'u wa'asetirinucu Espíritu Santu yu'ure werewī: "Masā mu'urē bu'iri da'reri wi'ipu sōrō, mu'urē pi'eticā weerāsama", ni wereyuwī.

24 Na yu'ure "Tojo weerāsama" nimigu, wācūque'tiwe'e. Yu'u catiri umucore ma'iwe'e. Marī wiogu Jesú cu da'rase cūu'que pūrīcārē pe'osī'rīsa'a. Ó'acu masā nipe'tirārē ma'imi nise quetire weredutiwī yu'ure.

25 »Yu'u musā tiropu nígu, Ó'acu nipe'tirā wiogu nimi nise quetire weresijawu. Ni'cārōacārē "Musā ne ni'cu yu'ure ñ'anemosome majā", ni tu'oña'sa'a.

26-27 Yé bu'iri nisome musā u'musepu wa'aticā. Yu'u musārē te niatjereta werepe'ocā'wu. Nipe'tise Ó'acu musārē wereduti'quere ne

cā'rōacā ya'yiotiwā.

²⁸ »Mūsā basu pe'e co'teya. Éfesopā tojaarā, āpērā Espíritu Santu mūsārē co'tedutino'cārā quē'rārē co'teya. Ó'acū macū wērīse me'rā na quē'rā marī weronojōta cū pō'rā nima. Tojo weerā narē oveja co'terā na yarā ovejare añurō co'terā weronojōta añurō co'teya.

²⁹ Yū'ū wa'áca be'ro āpērā nisoori masā a'tirāsama. Yaiwa ovejare ba'a'caro weronojō mūsā Jesure ējōpeomi'quere pe'ticā weesi'rīrāsama.

³⁰ Mūsā tiro nirā quē'rā Jesure ējōpeorārē na bu'ese pe'ere sirutuato nírā nisoose wā'cārāsama.

³¹ Tojo weerā mūsā na nisoori nírā, añurō co'teya. Wācūña. I'tia cū'ma umucori, ñamirī nipe'tirā mūsā nirāñucūrē utise me'rā bu'ewā.

³² »Ni'cārōacārē majā mūsārē co'teato nígū yū'ū Ó'acūrē sérībosacūugūti. Cū ye cjase quetire tu'orā, mūsā masīrāsa'a Ó'acū masārē ma'isere. Cū mūsārē tutuacā weegūsami. Ó'acū "Nipe'tirā yū'ū bese'cārārē añuse o'ogūti", nicū niwī. Cū ní'caronojōta mūsārē o'ogūsami.

³³ Yū'ū ne uotiwā āpērā ye niyerure, na ye su'tire.

³⁴ Mūsā añurō masī'i. Yū'ū basu da'rase wapa me'rā nipe'tise yū'ū, yū'ū me'rācjārā uasenojōrē bocawā.

³⁵ Yū'ū tojo wéégū, āpērārē weetamusere mūsārē ū'owā. Marī tojo da'ratjārāta, pajasecuorārē weetamurōwā'a. Wācūña Jesú marī wiogū cū ní'quere. "Apeyenojō o'ogū pe'e ñe'egū nemorō e'catisami", nicū niwī Jesú, ni

weretuowī Pablo Éfesocjārā Jesure ējōpeorārē su'ori nirārē.

³⁶ A'tere tojo nitojanū'cō, Pablo na nipe'tirā me'rā ejaque'a, ñubuewī.

³⁷ Ñubueloja, na nipe'tirā utitjīarā, pūrō ma'ise me'rā cārē paabū'a, we'eritituowā.

³⁸ Na "Mūsā yu'ure ū'anemosome majā" nicā tu'o'cārā nitjīarā, pūrō būjawetirā tojawā. Be'ro cārē peta yucasupū ba'pati tuusooowā.

21

Pablo Jerusalépu wa'a'que ni'i

¹ Éfesocjārā Jesure ējōpeorārē su'ori nirārē we'eritituo, yucasu a'medo'cawujopu mūjāsājāa, wa'a wa'awu. Wa'a, diacjū pē'a ejawu Cos wāmetiri macāpu. Topu cārī, ape nūmu yu'rūawu Roda wāmetiri macāpu. Ti macārē yu'rūaa, ejawu Pátara wāmetiri macāpu tja.

² Toputa ūsā apewu me'rā Fenicia tiro wa'apjupu mūjāsājāa, wa'a wa'awu.

³ Wa'a, Chipre nūcārōrē ū'awā'cā, ti nūcārō cūpe pe'e tojawu. To yu'rūaa, Siria di'tapure etawu. Eta, Tiro wāmetiri macāpu majāwū. Topu tiwu da'rará apeque na duredijocā, ūsā quē'rā tiwupu sāñā'cārā dijaawu.

⁴ Topu ūsā Jesure ējōpeorārē bocaejawu. Na me'rā ni'cā semana tojániwū. Na Espíritu Santu masīse o'ono'cārā Pablore "Mū'u Jerusalépu wa'aticā'ña mu'urē wējērī", ni werewā.

⁵ Na tojo nimicā, ūsā "Ticuse nūmūrī tojarāti" níca be'ro wa'a wa'awu tja. Ūsārē nipe'tirā,

na n̄mosānumia, na pō'rā ba'patit̄uowā petapu. Úsā nipe'tirā nucūporopu ejaque'a, Ó'acūrē ñubuewu.

⁶ Ñubuetuja we'eriti, Úsā yucusupu m̄ujāsājāwā. Na pe'e quē'rā na ye wi'seripu tojaa wa'awā.

⁷ Úsā Tiro wāmetiri macāpu ní'cārā yu'rūaa, etawu tja Tolemaida wāmetiri macāpu. Topu Jesure ējōpeorārē añuduti, ni'cā n̄umū na me'rā tojawu.

⁸ Ape n̄umū yu'rūaa, etawu tja Cesareapure. Topure eta, Úsā Felipe Ó'acū ye queti werecu-siagu ya wi'ipu cārīwā. Cū me'rā topu tojacā'wā. Felipe toduporo Jerusalépuru ãpērā seis me'rā ba'ase etiacju na besecū'cu niwī.

⁹ Cū me'rā cū pō'rā numia ba'paritirā numia marāpusumua moorā niwā. Na Ó'acū cū ucū'quere wereturiari masā niwā.

¹⁰ Úsā pejeti n̄umurī níca be'ro ni'cū Judeacjū Agabo wāmetigu etawī. Cū Ó'acū ucū'quere wereturiari masā niwā.

¹¹ Úsā tiro eja, Pablo ya da ejerituri dare mii, cū basu cū ye omocārī, cū ye du'pocārīpu du'tewī. Du'tetoja, Úsārē niwī:

—Espíritu Santu a'tiro niami yu'ure: “Mu'u a'ti da me'rā du'te'caro weronojō judío masā Jerusalépu a'ti da wiogure du'terāsama. Na judío masā nitirārē o'orāsama cūrē ña'arō weedutirā”, niami Espíritu Santu, niwī Agabo.

¹² Cū tojo nicā tu'orā, Úsā, ãpērā Cesareacjārā Pablore “Ne Jerusalépu wa'aticā'ñā”, nimiwū.

¹³ Cū pe'e Úsārē niwī:

—M̄asā ne utiticā'ñā. Yū'ure tojo wéérā, ɻputu bujawetise o'orā wee'e. Na yū'ure du'tesi'rīcā, yū'u narē "Du'teticā'ñā", nisome. Jerusalép̄u na yū'ure Jesú ye bu'iri wējēsī'rīcā, yū'u e'catise me'rā wērīḡt̄i, niwī Pablo.

14 Úsā cūrē de'ro cā'mota'amasīti, Õ'acū cū de'ro ɻaro weeato nírā tojo du'ucā'wū.

15 To be'ro ɻsā, ɻsā ye dure, Jerusalép̄u wa'a wa'awu.

16 Āpērā pejetirā to Cesareacjārā, Jesure ējōpeorā ɻsārē ba'patiwā'cāwā. Ni'cū na me'rā Mnasō wāmetiḡu yoacā Jesure ējōpeosetiḡu Chipre nucārōcjū niwī. Úsā cū ya wi'ipu Jerusalép̄ure cārīrā wa'awu.

Pablo Jerusalép̄u Santiago, āpērā Jesure ējōpeorā sū'ori nirā me'rā ucū'que ni'i

17 Úsā Jerusalép̄ure etacā, ɻsārē Jesure ējōpeorā e'catise me'rā pōtērīwā.

18 Úsā etáca nūmu ape nūmu pe'e Pablo Santagore l'agū wa'agu, ɻsā me'rā wa'awī. Topure nipe'tirā Jesure ējōpeorārē sū'ori nirā cū me'rā niwā.

19 Pablo narē añudutitoja, judío masā nitirā tiropu nipe'tise Õ'acū cū me'rā wee'quere ni'cārē tenucū werebūrowī.

20 Narē tojo ni wérēca be'ro Õ'acūrē na e'catise o'owā. Be'ro Pablore niwā:

—M̄u'u añurō masīsa'a. Pājārā waro judío masā Jesure ējōpeorā nima. Na Moisé cū duti'quere nipe'tirārē pūrō weedutirā weema.

21 Āpērā masā a'tiro ni ucjama mu'urē. "M̄u'u judío masā nitirā ya di'tapu nígū, judío

masā topu nirārē Moisé duti'quere weedutitiaporo. Na pō'rā õ'rēcju yapa caserore yejecō'adutitiaporo. Tojo nicā marī judío masā weesetisenojō quē'rārē weedutitiaporo", tojo ni ucjama āpērā mu'urē.

22 Na mu'u a'topu ejapu nise quetire tu'orā, nerērāsama. To pūrīcārē ¿de'ro weesī'rīsari?

23 Mu'u a'tiro weecā, añubosa'a. Umua ba'paritirā nima a'tore. Na Ó'acūrē "Apeyenojō tojo weerāti", nicārā niama.

24 Na me'rā mu'u Ó'acū wi'ipu wa'aya. Na Moisé duti'caronojōta weerā weeama. Na ña'arō niseti'quere Ó'acū na me'rā añurō e'catidutirā ducayurā weeama. Mu'u quē'rā na weronojōta weeya. Nipe'tise wa'icurā na Ó'acūrē ūjūamorōse wapare narē mu'u wapayebosaya. Mu'u tojo wéeca be'ro na poarire seecō'adutirāsama. Nipe'tirā judío masā mu'u tojo weecā, mu'urē queti "Tojo nima'acārā weeapā", nirāsama. "Cū quē'rā Moisé duti'quere añurō weegú nimi", nirāsama.

25 »Ũsā sō'onícateropu Jesure ējōpeorā judío masā nitirārē papera dutiri pūrī ojatojawu na weeajere. Wa'icu di'i āpērānojōrē Ó'acū mejētare ējōpeorā na wējē ūjūamorō ūhubuepeo'quere ba'adutitiwu. Nipe'tirā wa'icurā ye díre, wa'icurā na wāmata ūrūasure'cárānojōrē ba'adutitiwu. Āpērārē a'metārādutitiwu na nūmosānumia, na marāpūsūmuá nitirārē, ni ojao'owu judío masā nitirārē, niwā Jesure ējōpeorā sū'ori nirā Pablore.

26 Pablo pe'e "Jaꝫ", niwī.

Tojo weegꝫ sō'onícārā ba'paritirārē miaa, ape nūmu pe'e na ña'arō niseti'quere du'u ducayurā wa'arā Ō'acꝫ wi'ipꝫ wa'awā. Ti wi'i Ō'acꝫ wi'ipꝫ sājāa, Pablo pa'ire werecꝫ niwī:

—Ni'cā semana dū'sa'a ã'rā ña'arō niseti'quere du'u ducayuatjo. Nituori nūmūrē na masānūcū ovejare wējē o'orāsama Ō'acārē, nichu niwī Pablo.

Pablore Ō'acꝫ wi'i po'peapꝫ nigūrē ñe'e wi-jaa'que ni'i

27 Na ña'arō niseti'quere ducayu, na añurō tu'ajaboro āpērā judío masā Asiacjārā Pablore cū Ō'acꝫ wi'ipꝫ nicā ï'acārā niwā. Cūrē ï'arā, āpērā masā ti wi'ipꝫ nirārē uarosājācā weecārā niwā. Na cūrē ñe'ea, caricūcārā niwā:

28 —Ēsā acawererā, ūsārē weetamurā a'tia. Ā'rīta nimi nipe'tiro marīrē ña'arō ucūse me'rā dojorēcusia'cu. Cū "Judío masā ña'a nima", nicusiami. "Moisé cū duti'que wapamarī'i", nimi. A'ti wi'i Ō'acꝫ wi'i quē'rārē "Ña'a ni'i", ni bu'ecusiagꝫ weeami. Apeyema tja griego masārē a'ti wi'ipure miisājātiapī. Judío masā nitirā griego masā a'ti wi'ipure de'ro sājātita basiowe'e. Cū a'tiro wéégꝫ, a'ti wi'i ña'ase marīrī wi'ire dojorēgꝫ weeapī, ni weresācārā niwā.

29 Na toduporo Éfesocjū judío masā nitigꝫ Trófimo wāmetigüre Pablo me'rā nicā ï'acārā niwā macāpꝫ. Tojo ï'a'cārā nitjīarā, na "Cūrē Ō'acꝫ wi'ipꝫ miisājāapī", ni wācūcārā nimiwā.

30 Na tojo nicā tu'orā, ti macācjārā nipe'tirā uarosājāwā. Tojo weerā sojaro me'rā na omasājāa, Pablo tiropu eja, cūrē ñe'e, Ó'acū wi'ipu nigūrē wejewijaawā te sope pu'topu. Be'ro maata ti wi'i soperire añurō bi'acā'wā cū ti wi'ipu du'ti sājārī nírā.

31 Na Pablore wējērātirāpu weemiwā. Na wējēsī'rīrī cura āpērā masā surara wiogupure wererā wa'acārā niwā. A'tiro nicārā niwā:

—Nipe'tirā a'ti macā Jerusalēcjārārē cumuca wa'aro weeapu, ni werecārā niwā surara wiogupure.

32 Cū te quetire tu'ogu, cū yarā surarare nerēduti, āpērā cū me'rācjārā wiorā quē'rārē neo, omawā'cāticārā niwā na tiropu. Be'ro na tojo a'ticā ū'arā, Pablore paami'cārā paadu'ucā'wā.

33 Be'ro surara wiogu Pablo pu'topu wa'a, cū yarā surarare ñe'eduti, pu'a da cōme dari me'rā dū'tedutiwi. Tojo weetojaca be'ro masārē “¿Noa niti a'rī? ¿De'ro weeati?” ni sērītiñā'wī.

34 Cū tojo nicā, masā pe'e apī mejēcā, āpērā quē'rā mejēcā no'o uaro caricūma'acā'wā. Tojo weegu surara wiogu pe'e ne diacjū tu'oejatiwi. Tojo tu'oti, cū yarā surarare miadutiwi na surara nirī wi'ipu.

35-36 Na topu cūrē miacā, pājārā masā narē sirutuwā. Sirutu, pūrō caricūwā:

—Cūrē wējēña, niwā. Tojo weerā surara na ya wi'i sope pu'to mūjārōtiro ejarā, masā “Cūrē wējēña” nicā tu'orā, surara Pablore miiwħamħejawā.

Pablo surara wiogʉ me'rā cã ucũ'que ni'i

³⁷ Ti wi'ipʉ eja, cãrẽ o'osõrõrãtirã weeri cura Pablo surara wiogure griego ye me'rã "Yu'u mʉ'ʉ me'rã ucūsī'rīsa'a", nicʉ niwī. Cã ucūcã tʉ'ogʉ, surara wiogʉ pe'e "¿Mu'ʉ griego yere masīti?

³⁸ ¿To pūrīcārẽ cārʉ sō'onícu Egiptocjʉ masārẽ neocūu weetjīagʉ, romano masã wiorã me'rã a'mewējē'cʉ mejēta niti? Pājārã wējērī masārẽ ba'paritisetiri mil ní'cārārẽ cã yucʉ marīrōpʉ miacʉ niwī. ¿Mu'ʉ cã mejēta niti?" ni sērītiñā'cʉ niwī Pablore.

³⁹ Pablo cãrẽ yu'ticʉ niwī:

—Niwe'e. Yu'u judío masã, Tarso wāmetiri macācjʉ ni'i. Tarso mejō nirī macārẽ mejēta ni'i Cilicia di'tapure. Yu'u ã'rã masã me'rã ucūsī'rīsa'a, nicʉ niwī.

⁴⁰ Cã tojo nicā tʉ'ogʉ, surara wiogʉ "Ja. Ucūña", ni yu'ticʉ niwī. Tojo weegʉ Pablo mʉjārōpʉ nu'cūgūta, omocā me'rã masārẽ di'tamarīdutiwi. Na di'tamarīcā ñ'a, Pablo masārẽ na ye hebreo ye me'rã ucūwī.

22

¹ —Yu'u acawererā, yu'ure tʉ'oya. Yu'u mʉsārẽ yé cjasere wereguti mʉsã yu'ure "Bu'iri moomi" niato nígū, niwī.

² Be'ro Pablo na ye hebreo me'rã ucūcã tʉ'orã, nemorō di'tamarīawā. Pablo narē niwī:

³ —Yu'u judío masã ni'i. Cilicia di'tacjʉ, ni'cā macārẽ Tarso wāmetiri macāpʉ bajuawʉ. A'ti macārẽ Jerusalēpʉ añurō masātu'ajanʉ'cōwū. Yu'ure bu'e'cʉ Gamalie niwī. Moisé marī ñecūsʉmharẽ duti'quere nipe'tisere

bu'epē'ocā'wū. Mūsā a'tocaterore Ó'acū cū duti'quere weesetironojōta yū'ū quē'rā añurō tojota weewū.

⁴ Yū'ū todūporopūre Jesure ējōpeorārē ña'arō weecūcāti. Ejeripō'rā añucāti téé no'o āpērārē wējētu'ajanū'cōgūpū. Umua, numiarē ñe'e, narē bu'iri da'reri wi'ipū sōrōmūjāduticāti.

⁵ Pa'ia wiogū, nipe'tirā judío masā wiorā "Tojota weewī cū", ni masīsama. Náta yū'ure papera apobosatjīarā o'owā Damascocjārā judío masā marī acawererārē. Yū'ū ti pūrī me'rā Damascocjārā Jesure ējōpeorārē ñe'egū wa'amiwū. A'ti macā Jerusalépū narē miiti, bu'iri da'reguati nígū, tojo weemiwū.

Pablo cū ducayuse quetire masārē were'que ni'i

⁶ »Damascopū yū'ū ejagūti weeri cura dajaritero nicā wācūña marīrō ū'mūsepū būpo ya'baro weronojō yū'ū tiro asistedijati bo'reyua wa'awū.

⁷ Tojo wa'acā, yū'ū nucūcāpū bārūque'a wa'acāti. To be'roacā ni'cū yū'ure ucūcā tū'owū. "Saulo, ¿de'ro weegū yū'ure ña'arō weegū weeti?" niwī.

⁸ »Tere tū'o, yū'ū cūrē yū'tiwū: "¿Noa niti mū'ū?" niwū.

»Cū pe'e "Yū'ū Jesú, Nazarecjū, mū'ū ña'arō weesi'rī wapagū ni'i", niwī.

⁹ Yū'ū me'rā wa'a'cārā quē'rā te asistesere ī'acārā niwā. Tere ī'arā, ucuā wa'acārā niwā. Yū'ure cū ucū'que pe'ere tū'oticārā niwā.

¹⁰ Jesú tojo nicā tū'o, "Yū'ū wiogū ¿de'ro weegūsari?" ni sērītiñā'wū cūrē.

»Cũ yu'ure yu'tiwĩ: "Wã'cãnh'cãña. Wa'aya Damascopu. Topu mu'urẽ ni'cã weregusami nipe'tise yu'u mu'urẽ weedutiatjere", nío'owĩ.

¹¹ Yu'ure cã asiste'que ne caperi bajuticã weecäti. Tojo weerã yu'u me'râcjärã Damascopu su'ori wa'arã, yu'ure tãawã'cãwã.

¹² »Ti macãpãre ni'cã Ananía wãmetigu, Moisé duti'quere weenu'cûrî masã niwĩ. Nipe'tirã judío masã Damascopu nirã cûrẽ "Añugã nimi", ni ï'awã.

¹³ Yu'u ti macãpã etáca be'roacã Ananía yu'ure ï'agã ejawã. Cã yu'ure niwĩ: "Saulo, mu'u apaturi ï'agãsa'a tja." Cã tojo nirã curata yu'u apaturi ï'acäti tja. Tojo wa'acã, cûrẽ ï'awã yu'u tiro nu'cûgûrẽ.

¹⁴ »Be'ro yu'ure niwĩ: "Ó'acã marã ñecûsûmua ëjõpeo'cu dãporopu mu'urẽ besecu niwĩ. Ó'acã cã uaro mu'urẽ masiato ni, cûucu niwĩ. Tojo nicã cã macã Jesú ña'ase moogûrẽ ï'a, cã ucûsere tu'oato nígã cûucu niwĩ.

¹⁵ Nipe'tirãrẽ nipe'tiropu mu'u ï'a'quere, mu'u tu'o'quere Jesú ye quetire mu'u werecusiagu wa'agusa'a.

¹⁶ ¿Ñe'enojõ pe'e basioweti mu'urẽ? Basio'o pûrïcã. Wämeyedutiya. 'Yu'u Jesure ëjõpeo'o, yu'u ña'arõ wee'quere acobojoya', ni sërñña Ó'acûrẽ", niwĩ yu'ure Ananía.

Pablo judío masã nitirã tiropu Ó'acã cûrẽ wa'aduti'quere were'que ni'i

17 »Tojo wa'áca be'ro yu'ü Damascopü ní'cü tojátiwü a'ti macä Jerusalépü. Tojata, ñubuegu wa'awü Õ'acü wi'ipü.

18 Yu'ü ñubueri cura cãrítimigü quẽ'ese weronojõ Jesure ū'acäti. Jesú yu'üre niwü: "Quero a'ti macä Jerusalérë wijayá. A'ti macäcjärä yé quetire mu'ü werecijacä, ne ejöpeosome", niwü.

19 »Yu'ü tere tu'o, cürë niwü: "Yu'ü wiogü na añurõ masísama yé cjasere. Nipe'tise judío masä na nerëse wi'serinucü mu'urë ejöpeorärë a'masäjää, narë ñe'e, bu'iri da'reri wi'ipü cüu, papecüuwü.

20 Esteba mu'ü ye queti were'cure na wëjëri curare yu'ü quẽ'rä topüta ū'anu'cüwü. Na ye su'ti bu'icjasere co'tebosawü. 'Añurõ wéérä, tojo weebata'ma', ni wäcüsetinu'cüwü", ni werewü Jesure.

21 »Jesú yu'üre niwü: "Wa'aya. Yu'ü aperopü yoaropü o'ögüti wee'e mu'urë judío masä nitirä tiropü", niwü.

22 A'tota Pablo ucüsere tu'otuowä. Cü "Yu'üre 'Judío masä nitirä tiropü wa'aya' niwü" nicä tu'orä, üpütu caricüwä:

—Cürë wëjëña, ni caricüwä.

23 Caricüñemo, na uasere ū'orä, na ye su'ti bu'icjasere doqueomüjä, di'ta maräriñë õrë wëestequemorõmujäwä.

Pablo surara tiropü weeseti'que ni'i

24 Na tojo weecä ū'agü, surara wiogü Pablore o'osõrõcä'dutiwü na ya wi'i po'peapü. Sõrõtojanü'cõ, "¿De'ro weerä tocä'rõ caricüti?"

ni masīsī'rīgū Pablore tārāgūtigū du'teduticū niwī.

²⁵ Na du'téca be'ro Pablo surara wiogū to co'tegure nicū niwī:

—¿Masā romano masārē bu'iri besemū'tātimirā, tārāta basioti? Basiotisa'a. Romano masārē dutise tojo weedutitisa'a, nicū niwī.

²⁶ Cū tojo nicā tu'ogū, surara cārē dutibutiagū pe'ere weregu wa'acū niwī:

—Mu'u añurō weeapa sī'irē. Romano masāta niami cū, nicū niwī cū wiogūpūre.

²⁷ Cū tojo nicā, surara wiogū Pablo tiropū wa'a, cārē “¿Nirōta romano masā niti?” ni sērītiña'cū niwī.

Pablo yu'ticū niwī:

—Uu, romano masāta ni'i, nicū niwī. Cū tojo nicā tu'ogū,

²⁸ surara wiogū pe'e nicū niwī:

—Yu'ua niyeru pajiro wapayewū romano masā nisere sājāgūtigū, nicū niwī.

Pablo pe'e “Yu'u pūrīcā maata wī'magūputa bajua'cū niwī romano masā nisere”, nicū niwī.

²⁹ Cū tojo nicā, cārē tārābo'cārā uiwijaa wa'acārā niwā. Na surara wiogū quē'rā “Romano masārē du'tedutiasū” nitjīagū, uia wa'acū niwī.

Pablo judío masā wiorā tiropū cū ní'que ni'i

³⁰ Surara wiogū ape nūmū pe'e ¿de'ro weerā cārē weresāpari? ni masīsī'rīgū, pa'ia wiorā, āpērā nipe'tirā judío masā wiorārē nerēduticū niwī. Tojo weegū Pablore na du'te'que cōme darire pāa, na wiorā tiropū pijiwā'cācū niwī.

23

¹ Pablo wiorārē ū'agūta ū'a, narē nicu niwī:

—Nipe'tiro yu'uh catiro pōtēorō ū'acū cū ū'orōpu nipe'tise cū uaro weenu'cūcā'a. Tojo weegu yu'uh wācūque'tiro marīrō nicā'a, nicu niwī.

² Cū tojo nicā tu'ogu, Ananía pa'ia wiogu Pablo tiro nu'cūrārē cū ucūsere tu'osī'rītigu, uuseropu paaduticu niwī.

³ Tojo weecā ū'agū, Pablo Ananíarē nicu niwī:

—Mu'uh weeta'sasepijagu ni'i. ū'acū mu'urē bu'iri da'regusami. Mu'uh Moisé duti'que me'rā yu'ure queoro besegu wee'e ?nimiti? Mu'uh tojo weemigūta, āpērārē yu'ure paadutigu, queoro weewe'e. Moisé cū duti'quere yu'rūnu'cāgū wee'e, nicu niwī Pablo cūrē.

⁴ Cūrē tojo nicā, cū tiro nu'cūrā pe'e Pablore nicārā niwā:

—A'tiro ū'a'arō ucūticā'rōhu'a pa'ia wiogu ū'acū bese'cure, nicārā niwā.

⁵ Tere tu'ogu, Pablo narē nicu niwī:

—Acawererā, cū pa'ia wiogu nisere yu'uh masītiasu. Masīgū pūrīcā, tojo nitiboapā. ū'acū ojáca pūrīpu a'tiro ni ojano'caro niwū: "Macā wiogure ū'a'arō ucūco'teticā'ñā", niwū, nicu niwī Pablo.

⁶ Topu nirā pua curua nicārā niwā. Saduceo masā, fariseo masā nicārā niwā. Narē ū'agū, uputu caricūbocure ucūcu niwī:

—Acawererā, yu'uh quē'rā fariseo curuacjūta ni'i. Yuh'uh pacu quē'rā cūta nimi. Masā wērī'cārā be'ropu masāsere yu'uh ejōpe'o. Tereta yu'ure ni'cārōacārē beserā weema, nicu niwī.

7 Cū tojo nicā, maata fariseo masā saduceo masā me'rā na basu wērī'cārāpū masāse cjasere a'merī dū'sasocārā niwā. Tojo weerā na nerērī wi'ipūta ni'cārō me'rā nisetimi'cārā a'merī dūcawatia wa'acārā niwā.

8 Saduceo masā "Masā wērī'cārāpū masāsome. Õ'acūrē wereco'terā, wātīa quē'rā marīma", ni ējōpeocārā niwā. Fariseo masā pe'e a'tiro ējōpeocārā niwā: "Masā wērī'cārāpū masārāsama. Õ'acūrē wereco'terā, wātīa quē'rā nima", ni ējōpeocārā niwā. A'te ējōpeose me'rā dū'sasocārā niwā.

9 Na ɻptu caricū, ni'cārērā Moisé duti'quere bu'eri masā fariseo curuacjārā wā'cānū'cā, nicārā niwā:

—Â'rīrē ne bu'iri ña'ase bocawe'e. Apetero weegū Õ'acūrē wereco'tegū ucūgū ucūapī Damasco wa'ari ma'apū. Tojo weerā marī Õ'acūrē yū'rūnu'cābosa'a nírā, cārē mejēcā niticā'rā.

10 Na ɻptu caricū dū'sasocā ū'agū, surara wiogū Pablore wējērī ni uigū, cū yarā surarare nicū niwī:

—Pablo tiropū wa'a, cārē pijiwā'cāñā marī nírī wi'ipū, nicū niwī.

11 Ape nūmū ñamipū Jesú Pablo tiropū bajua, cārē ucūcū niwī:

—Mū'ū wācūtutuaya. A'ti macāpū yé quetire ucū'caronojōta Romapū wa'agū quē'rā, tojota ucūña, nicū niwī.

Judío masā Pablore wējēsī'rīmi'que ni'i

12 Cū tojo níca ñami ape nūmū ãpērā judío masā ya'yioropū Pablore wējērā nírā, nerē apoyucārā niwā. A'tiro nicārā niwā:

—Ni'cācā me'rā Pablore wējētimirā, ne cā'rōacā ba'ati, sī'rīti weerā. Cārē wējētojarāpu ba'a, sī'rīrā. Wējētimirā, ba'a, sī'rīcāma, Ó'acū marīrē bu'iri da'reato, ni apoyucārā niwā.

¹³ Tojo ucūrā cuarenta yū'rūoro nicārā niwā.

¹⁴ Na tojo ni ucū apóca be'ro pa'ia wiorā, āpērā judío masā būcurā tiropu wa'a, narē nicārā niwā:

—“Usā Pablore wējētimirā, ne ba'ati, sī'rīti weerāti”, ni apoyuapu. “Usā cārē wējētimirā ba'a, sī'rīcāma, Ó'acū ūsārē bu'iri da'regusami”, niapu.

¹⁵ Musā, musā me'rācjārā wiorā me'rā queti o'oya surara wiogupure. Nāmiacā Pablore musā tiropu miitudutiya. “Usā cū ye quetire du'pocāpūta añurō masīsī'rīsa'a”, ni queti o'oya, nisoodutio'ocārā nimiwā.

—Cū a'topure etasome. Usā cārē wējērāti nírā, ma'apu yucuerāti, ni werecārā niwā wiorārē. Wiorā na tojo nicā tu'orā, “Jau”, nicārā niwā.

¹⁶ Pablo páacjū na tojo wējēsī'rīse quetire tu'ogu, surara na nīrī wi'ipu wa'a, Pablo tiropu eja, werecu niwī.

¹⁷ Pablo pe'e cū werecā tu'ogu, ni'cū surara wiogure pijio, cārē nicu niwī:

—Ā'rī ma'murē mu'u wiogu tiropu pijiwā'cāna. Apeyenojō werese cūoapu, nicu niwī.

¹⁸ Cū tojo nicā, cārē surara wiogu tiropu miaa, cārē nicu niwī:

—Pablo marī bu'iri da'reri wi'ipu cūogu yū'ure pijitjāgū, ā'rīrē mu'u tiropu o'oámi. Apeyenojō weregutigū weeapu mu'urē, nicu niwī.

19 Tojo weegu surara wiogu cūrē tūawā'cā, masā na tu'otirou sērītiña'cu niwī:

—¿Né'enojō werese cuomiti mu'u? nicu niwī.

20 Ma'mu pe'e cūrē yu'ticu niwī:

—Judío masā wiorā Pablo yu'u pacopánumurē ñamiacā na tiropu miadutirāsama mu'urē. “Ùsā cū ye cjasere du'pocāputa añurō masīsī'rīsa'a" nita'sarāsama.

21 Na tojo nicā, eñópeoticā'ñā. Cuarenta yu'ruoro masā Pablore yucuerā ma'apu du'tinu'cūrāsama. “Ni'cārōacārē ùsā Pablore wējētimirā, ne ba'ati, sī'rīti weerāti. Cūrē wējētojarāpu ba'a, sī'rīrāti”, niama. “Wējētimirā, ùsā ba'a, sī'rīcāma, Õ'acu ùsārē bu'iri da'regusami”, niama. Añurō apope'otojacārā niama na weeatjere. Tojo weerā na ni'cārōacārē mu'u “Jau” nise dia'cūrē yucuerā weeama, nicu niwī.

22 Cū tojo níca be'ro surara wiogu pe'e cūrē we'eritigu, a'tiro nicu niwī:

—“Pablore wējēsī'rīse quetire weregu ejapu surara wiogupure” ne ãpērārē wereticā'ñā, ní'ocu niwī.

Surara wiogu Pablore Féli tiropu o'ó'que ni'i

23 Pablo páácju wa'áca be'ro surara wiogu cū docacjārā puharārē pijiocu niwī.

—Musā yarā surarare were, apoyudutiya. Na ni'cācā ñami nueve nicā Cesareapu Pablore mi-arāsama. A'tiro wa'arāsama. Doscientos surara du'pocā me'rā wa'ato. Setenta cabayua me'rā pesawā'cāto. Doscientos ñosēse pjirī me'rā wa'ato.

24 Pablo cã pesajã cabayua quẽ'rãrẽ apoyudutiya. Ne apeyenojõ mejẽcã wa'aro marĩrõ Feli, Judea wiogu tiropu miaña, nicu niwã surara wiogu cã docacjãrãrẽ.

25 Be'ro narẽ cã tojo níca be'ro papera ni'cã pürã ojao'ocu niwã Félire. A'tiro ni ojano'caro niwã ti pürãpure:

26 "Yu'u Claudio Lisia, mu'u Feli Judea di'ta wiogure añuduti'i.

27 Judío masã ã'rã Pablore ñe'e, wẽjësí'rãmicãrã niama. Be'ro 'Cã romano masu nimi' nicã tu'ogu, yu'u, yarã surara me'rã wiorëgã ejawu na wẽjëbo'cure.

28 '¿Ñe'enojõ bu'iri cãrẽ weresãpari?' ni masísí'rãgã, judío masã wiorã tiropu cãrẽ miawã.

29 Na cãrẽ na ëjõpeosetise ye bu'iri weresãcãrã niwã. Ne cãrẽ te ye bu'iri wẽjérõua'a, bu'iri da'reri wi'ipu quẽ'rã sõrõrõua'a nisenojõrẽ bu'iri bocatisa'a.

30 Äpẽrã judío masã cãrẽ wẽjérati nise quetire tu'ogu, cãrẽ wẽjëbosama ni wãcãgã, yu'u mu'u tiropure ã'rãrẽ o'o. 'Cãrẽ a'topu weresãcãrã mu'u tiroputa wa'a, mu'urẽ weresãrã wa'ato', niwã narẽ. Tocã'rõta ni'i", ni ojao'ocu niwã surara wiogu Félipure.

31 Surara cã duti'caronojõta ti ñami Pablore miacãrã niwã Antípatri wãmetiri macãpu.

32 Topu cãrã, ape nãmã pe'e surara dã'pocã me'rã wa'a'cãrã totá majãmitojati a'titicãrã niwã Jerusalépu na ya wi'iputa tja. Cabayua

me'rā wa'a'cārā dia'cū Pablo me'rā yu'rūacārā niwā Cesareapūre.

³³ Na Cesareapū eta, surara wiogū ojao'oca pūrīrē wiacārā niwā Félide. Cū tiropūta Pablo quē'rārē cūucārā niwā.

³⁴ Feli ti pūrīrē bu'etojanū'cō, Pablore "¿No'ocjūpū niti mu'u?" ni sērītiñā'cu niwī. Cū "Cilicia di'tacjū ni'i" nicā tu'ogū,

³⁵ Feli "Mu'urē weresā'cārā yu'u tiropū etacā, mu'u ye ucūsere tu'ogūti", nicā niwī.

Be'ro Pablore surarare co'tedutigū cūucu niwī Herode cū weedutica wi'ipū.

24

Pablore Feli tiropū weresā'que ni'i

¹ Ni'cāmocuse nūmurī yu'rūca be'ro pa'ia wiogū Ananía, āpērā judío masā būcurā, apī masārē weresā'cārārē ucūbosagū Tértulo wāmetigū Cesareapūre wa'acārā niwā. Wa'a, Feli tiropū Pablore weresācārā niwā.

² Tojo weecā, Feli Pablore pijiocu niwī. Pablo na tiropū ejacā, Tértulo cārē weresāwā'cōcu niwī. A'tiro nicā niwī:

—Usā wiogū, añu pūrīcā mu'u dutise. Mu'u masīse me'rā añurō dutimasī'i. Tojo weerā usā a'mequēse moo'o. Añupūrīrō nime'rīcā'a. Te mu'u da'rāse me'rā a'ti di'tacjārārē añurō weetamugū wee'e.

³ Tojo mu'u weeyucā, mu'urē nipe'tirocjārāpū e'catise o'oma.

⁴ Mu'urē yu'u yoacā ucūdojasī'rītisa'a. Tojo weegū yu'u cā'rō ucūquejosere tu'oya.

⁵ »Ã'rī caribosebucu nimi. Cū nipe'tiro a'ti turipure judío masārē uarosājācā weesi-jagū weemi. Apeyema tja Jesú Nazarecjürē ējōpeosetirā curuacjū wiogū nimi.

⁶ Cū judío masā nitirārē pijisājāasī'rīgū, Ó'acū wi'ire dojorēsī'rīmicu niwī. Úsā judío masārē dutise tojo weedutiwe'e. Tojo weerā ūsā cūrē bu'iri ñe'ewū. Úsā judío masārē besewharonojōta cūrē besesī'rīmiwū.

⁷ Úsā tojo weesī'rīcā, Claudio Lisia surara wiogū ūsā tiro a'ti, ūsārē tutuaro me'rā ē'mawā'cā wa'awī.

⁸ Úsārē a'tiro niwī: "Mūsā Pablore weresāsī'rīrā, mūsā a'ti di'ta wiogū Félipure weresārā wa'aya. Féli, mu'ū basuta cūrē sērītiñā'rē. Úsā diacjū nise me'rāta cūrē weresārā wee'e", nicu niwī Tértulo Féli.

⁹ Judío masā topu nirā quē'rā "Tértulo diacjūta ucūmi", nicārā niwā.

Pablo Feli tiropu ucū'que ni'i

¹⁰ Be'ro Feli Pablore ucūdutigū omocā me'rā weequueocu niwī. Tojo weegu Pablo ucūcu niwī:

—Mu'ū yoacā a'ti di'tapure dutigū niyucā, yu'ū mu'urē masī'i. Tojo weegu yu'ū mu'upure e'catise me'rā wereguti yé cjasere.

¹¹ Doce nūmūrīta yu'rū'u Ó'acūrē ējōpeogu a'tigū yu'ū Jerusalēpu etáca be'ro. Mu'ū basuta āpērārē yu'ū ¿diacjūta ucūmiti? nígū, sērītiñā'rēgu.

¹² Yu'ū ti macāpu nicā, āpērā me'rā Ó'acū wi'ipu, judío masā na nerēse wi'seripu, no'o

macā decopu yu'u du'sasocā, āpērā masārē yu'u uarosājācā weecā, ne ni'cāti bocaejatiwā.

13 Ā'rā na weresā'que diacjūta "Te ye bu'iri ni'i", ni ū'ota basiowe'e.

14 »A'te pūrīcārē diacjūta wereguti. Yu'u ñecūsumua na Ō'acūrē ējōpeoseti'caronojōta yu'u quē'rā ējōpeo'o. Tojo weegu yu'u Jesure ējōpeo'o. Ā'rā pe'e tereta "Jesure ējōpeose ña'a ni'i, diacjū niwe'e", nirā weema. Yu'u quē'rā nipe'tise Moisé cū oja'que, Ō'acū ye queti weremū'tārī masā na oja'quere ējōpeo'o.

15 Masā añurā, ña'arā wērī'cārāpu masārāsama nise quē'rārē ā'rā weronojōta yucue'e.

16 Tojo weegu Ō'acū ū'orōpu yu'u tutuaro pōtēorō añurō weesī'rīsa'a. Masā na ū'orōpu quē'rārē tojota weesī'rīsa'a.

17 »Yu'u peje cū'marī be'ro apeye di'tapu bu'esija'cu Jerusalēpūre dajawu. Judío masā pa-jasechurā nirārē niyeru o'ogu a'tiwu. Tojo nicā Ō'acūrē ñubuepeogu apeyenojō o'ogu a'tiwu.

18 Yu'u a'tere tojo weeri cura Asiacjārā judío masā etapejawā yu'u Ō'acū wi'ipu nigūrē. Usā judío masā weesetironojōpūma yu'u ña'arō niseti'quere ducayucā ū'awā. Titare yu'u me'rā pejetirācā masā niwā. Ne narē uarosājācā weetiwu.

19 Yu'u Ō'acū wi'ipu nicā ū'a'cārā, na pūrīcā bu'iri cuomí nírā, mu'u tiro weresārā a'tiroha'a.

20 Na a'titicāma, ā'rā mu'u tiro nirā cārū wiorā tiropu yu'u nicā, na bu'iri boca'quere weresāto.

21 Yu'u a'te puricare nicati. Yu'u u

u

putu ucututuaro me'ra nare niwu: "Masaweri'carapu masarasama' ni, yu'u ejopeose ye bu'iri musa ni'caca yu'ure besera wee'e", niwu, nicu niwi Pablo Félire.

22 Cu tojo níca be'ro Féli Jesure ejopeora na weesetisere anuro masugu niyugu, "Toca'rota tu'oguti. Be'ro Lisia surara wiogu cu etacapu, yu'u mu'ure beseguti", nicu niwi.

23 Tojo weegu Féli surarare co'teduticu niwi Pablore tja.

—Anuro weeya cure. A'ti wi'ipu cu si-jasurica, apera cu me'racjara cure weeta-musurica, cu'mota'atica'na, ni, duticu niwi Féli cu yagu surarare.

24 Pejeti numaru yu'raca be'ro Féli, cu númo judo maso Drusila me'ra wa'acara niwa tja Pablo niri wi'ipu. Topu etagu, surarare pi-jiduticu niwi Pablore. Pablo cu tiropu etaca ñuagu, "Wereya Jesure ejopeosenojo cjasere", nicu niwi.

25 Pablo a'tere werecu niwi cure:
—Ó'acu marire cu duti'quere anuro weesetiduticu niwi. Ó'acu "Musa basu na'aro weesurira, weetica'na, wacututuaya", nicu niwi. Be'ropu besegusami Ó'acu mari weeseti'quere, nicu niwi.

Pablo cu a'tere nica tu'ogu, Féli tu'omaria wa'acu niwi. Tojo weegu Pablore "Wijaagusa'a. Apetero no'o apeyenojo weese móógu, mu'ure pijio-jioguti tja mu'u ucusere tu'oacju", nicu niwi.

26 Féli cure niyeru wapayeca uagu, pijio ucumujácu nimiwi. Cu niyeru wapayeca be'ro

bu'iripʉ nigürē du'uwigōgāti nígʉ, tojo weecʉ nimiwī. Pablo pe'e cārē ne wapayeticʉ niwī.

²⁷ Be'ro pua cā'ma be'ro Feli wiogʉ nisere wi-jacā'cʉ niwī. Cā ducayuro sājācʉ niwī tja Porcio Festo wāmetigu. Feli cā wiogʉ nisere wijagu, judío masā me'rā añurō tojasī'rīgʉ Pablore bu'iri da'reri wi'ipʉta cūucā'cʉ niwī.

25

Festo tiropʉ Pablo ucū'que ni'i

¹ I'tia nūmʉ cā wiogʉ nise sājāca be'ro Festo Cesareapʉ ní'cʉ Jerusalépʉ wa'acʉ niwī.

² Cā topʉ ejacā, pa'ia wiorā, āpērā judío masā wiorā apaturi Pablore wereśārā wa'acārā niwā cūpure tja. Pablo pe'e Cesareapʉ nicʉ niwī.

³ Pablore wējēatjere apoyutojacārā niwā. Tojo weerā Festore ḫputʉ tutuaro me'rā Pablore miaduticārā niwā Jerusalépʉ. "Festo cā Pablore ḫócāma, cā ma'apʉ a'tigureta wējēcō'arāti", nicārā nimiwā.

⁴ Na tojo nicā, Festo pe'e "Cā Cesarea bu'iri da'reri wi'ipʉta nitojami. Yʉ'ʉ basu maata tojaagusa'a tja topure.

⁵ No'o āpērā mūsā wiorā apeyenojō bu'iri cāomi nisere cāorā, yʉ'ʉ me'rāta wa'a weetjīlarā, wereśārā wa'aya topʉta", nicʉ niwī.

⁶ Be'ro Festo Jerusalépʉre ocho o diez nūmūrī ni, dajatojaa wa'acʉ niwī Cesareapʉre. Cā dajáca nūmʉ ape nūmʉ pe'e masārē na beswāaropʉ wa'acʉ niwī. Topʉ eja, Pablore pijiduticʉ niwī.

7 Pablo topu sājāejacā, Jerusalēcjārā judío masā Festo me'rā wa'a'cārā Pablo pu'to wa'acārā niwā. Wa'a, cū weeti'quepureta ña'abutiasē weresācārā niwā. ¿Na weresā'que diacjā niti? ne basioticaro niwā.

8 Na tojo níca be'ro Pablo pe'e "Judío masārē duti'quere ña'arō ucūtiwu. Ó'acū wi'i pajiri wi'ire dojorētiwu. Romano masā wiogure ne cā'rōacā yu'rūnu'cātiwu", nicu niwī.

9 Festo cū quē'rā tja judío masā me'rā añurō tojasī'rīgā, Pablore "¿Mu'u Jerusalēpu wa'asī'rīsari, yu'u topu mu'u ye cjasere besecā?" ni sērītiña'cu niwī.

10 Pablo cūrē yu'ticu niwī:

—Yu'u a'to besewharopu romano masā wiogu tiropu ni'i. A'toputa yu'ure beseroua'a. Yu'u judío masārē ne cā'rōacā ña'arō weetiwu. Mu'u a'tere añurō masisa'a.

11 Yu'u ña'ase wee'que ye bu'iri "Cūrē wējērōua'a" nicā pūrīcārē, ne "Yu'ure wējēticā'ñā", nitibosa'a. Na yu'ure weresā'que diacjā niticāma, ne ni'cā yu'ure sōjā judío masāpure bu'iri da'redutita basiowe'e. Tojo weegu diacjāta Romapu nigū, romano masā wiogu waropu yu'ure besecā uasa'a, nicu niwī Pablo Festore.

12 Be'ro Festo cū me'rācjārā werecasari masā me'rā ucūtoja, Pablore pijiocu niwī:

—Mu'u romano masā wiogu waropure beserouapu. To pūrīcārē mu'u cū tiroputa bese-dutigu wa'agusa'a, nicu niwī Festo.

Festo Agripare Pablo ye quetire were'que ni'i

13 Pejeti nūmūrī Festo Pablore ucūca be'ro Judea di'ta wiogu waro Agripa wāmetigu cū ma'mio Berenice me'rā wa'acārā niwā Cesareapure. Na Festore cū wiogu nise sājāca be'ro añudutirā wa'arā weecārā niwā.

14 Na topu peje nūmūrī niyucā, Festo Agripare werecu niwī Pablo ye cjasere. A'tiro nicu niwī:

—A'to ni'cū masū niami bu'iri da'reri wi'ipu Feli cū wiogu nise wijagu du'uwigōrōti'cu.

15 Yū'ū Jerusalēpu ejacā, pa'ia wiorā, āpērā judío masā bucūrā Pablore wējēato nírā, yū'upure weresāwā.

16 Yū'ū narē yū'tiwu: “Usā romano masā a'tiro weeseti'i. Ne āpērārē wējēdutiro marī'i cūrē weresā'cārā, weresāno'cu quē'rā beseropu na basu a'merī diacjānu'cōtica be'ro. Na weresāno'cu narē yū'tica be'ropu beseno'o”, niwū narē.

17 Tojo weegu na a'to etáca nūmu ape nūmu pe'e maata yoogoro marīrō yū'ū masārē besewharopu wa'awu. Topu eja, Pablore pijiowu.

18 “Yū'ūre weresārā, ‘Nā'abutiase peje waro bu'iri cuomí', ni weresārāsama”, ni wācūmiwu. Ne marīcaro niwū.

19 Na ējōpeosetise cjase dia'cū nicaro niwū. Apeye, ni'cū masū Jesú wāmetigu judío masā na “Wērīa wa'awī” ní'cūre Pablo pe'e cūrēta tja catimi nise queti dia'cūrē weresāwā.

20 Yū'ū a'tenojōrē ¿de'ro weegusari? nímasūti, Pablore sērītiñawū. “¿Mu'ū Jerusalēpu wa'asī'rīsari? ¿Topu beserouhasari te cjasere?” niwū.

21 Cū pe'e “Jerusalēpūre wa'asī'rītisa'a. Ro-

mano masã wiogu waro Augusto tiro pe'e beseno'si'r̄isa'a", niw̄i. Tojo nicā tu'ogu, "Mu'u a'tota tojániḡsa'a yujupu bu'iri da'reri wi'ipu. Yu'u mu'urē o'ota basiocā, mu'u wa'agusa'a", niw̄i, ni quetiwerectu niw̄i Festo Agripare.

²² Cū tojo nicā tu'ogu, Agripa "Yu'u quē'rā cū ucūcā tu'osī'r̄isa'a", nicu niw̄i. Festo pe'e "To pūrīcārē mu'u ñamiacāta tu'ogusa'a", nicu niw̄i.

²³ Ape nūmu Agripa, cū ma'mio Berenice na añuse wiorā su'ti sāñase me'rā na nerēwuari tucūjopu sājāacārā niwā. Āpērā surara wiorā, ti macācjārā wiorā quē'rā na me'rā sājāacārā niwā. Na nerētojaca be'ro Festo Pablore pijidutio'ocu niw̄i.

²⁴ Pablo na tiropu sājāejacā, Festo to nirārē nicu niw̄i:

—Wiogu Agripa, āpērā a'to dujirā, ā'rī Pablore mūsā ū'a'a. Pājārā judío masā Jerusalēcjārā, a'ti macācjārā cūrē weresāwā yu'upure. Na'irō cūrē "Wējērōhu'a'a", ni caricūmūjāwā.

²⁵ Na tojo nimicā, yu'u pe'e "Cūrē wējērōhu'a'a" na nise bu'irire bocaticāti. Cū basu "Yu'u Augusto tiropu beseno'si'r̄isa'a" nicā, "Cūrē toputa o'óghati", niw̄i.

²⁶ Yu'u cūrē o'óghu, "Ā'rī a'te bu'iri c̄uomi, tojo weecu niw̄i", ne papera ni ojao'ota basiowe'e marī wiogupure. Tojo weegu yu'u mūsā tiropu ā'rīrē pijioapu. Mu'urē wéegu pijioasu ūsā wiogu ā'rī me'rā ucūato níḡu. Mu'u cū me'rā ucūca be'ro Augustopure "A'te bu'iri c̄uomi" ni ojao'ota basiorosa'a níḡu, cūrē pijioasu.

²⁷ Ni'cū bu'iriwi'ire o'óghu, "A'te bu'iri c̄uomi" ni weretimiḡu, o'ota basiowe'e marī wiogupure.

Mejõ warota o'óro weronojõ tñ'oña'sa'a, nich niwñ Festo Agripare.

26

Pablo Agripare cñ were'que ni'i

¹ Be'ro Agripa Pablore ucñduticñ niwñ:

—Ni'cäröacä mñ'ñ yñ'tiya mu'urë na weresä'quere, nich niwñ. Tojo weegñ Pablo wiogure añudutigñ, na weesetironojõta omocä me'rã weequeo, cñrë ucñcñ niwñ:

²⁻³ —Wiogñ, mñ'ñ nipe'tise judío masä na weesetisere masïsa'a. Apeye na ucñ a'metu'timñjäse quë'rärë masïsa'a. Tojo weegñ yñ'ñ añurõ e'catise me'rã mu'urë weregñti judío masä na yñ'ure weresä'quere. Añurõ pajaña'se me'rã yñ'ñ ucñsere tñ'oya.

⁴ »Yñ'ñ wñ'magñ nicäpñta judío masä nipe'tirä yñ'ñ niseti'quere masimñjätiwñ. Ya macä Tarsopñ nicä, Jerusalépñ yñ'ñ nicä masïwñ. A'tocateropñ quë'rärë masïsama yñ'ñ weesetisere.

⁵ Yñ'ñ ma'mñpñta fariseo curuacjñ ninñ'cäwñ. Na tere weresñ'rñrä, añurõ masïsama. Nipe'tirä judío masä wa'teropñre ti curuata ni'i nipe'tise Moisé cñ duti'quere añurõ weeri curua.

⁶ Ni'cäröacärë Õ'acñ masä wëri'cäräpñre masöggñsami nise yñ'ñ ejöpeose ye bu'iri a'topñ besedutirä o'oáma. A'te masäse cjasere marñ ñecñsumñapñreta Õ'acñ weretojacñ niwñ.

⁷ Tereta yucuerä wee'e marñ doce cururicjärä. Tojo weerä umñcori, ñamirñ cñrë ejöpeorä ñubuenu'cñcä'a. Yñ'ñ quë'rã wëri'cäräpñ

masārāsama nisere yucuegu wee'e. A'te ye bu'rita ni'cārōacārē judío masā yu'ure weresārā weema.

⁸ To pūrīcārē ¿de'ro weerā musā pe'e Ó'acū masā wērī'cārāpūre masōsere ējōpeoweti?

⁹ »Yu'u quē'rā toduporopu Jesú Nazarecjūrē ējōpeorārē ña'arō weesī'rīrō pōtēorō weecūmiwū.

¹⁰ Jerusalēpu pa'ia wiorā na dutio'omujārō me'rā Jesure ējōpeorārē ñe'e, bu'iri da'reri wi'ipu miamicājāwū. Narē wējēcā, yu'u quē'rā ne cā'mota'atiwu.

¹¹ Pejetiri yu'u judío masā na nerēse wi'seripu wa'a, Jesure ējōpeodu'uato nígu bu'iri da'recūwū. Uputu waro na me'rā uagu, apeye di'tapu narē bu'iri da'resī'rīgū sirutuwā'cācūwū.

¹² »“Bu'iri da'regutti tja” ni wācūwā'cāgū, pa'ia wiorā dutio'ori pūrī me'rā Damascopu wa'amiwū.

¹³ Ti macā wa'ari ma'apu wa'agu, dajaritero nicā mujīpū asistero nemorō u'musepu asiste-dijati, añurō bo'reyua wa'awu. Yu'u tiro, yu'u me'rācājārā tiropu asiste se'sa wa'awu.

¹⁴ Tojo wa'acā, ñsā nucūcāpū nipe'tirā būrāque'a wa'awu. Ni'cū yu'ure hebreo ye me'rā ucūcā tu'owu: “Saulo, ¿de'ro weegu yu'ure ña'arō weeti? Tojo wéegu, mu'u basuta ña'arō weegu wee'e”, niwī.

¹⁵ »Cū tojo nicā, “¿Noa niti mu'u?” niwī cūrē.

»Cū yu'ure yu'tiwī: “Yu'u Jesú ni'i, mu'u ña'arō weesī'rī wapagu.

¹⁶ Wā'cānu'cānā. Yu'u mu'urē yé cjasere weregu wa'ato nígu mu'urē bajuapu. Ni'cācā

mu'u ñ'a'quere, yu'u mu'urẽ be'ropu ñ'oatjere weregu wa'agusa'a.

17-18 Judío masã, ãpẽrã judío masã nitirã mu'urẽ w ej s r ic , a nur  co'tegut . Judío masã nitirã tiro na tu'omas ato n g  y  quetire mu'ur  weredutigu o'ogutigu wee'e. Mu'u werec , n a'ar  weeseti'quere du'u, a nuse pe'ere sirut r sama. Tojo weec , na'it 'ar p  n i'c r  bo'reyuse pe'ere bocar sama. Yu'u na wiog  nig ti. W t  pe'e na wiog  ninemotic 'to n g  tojo weegut . Yu'ure  j opeoc , na n a'ar  weeseti'quere acobojogut . Tojo weer  na qu 'r   p r a yu'ure  j opeo'c r , yu'u bese'c r  me'r  nir sama", niw  Jes  yu'ure.

19 »Tojo weegu Jes  c  u'musepu uc dijo'quere queoro weewu. Yu'runu'c tiwu.

20 Yu'u ne waro Damascocj r r  Jes  ye quetire werenu'c w . Be'ro Jerusal c j r r , nipe'tiro Judea di'tacj r r ,  p r a jud o mas  nitir  qu 'r r  a'tiro werewu. "N a'ar  mus  weeseti'quere du'uya.  'ac  c  haro weey ", niw . Na tojo w e ca be'ro na d ucayu'quere  p r r r  l oato n g  nar  a nur  nisetidutiwu.

21 A'te yu'u were'que ye bu'iri jud o mas   'ac  wi'ipu yu'u nig r   ne'e, w ej s r imiw .

22 Na tojo wees r im c ,  'ac  pe'e yu'ure weet amunu'c c 'w . Tojo weegu yu'u a'tocaterore wior r ,  p r a mej  nir  qu 'r r   'ac  ye quetire were'e. D aporop  Mois ,  p r a  'ac  ye queti weremu't r  mas  "Be'rop  tojo wa'ar osa'a" na n i'caronoj  tereta yu'u were'e.

23 Na a'tiro ni ojac r  niw : "Cristo  'ac 

bese'cu pi'eti, wērīgsami. Wērītoja, cúta wērī'cupu masāmu'tāgsami. Tojo weegu cú y'ruosere weregusami judío masārẽ, judío masā nitirārẽ", ni ojacārã niwã, ni werecu niwĩ Pablo.

24 Cú tojo nirĩ curata Festo caricũquejocu niwĩ Pablore:

—Pablo, mu'u maatigu wee'e. Uputu mu'u bu'ese ye bu'iri mu'u tu'omasitigu dojo'o, nichu niwĩ Festo.

25 Cú tojo nicã, Pablo y'ticu niwĩ: "Y'u maatigu mejëta wee'e. Y'u werese diacjüta ni'i. Wiopesase me'rã were'e", nichu niwĩ.

26 Be'ro Agripare werecu niwĩ tja:

—Mu'u a'te cjasere añurõ masñsa'a. Tojo weegu y'u mu'urẽ uiro marñrõ were'e. Nipe'tise y'u mu'urẽ were'quere añurõ masñsa'a. A'te Jesú ye queti ya'yioropu wa'atiwuu.

27 »To püricär mu'u quë'rã, Agripa, Õ'acü ye queti weremutär masã na oja'quere ējöpeoweti? Y'u tu'oña'cã, mu'u ējöpeosa'a, ni séritiña'cu niwĩ Pablo.

28 Cú tojo nicã, Agripa nichu niwĩ:

—¿Pejetiacã ucüse me'rã mu'u y'ure Jesure ējöpeocã weecã'si'rõti? ni y'ticu niwĩ.

29 Pablo ninemocu niwĩ tja:

—Peje ucüse, pejetiacã ucüse useri me'rã mu'u, a'to nirã nipe'tirã y'u weronojõ Jesure ējöpeocã uasa'a, y'u weronojõ bu'iri da'reri wi'ipu nitimirã, nichu niwĩ.

30-31 Cú tojo níca be'ro Agripa, Festo, Berenice, apërã na me'rã dujurã wâ'cânu'cã, ape tucüpu

Pablo ye cjasere ucūrā sājāacārā niwā. A'tiro nicārā niwā:

—Cū pūrīcā te ye bu'iri wējērōua'a nisere ne mooami. Ne bu'iri da'reri wi'ipu quē'rārē cūuta basiotimiapā, nicārā niwā.

³² Agripa pe'e Festore nichu niwī:

—Cū basu pe'e "Augusto romano masā wiogu yu'ure beseato" niticāma, marī cūrē du'uwīrōcā'boapā, nichu niwī.

27

Pablore Romapu o'ó'que ni'i

¹ Be'ro Festo Romapu o'óta basiocā ū'agū, Pablore, tojo nicā āpērā bu'iri da'reri wi'ipu nirārē Julio surara wiogu're co'tedutiwi. Julio surara wiogu Augusto wāmetiri curuacjū niwī. Yu'u Luca quē'rā na me'rā wa'awu.

² Úsā ni'cawū yucusu Adramitio wāmetiri macā cjāwū Asia cjase petaripu wa'apju me'rā mūjāsājā wa'awu. Apī Aristarco wāmetigu Macedonia di'ta Tesalónica wāmetiri macācjū ūsā me'rā wa'awī.

³ Cesareapu wija'cārā ape nūmu ūsā Sidō wāmetiri macāpūre etawu. Topu ūsā etacā, Julio Pablore pajaña'gū, a'tiro weewī. Tocjārā cū me'rācājārā cū uasenojōrē o'oato nígū, na tiropu sijadutigu du'uo'owī.

⁴ Úsā ti macāpu ní'cārā wijawā'cā, Chipre nūcārōrē diacjūcamocā pe'e yu'rūawu. Tia pe'e wī'rō tutuatiwu.

⁵ Úsā Cilicia, Panfilia wāmetise di'ta tiro ti maarēta yu'rūtērī pē'a, Mira wāmetiri macāpu Licia di'tapūre ejawu.

6 Ti macāpu apewhpū mūjāsājārātirā tiwhpū sāña'cārā dijawh. Be'ro surara wiogh apewh Alejandría cjāwū Italiapū wa'apjhure bocaejawī. Usā tiwhpū mūjāsājā, wa'a wa'awh tja.

7 Wī'rō ūsārē uputu wēe cā'mota'ayucā, ūsā peje nūmūrī yoogowh. Usā uputu pi'etica be'ropu ejawh Gnido wāmetiri macā pōtēorōpūre. Wī'rō apero pe'e wēose ye bu'iri diacjū yu'rūamasīti, apero pe'e majāmiawā. Salmón peta tiro pe'e yu'rūaa, Creta nūcūrōrē cūpe pe'e bajaque'awh.

8 Usā sumutopu yu'rūaa, uputu da'rayh'rūa'cārā caributirāpū Añurī Peta wāmetiropūre ejawh. Ti peta Lasea wāmetiri macā ph'to niwā.

9 Usā uputu yoogo'que ye bu'iri judío masā be'tiri bosenumh yu'rūatojacaro niwā. Tojo weero wī'rō uputu wa'a, pu'ecu nū'cātjo cā'rōacā dū'sawh. Usā yu'rūacā, uputu waro wiopesa niwā.

10 Tere masīgū, Pablo narē weremiwī:
—Marī yu'rūacā, wio nisa'a. A'tiwh, tiwh cjase apeque, marī quē'rārē mirītawio nisa'a. Tojo weerā marī a'toputa tojánirā yujupu, nimiwī.

11 Cū tojo nimicā, surara wiogh Pablo ucūsere th'otiwī. Tiwh wiogh, tiwh autughure na ucūse pe'ere ejōpeowī.

12 Ti peta pe'e pu'ecu nicā ña'a níporo. Tojo weerā tiwhpū sāñarā pājārā tī nucārō Cretare yu'rūa wa'asī'rīwā Fenice wāmetiri macāpu. "Topu apetero weerā pu'ecu tō'orāsa'a", niwā. Ti peta pe'ere uputu wī'rō wēetiporo.

Pablo quē'rā pu'etō'o'que ni'i

13 Tojo weerā sajatiro wī'rō wēetuuwā'cāticā, tiwā da'rara pe'e "Yū'rūarouā'a Fenicepū", ni wācūwā. Tojo wee ūsā Creta wāmetiri nucūrō sumutopū yū'rūawū.

14 Ūsā wijáca be'ro maata wī'rō uputu wēewā'cātiwu ūsā pū'to nucūrō tiro pe'e. Te wī'rō Nordeste wāmetiwu.

15 Tiware wī'rō uputu wēecā'mota'awū. Tojo wēecā, wī'rō wēepōtēorō pe'e wa'ata basiotiwu. Basioticā ūsā, to wēewā'cārō pe'eta ūsārē sū'ori miawū.

16 Ūsā ni'cā nucūrō Cauda wāmetiri nucūrōacāpūre eja, yū'rūawū wī'rō uputu wēopūrītiro pe'e. Tiwā siropū ni'cāwū yucusū cā'wūacā pajipjū miricā, na yū'rūapjū du'tepono'wū. Wī'rō uputu wēecā, tiwācārē uputu da'ratjīarāpū pajipjūjopū miisāawū.

17 Tiware wejemorōpeotoja, pūnu'mo dari me'rā wī'rō me'rā batari nírā pajipjūta warūa, du'tewā. Be'ro na ui, Sirte wāmetiro nucūporojopū marīrē wēewā'cārī nírā, na "Su'ti caseri wī'rō miato" ni, du'te'o'que caserire pāacā'wā. Na pāáca be'ro wī'rō wēorō pe'eta wa'awū.

18 Ape nūmū mejārōta wī'rō wēecā ūsā, a'tiro weewā. Tiwāpū apeque sāñasere pa'sa tutuapjū tojato nírā cō'aduowā.

19 Ape nūmū ūsā basuta ni'cārē tiwā cjase su'ti caserire, na du'te'que darire, na tuatu'que sē'rērīrē doqueñonemowū tja.

20 Peje nūmūrī mujīpū umūcocjū, ñocōa ne bajutiwā. Tojo weerā ūsā no'o diácjū

wa'arāsari, nita basiotiwu. Wī'rō quē'rā tojo wēenu'cūcā'wu. Tojo wee "Ùsā ne yu'rusome", ni wācūmiwu.

²¹ Peje nūmūrī ùsā ba'atiwu. Tojo weecā ū'a, Pablo na wa'teropu ní'cu wā'cānu'cā, narē niwī:

—Musārē sō'opu Cretapu yu'u were'quere tu'ocā, añu niboapā. Marī topu wijatirā, a'tiwure dojorē, tiwu cjasere bajuriotiboapā.

²² Ni'cārōacārē musā uiticā'ña. Ne ni'cu wērīsome. A'tiwu dia'cu bajudutirosa'a.

²³ Yu'u Ó'acūrē ējōpeogu ni'i. Cu yu'u wiogu nimi. Ni'cācā ñami ni'cu cūrē wereco'tegu yu'u tiropu bajuami.

²⁴ A'tiro ni wereami: "Ne uiticā'ña. Mu'u Augusto wiogu tiropu beseno'gu wa'agusa'a. Ó'acu mu'u sērīsere añurō tu'oami. Tojo weerā a'tiwupu nirā yu'rupe'ticā'rāsama. Ne ni'cu wērīsome", ñami.

²⁵ Tojo weerā musā wācūtutuaya. Yu'u Ó'acūrē ējōpeo'o. Cu ní'que diacjuta wa'arosa'a.

²⁶ Wī'rō dia'cu marīrē nucūrōpu wēequepeorosa'a, niwī Pablo.

²⁷ Pua semana ùsā Cretare wijáca be'ro ejacāti pajiri maa Adriático wāmetiri maajopure. Wī'rō uputu wēocā'mota'ayucā, yoogocāti. Ñami deco nicā tiwucjārā da'rará, "Marī di'ta tiropu ejará weetu'sa'a", niwā.

²⁸ Tojo weerā na ¿no'ocā'rō ù'cuamiti? nírá, ni'cā da yuta da me'rā dijoo, queoña'wā. Na tojo weecā, treinta y seis metros ù'cuawu. To be'roacā tja apaturi queoña'wā. Veintisiete metrota nicaro niwu majā.

29 Ñami niyucā, na ūtāpagapū doquewārī nírā, a'tiro weewā. Ba'paritise cōme pjirī pacare te yapuripū yuta dari me'rā du'teō'o'quere doqueñowā. Auturo pe'e tiwāre wejeñe'epo'ato nírā tojo weewā. Tojo weetojaca be'ro na "Maata bo'reacā ūamisa'a", ni wācūque'tiwā.

30 Ñamita tiwāre da'raco'teri masā du'tisī'rīmiwā. Tojo wee na "Cōme pjirīrē ū'mutārō pe'e doqueñorātirā wee'e" nisoo, yucusuacārē miidijoo, tiwū me'rā du'tisī'rīmiwā.

31 Pablo na tojo weesī'rīcā ū'agū, surara wiogure, āpērā surarare werewī:

—Ā'rā a'tiwāpū tojaticā, mūsā ne ni'cū catosome, niwī.

32 Cū tojo nicā tu'orā, surara pe'e tiwū yucusuacārē du'te'que darire dutesurequeñocā'wā.

33 Bo'reque'ati dūporo Pablo tiwāpū nirārē ba'adutiwī:

—Púa semana wa'a'a mūsā cārīti, ba'atimirā mūsā nirō.

34 Tojo weegū yū'ū mūsā baanūjā tutuato nígū, mūsārē ba'adutiguti. Ne cā'rōacā mūsārē mejēcā wa'asome, niwī.

35 Tojo nitoja, Pablo párē mii, nipe'tirā ū'orōpū Ō'acūrē e'catise o'owī. Be'ro cū basu tigare deco me'rā pe'é, ba'awī.

36 Na cū tojo ba'acā ū'arā, na būjawetimi'quere du'u, na quē'rā e'catise me'rā ba'awā.

37 Ūsā tiwāpū sāñarā nipe'tirā doscientos setenta y seis niwū.

38 Na ba'asĩ'rĩrõ põtẽorõ na ba'áca be'ro tiwãpã sãñase trigo ajurire ti maapã doqueño'ocã'wã. Yucusã ca'rasãanemopjã tojato nírá tere cõ'awã.

Yucusã nucũporopã su'apeja'que ni'i

39 Bo'reque'aca be'ro tiwã da'rari masã nucãrõrẽ ñ'abocawã. ¿No'opã niti? ni ñ'amasiñiwã. Na tojo ñ'amasiñimirã, opatucã nucũporo nirõrẽ ñ'a, "Sõ'o buanãjãrã, apetero weero basiocãma, to majãarã", niwã.

40 Tojo weerã toduporo "Cõme pjirõ wejeñe'epo'ato" ni, na du'te doqueño'que pjirõfrẽ dutesure dijowã. Apeye wajapjirõ pacare, autuse pjirõ du'te'que darire pãaca'ranã'cõwã. Na tojo weetojaca be'ro u'mutãrõpã nirõ su'ti caserore wî'rõ ti caseropã ñe'e miato nírá wejemorõ yoowã. Tojo weero tiwã nucũporo sumuto pe'e nujãwã.

41 Nãjã, ñ'cãatiro nucũporo opa bu'a nirõpã su'apeja wa'awã. Wajamã'tärõ pe'e nucũporopã opašio doquebi'peque'awã. Ne sãoburota basiotiwã. Tiwã auturo pe'e pã'cõrõ pacase paaquẽocã, bata wa'awã.

42 Tojo wa'acã ñ'a, surara tiwãpã bu'iri cñorã na ñe'e'cãrãrẽ ne ni'cã doqueñojã baadu'titicã'to nírá wẽjãcã'sĩ'rõmiwã.

43 Surara wiogã pe'e Pablore yu'rhuosĩ'rõgã, narẽ cã'mota'awí. Be'ro baamasãrãrẽ sumutopã baanãjãmã'tãdutiwí.

44 Äpẽrãrẽ taboa pjirõ me'rã pa'sanujãdutiwí. Te me'rã wa'atirã, tiwã cjase bata'que pjirõ me'rã

pa'sanuјādutiwī. Tojo weetjīrā, ūsā nipe'tirā yu'rupe'ticā'wū.

28

Pablo Malta nucūrōpu ní'que ni'i

¹ Ūsā nipe'tirā sumutopu nuјāta, majānu'cāca be'ro ūsā masīwū, ti nucūrō Malta wāmeticaro niwū.

² Tocjārā masā acoro pejacā yusnacā ī'arā, ūsārē aňurō pajaňa'wā. Tojo weerā pecame'e wījābosa, ūsārē sō'madutirā pijiwā.

³ Pablo quē'rā peca boposāse seegu wa'a, mitiawī. Cū tojo mitiari cura aña pecapu ní'cu asise uiwijatigū, Pablo ya omocāpu cū'rī doqueyojawī. Toputa wā'ñacā'wī.

⁴ Ti nucūrōcjārā aña Pablo ya omocāpu wā'ñacā ī'arā, na a'tiro niwā:

—Ã'rī masā wējērī masū nisami. Cū dia pajiri maapu yu'rutoja'cu nimigū, cū ña'arō wee'que wapa wērīgūsami, niwā.

⁵ Pablo pe'e aňarē pecame'epu wejeste-quetiawī. Cūrē ne mejēcā wa'atiwu.

⁶ Na tocjārā pe'e "Maata cūrē bipia wa'arosa'a", nimiwā. "Bipiticāma, wācūna marīrō būrūque'a, wērīa wa'agūsami", ni wācūmiwā. Na yoacā yucuecūmí, cūrē mejēcā wa'aticā ī'a, mejēcā wācūwā tja. "Ã'rī umu mejēta nisami. Marī ejōpeogu nígū nisasami. Tojo weero cūrē aña cū'rīcā, ne mejēcā wa'awe'e", niwā.

⁷ Ūsārē tojo wa'a'caro ti nucūrō wiogu Publio wāmetigū ya di'ta pu'toacā niwā. Cū ūsārē cū

ya wi'ipu cārīdutigū pijiawī. I'tia nūmū ūsā cū ya wi'ipu nise nūmūrīrē ūsārē añurō weewī.

⁸ Titare Publio pacu ujaque, yoja dutitigū cājīwī. Pablo cū cājīrōpu sājāa, Ó'acūrē sērībosa, cū dupoapure ñapeowī. Tojo wee cūrē yū'rūcā weewī.

⁹ Cū tojo weecā ī'arā, ti nūcūrōpu nirā dutitirā na ye dutire yū'rūodutirā cū tiropu a'tiwā. Nipe'tirā na ye dutire yū'rūono'wā.

¹⁰ Ti nūcūrōcjārā ūsārē peje apeyenojō o'owā. Be'ropu ūsā yucusupu wa'arā, pu'etiatje quē'rārē o'owā.

¹¹ Ūsā ti nūcūrōpūre i'tia mujīpū niwā. Be'ro Alejandría wāmetiri macā cjāwā me'rā wa'awu tja. Tiwu topu pu'ecu tō'o nínicaro niwā yujupu. Tiwu yucusuē'quēapu āpērā masā ējōpeosetirā Cástor, Pólux wāmetirā queose na paateō'o'que wā'ñawā.

¹² Maltapu ní'cārā wija, Siracusa wāmetiri macā cja petapu ejawu. Topu i'tia nūmū tojáníwā.

¹³ Be'ro Regio wāmetiri macāpu wa'arā, sumutopu nūjāwā. Topu eta, ní'cā nūmū be'ro ūsā wa'aro pe'eta wī'rō wēowā. Tojo weerā ape nūmū pe'e ejabaque'owu Puteoli wāmetiri macāpure. Topu eta, ūsā tiwupu sāñā'cārā dijawu.

¹⁴ Topure āpērā Jesure ējōpeorārē bocaejawu. Na ūsārē "Ni'cā semana ūsā me'rā tojáníña", niwā. Tojo weerā ūsā ni'cā semana to ni, be'ro Romapu wa'arā ma'apu yū'rūawu tja.

¹⁵ Āpērā Romacjārā Jesure ējōpeorā ūsā

Romapu wa'ase quetire tu'otojacãrã niwã. Tere tu'o, ñsãrẽ põtẽrïrã etawã ma'apu Foro de Apio wãmetiri macãpu. ãpẽrã quẽ'rã aperopu sijari masã na cãrïrõpu Tres Tabernas wãmetiropu ñsãrẽ põtẽrïwã. Pablo narẽ ï'agu, Õ'acãrẽ e'catise o'o, cu basu quẽ'rã nemorõ e'cati, wãcãtutuase bocanemowï.

¹⁶ Ùsã Romapu etáca be'ro surara wiogu Julio a'tiro weewï. Bu'iri chorã cu mia'cãrãrẽ tocjãrã bu'iri chorãrẽ co'terã wiogupure wiawï. Pablo pe'ere ape wi'ipu ni'cu surara cãrẽ du'tiri nígu co'teacju me'rã cãuwï.

Pablo Romapu n'i que ni'i

¹⁷ I'tia numu ñsã Romapu etáca be'ro Pablo ti macãcjãrã judío masã wiorãrẽ pijiwï. Be'ro cu tiropu na ejacã ï'a, narẽ a'tiro niwï:

—Yu'u acawererã, ne cã'rõacã mejẽcã weetiwuu marĩ acawererãrẽ. Ne marĩ ñecãsumuapu weeseti'quere "Tojo niwe'e", nitiwuu. Tojo weetimicã, marĩ acawererã Jerusalépu yu'ure ñe'e, romano masã wiorãpure o'owã.

¹⁸ Na romano masã wiorã yu'ure sêrñtiñã'a, cãrẽ wẽjérõua'a nise bu'irire bocatitjiarã, du'usñ'rñmiwã.

¹⁹ Na judío masã pe'e pûrñcã yu'ure ne du'uwigõrõ uatiwã. Tojo weegu yu'u "Wiogu Augusto Romacjuputa beseato", niwu. Ne yu'u acawererãrẽ weresãgu mejëta, yu'u haro me'rã a'tiapu.

²⁰ Yu'u tojo weetjñagu, musã me'rã ucãguti nígu, diacju masãlato nígu musãrẽ pijioapu. Marĩ

judío masã yoacã yucue'cu a'titojacu niwã. Cã Jesucristo wãmetimi. Yu'u cãrẽ ejõpeose ye bu'iri a'te dari cõme dari me'rã dã'teno'cu ni'i, niwã Pablo.

21 Na cãrẽ niwã:

—Usã ne ni'cã papera pürã judío masã Judeacjãrã na ojao'oca pürirẽ ñe'ewe'e. Mu'u ye cjasere tu'owe'e. To Judeacjãrã a'topu sijarã etarã, ne ña'arõ ucũ werestatiwã mu'urẽ.

22 Usã a'te dia'cãrẽ masi'i. Nipe'tirocjãrã "Jesure ejõpeose ña'a ni'i", ni ucũma. Tojo weerã ũsã mu'u ejõpeosere tu'osí'rïsa'a, niwã.

23 Tojo níca be'ro na ni'cã nuumu tere ucũatji nuumurẽ besewã. "Ti nuumu a'tirãti" ni, wa'a wa'awã. Ti nuumu nicã pãjãrã masã Pablo cãjirã wi'ipu etawã. Na nerêpe'tica be'ro bo'reacã bu'enu'cã'cu, téé ñamica'a bu'e na'itõ'oa wa'awã. Õ'acu cã nipe'tirã wiogu nise quetire bu'ewã. Jesucristore ejõpeoato nígu, Moisé cã oja'quere, Õ'acu ye queti weremu'tãrã masã na oja'quere narẽ pürõ ejõpeocã uagu bu'eñ'owã.

24 Ni'cãrẽrã cã bu'esere ejõpeowã. Äpẽrã ne ejõpeotiwa.

25 Na ni'cãrõnojõ wãcûti, ni'cãrẽrã topu duji'cãrã wã'cãnu'cãwijaari cura Pablo narẽ niwã:

—Espíritu Santu diacjûta ucũpí Õ'acu ye queti weremu'tãrã masu Isaía me'rã ucûgû marí ñecûsumuapure. A'tiro ni wereduticu niwã:

26-27 Ä'rã masãrẽ a'tiro ni weregu wa'aya:

"Mu'sã Õ'acu ye cjasere teerã, i'así'rïtirãsa'a.

Õ'acãrẽ ãjõpeosí'rítirã, diacjã cjasere
 tu'osí'rítirãsa'a.
 Tojo ãjõpeotitjãrã, yu'ure acobojose sérísome.
 Tojo weerã musãrẽ werecã, tu'orãsa'a, tu'orã
 pe'e.

Mejõ de'ro nirõ weesari, ni tu'omasísome.

Musã añurõ yu'u weesere ã'amirã,
 ãamasísome", nich niwã Õ'acã.

²⁸ »Tojo weerã musã tu'osí'rítise ye bu'iri
 Õ'acã masãrẽ yu'ruse quetire ni'cãcã me'rã
 judío masã nitirãrẽ wereno'rõsa'a. Na pe'e
 añurõ tu'otu'sarãsama, niwã.

²⁹ Pablo tere nica be'ro judío masã topu nirã
 na basu a'metu'tiwijaawã.

³⁰ Pua cã'ma Pablo ti wi'i na waso, wapayedu-
 tica wi'ipure surara cãrẽ co'tegu me'rã niwã.
 Nipe'tirã cãrẽ ã'asijarãrẽ e'catise me'rã narẽ
 põtẽrãwã.

³¹ Uiro marirõ, wãcütutuaro me'rã masãrẽ
 Õ'acã cã wiogu nisere, tojo nicã Jesucristo ye
 cjasere bu'enu'cãcã'wã. Äpẽrã ne cã'mota'aro
 marirõ tojo weewã.

Teófilo, mu'urẽ tocã'rõta oja'a.
 Luca

Õ'âkĩ hi yeere uúkûri turi Tukano New Testament in Tucano (BR:tuo:Tucano)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tucano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tucano [tuo], Brazil

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tucano

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

cliv

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 31 Aug 2023
00ebd04f-7b0d-5a72-9407-eb53ae2bd086